

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈУ Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Вељка Млађеновића бб
Телефон/факс: (051) 456-331, 456-341
E-mail: sgrs.redakcija@slglasnik.org
sgrs.oglasni@slglasnik.org
sgrs.finansije@slglasnik.org
sgrs.online@slglasnik.org

www.slglasnik.org

Петак, 5. јун 2015. године
БАЊА ЛУКА

Број 44 Год. XXIV

Жиро рачуни: Нова банка а.д. Бања Лука
555-007-00001332-44
НЛБ Развојна банка а.д.
Бања Лука 562-099-00004292-34
Sberbank а.д. Бања Лука
567-162-10000010-81
UniCredit Bank а.д. Бања Лука
551-001-00029639-61
Комерцијална банка а.д. Бања Лука
571-010-00001043-39
Нуро-Alpe-Adria Bank а.д. Бања Лука
552-030-00026976-18

722

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ТРАНСФУЗИЈСКОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

Проглашавам Закон о трансфузијској дјелатности, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, а Вијеће народа 1. јуна 2015. године констатовало да усвојеним Законом о трансфузијској дјелатности није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1950/15
3. јуна 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О ТРАНСФУЗИЈСКОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се трансфузијска дјелатност, систем квалитета у трансфузијској дјелатности и обезбјеђивања довољних количина безбједне крви и компоненти крви за потребе грађана Републике Српске (у даљем тексту: Република).

Члан 2.

Трансфузијска дјелатност је дјелатност од општег интереса, којом се обезбјеђују довољне количине крви и компоненти крви потребне за лијечење пацијената у Републици.

Члан 3.

(1) Трансфузијска дјелатност, у смислу овог закона, обухвата планирање, прикупљање, тестирање, прераду, складиштење, дистрибуцију, хемовигилансу и издавање крви и компоненти крви намијењених за трансфузију крви.

(2) Трансфузија крви је давање крви или компоненти крви даваоца крви примаоцу крви.

Члан 4.

(1) Трансфузијска дјелатност врши се искључиво на начин и под условима прописаним овим законом и у складу са начелима самодовољности и безбједне трансфузије крви.

(2) Одредбе овог закона не односе се на лијекове добијене из крви или плазме и узимање крви из пупчане врпце и/или плаценте ради издавања матичних ћелија.

Члан 5.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају сљедеће значење:

1) крв је цијела крв узета од даваоца крви и припремљена за трансфузију крви или за даљу прераду,

2) јединица цијеле крви је измјерена количина крви која се даје при једном давању,

3) компонента крви је саставни дио крви (еритроцити, леукоцити, тромбоцити, плазма, криопреципитат) који се припрема примјеном физичких метода (центрифугирање, филтрирање, замрзавање),

4) давалаштво крви је скуп активности усмјерених на мотивисање, обавјештавање, организовање, едукацију, позивање и окупљање давалаца крви, у циљу обезбјеђивања довољних количина безбједне крви за потребе грађана Републике,

5) давалац крви је лице које добровољно даје крв или компоненту крви за терапијску примјену (у даљем тексту: давалац),

6) прималац крви је лице које прима крв или компоненте крви ради терапије (у даљем тексту: прималац),

7) прикупљање крви је поступак узимања цијеле крви од даваоца или узимање крви аферезним поступком,

8) аферезни поступак је циљано издавање једне или више компоненти крви даваоца путем аутоматског издавања, при чему се преостале компоненте крви враћају у крвоток даваоца,

9) алогена трансфузија крви је трансфузија крви у којој су давалац и прималац различита лица,

10) аутологна трансфузија крви је трансфузија крви у којој су давалац и прималац исто лице и у којој се примјењује крв претходно намијењенски узета,

11) складиштење крви је чување крви и компоненти крви у одговарајућим контролисаним условима до дистрибуције или издавања,

12) дистрибуција крви је испорука крви и компоненти крви унутар организационих јединица Јавне здравствене

установе Завод за трансфузијску медицину Републике Српске (у даљем тексту: Завод),

13) издавање крви је испорука крви и компоненти крви припремљених за трансфузију крви примаоцу,

14) самодовољност је обезбјеђивање крви и компоненти крви у количини која омогућава да се на територији Републике из сопствених извора задовоље све потребе за крвљу и компонентама крви,

15) хемовигиланса је низ организованих поступака надзора у вези са озбиљним нежељеним појавама или озбиљним нежељеним реакцијама код даваоца или примаоца, као и епидемиолошко праћење даваоца,

16) стандардне оперативне процедуре (у даљем тексту: СОП) су писмена упутства која описују кораке у одређеном процесу, укључујући материјале и методе који се користе, као и очекивани крајњи исход, а који су у складу са важећим прописима и прописима Европске уније и Савјета Европе,

17) озбиљна нежељена појава је свака неочекивана појава настала у вези са узимањем, лабораторијским испитивањем, обрадом, складиштењем, дистрибуцијом и издавањем крви и компоненти крви, која може да доведе до преношења заразних болести, смрти или животне угрожености и настанка инвалидитета, односно продужења болести или хоспитализације примаоца,

18) озбиљна нежељена реакција је неочекивани одговор код даваоца или примаоца у вези са трансфузијом крви која може да доведе до преношења заразних болести, смрти или животне угрожености и настанка инвалидитета, односно продужавања болести или хоспитализације даваоца и/или примаоца.

Члан 6.

(1) Савјет за трансфузијску дјелатност (у даљем тексту: Савјет) је савјетодавно тијело Владе Републике Српске (у даљем тексту: Влада) за област трансфузијске дјелатности, које пружа стручну помоћ Министарству здравља и социјалне заштите (у даљем тексту: Министарство) у дефинисању опште политике у области трансфузијске дјелатности, даје мишљење на приједлог годишњег плана потреба за крвљу и компонентама крви и разматра друга питања значајна за трансфузијску дјелатност.

(2) Савјет чини десет чланова, од којих су по један представник Министарства, Фонда здравственог осигурања Републике Српске, Црвеног крста Републике Српске (у даљем тексту: Црвени крст), Савеза друштава добровољних давалаца крви Републике Српске (у даљем тексту: Савез), удружења добровољних давалаца крви, два представника здравствених установа које у својој дјелатности користе крв и компоненте крви и три представника Завода.

(3) Чланови Савјета не остварују право на накнаду за рад по основу чланства у Савјету.

(4) Савјет доноси пословник о раду.

(5) Приликом именовања чланова Савјета обезбиједиће се равноправна заступљеност полова, у складу са законом.

Члан 7.

Грамотички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког и женског рода подразумевају оба пола.

ГЛАВА II

ОРГАНИЗАЦИЈА ТРАНСФУЗИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Члан 8.

(1) Завод је здравствена установа која обавља трансфузијску дјелатност са сједиштем у Бањој Луци.

(2) Оснивач Завода у име Републике је Влада.

(3) Завод је одговоран за поступак прикупљања, тестирања, прераде, складиштења, дистрибуције и издавања крви.

Члан 9.

Дјелатност Завода обухвата:

1) учешће у промоцији добровољног давалаштва са циљем спровођења годишњег плана потреба за крвљу и компонентама крви,

2) прикупљање и лабораторијско испитивање крви, припремање компоненти крви, складиштење, дистрибуцију и издавање крви,

3) лабораторијско испитивање крви даваоца,

4) лабораторијско испитивање крви пацијента,

5) одређивање еритроцитних крвних група,

6) претрансфузијско испитивање,

7) донорске аферезне поступке,

8) аутологне трансфузије,

9) праћење ефеката трансфузије и нежељених појава и нежељених реакција,

10) типизацију хуманих леукоцитних антигена (HLA),

11) вођење јединствене базе података у области трансфузијске дјелатности,

12) вођење регистра добровољних давалаца коштане сржи,

13) обављање специјализантског стажа у области трансфузијске медицине у складу са Програмом из области специјализација и супспецијализација,

14) организовање наставе по овлашћењу универзитета,

15) додатну едукацију медицинских и лабораторијских техничара за рад у трансфузији,

16) континуирану едукацију запослених за стручно и квалитетно обављање трансфузијске дјелатности,

17) научна истраживања у области трансфузијске дјелатности,

18) предлагање годишњег плана потреба за крвљу и компонентама крви,

19) успостављање и одржавање система квалитета у обављању трансфузијске дјелатности,

20) друге послове из области трансфузијске дјелатности, у складу са законом и актом о оснивању.

Члан 10.

(1) На друга питања која се односе на оснивање, органе, финансирање и престанак рада Завода, а која нису уређена овим законом, примјењују се одредбе закона који уређује област здравствене заштите.

(2) Статутом и другим општим актима Завода уређују се дјелатност Завода, организација рада и друга питања од значаја за рад Завода.

(3) Утврђивање испуњености услова у погледу простора, кадра и опреме за обављање трансфузијске дјелатности врши се у складу са одредбама правилника којим се уређују услови за почетак рада здравствене установе.

Члан 11.

(1) Прикупљање крви обавља се на принципима добровољности, анонимности и бесплатности, с циљем да се обезбиједи довољна количина безбједне крви и подстакне добровољно давалаштво крви.

(2) Прикупљање крви обухвата:

1) избор даваоца,

2) облике и количине крви које се прикупљају,

3) лабораторијско испитивање крви даваоца,

4) припрему компоненти крви,

5) складиштење крви.

(3) Прикупљање крви мора да обезбјеђује потпуну асептичност и одсуство сваке друге контаминације крви и компоненти крви, које су намијењене за терапијску примјену.

(4) Прикупљање крви обавља Завод:

1) у својим просторијама и просторијама организационих јединица Завода за трансфузију Републике Српске и

2) путем мобилних екипа на терену.

Члан 12.

Избор даваоца обухвата:

1) одређивање вриједности хемоглобина у крви,

- 2) анализу упитника за даваоца и
- 3) преглед доктора медицине.

Члан 13.

(1) Давалац може бити свако лице од 18 до 65 година живота за које је, на основу одређивања вриједности хемоглобина у крви, резултата анализе упитника за даваоца и прегледом доктора медицине утврђено да може дати крв без опасности за његово здравље и да трансфузија крви неће угрозити здравље примаоца.

(2) Изузетно од става 1. овога члана, код аутологне трансфузије давалац може бити и лице млађе од 18 година живота, као и лице старије од 65 година живота.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, за добијање компоненти крви аферезним поступком давалац може бити лице од 18 до 60 година старости.

Члан 14.

(1) Лице које намјерава дати крв обавезно је да, прије сваког давања крви, на мјесту прикупљања крви, попуни упитник за даваоца и својим потписом потврди вјеродостојност података и сагласност да му буде узета крв.

(2) Изглед и садржај упитника за даваоца прописује Завод.

Члан 15.

(1) Лице које намјерава дати крв мора бити информисано о могућим нежељеним реакцијама и могућим нежељеним појавама током давања крви и лабораторијског испитивања крви и компоненти крви.

(2) Информацију из става 1. овог члана даје доктор медицине у току прегледа лица које намјерава дати крв.

Члан 16.

(1) Доктор медицине, који обавља преглед лица које намјерава дати крв, евидентира у јединственој бази података да је то лице прегледано и да ли може или не може дати крв.

(2) Лице из става 1. овог члана, које намјерава дати крв или компоненту крви, може бити привремено или трајно искључено из давања крви.

(3) У случају искључења из става 2. овог члана обавезно се у јединственој бази података мора навести разлог искључења и евентуално период на које је лице искључено из давања.

(4) Министар надлежан за послове здравља (у даљем тексту: министар) доноси Правилник о разлозима за привремено и трајно искључење даваоца крви.

Члан 17.

(1) Подаци о даваоцу заштићени су у складу са прописима којима се уређује област заштите личних података и представљају службену и професионалну тајну.

(2) Лични подаци даваоца уносе се у јединствену базу података, која се води у Заводу.

(3) Јединствена база података садржи:

1) име, име једног од родитеља, презиме, датум рођења, јединствени матични број (ЈМБ), адресу становања, идентификациони код и пол даваоца,

2) датум и мјесто гдје је крв прикупљена,

3) организациону јединицу Завода која је обавила прикупљање крви,

4) резултате мјерења притиска, пулса, тежине и клиничког прегледа,

5) количину прикупљене крви,

6) евентуалне нежељене појаве и нежељене реакције, констатоване при прикупљању крви,

7) разлоге искључења и евентуално вријеме за које је неко лице искључено из давања крви.

Члан 18.

(1) Регистар давалаца коштане сржи садржи сљедеће податке:

1) општи подаци:

1. име, име једног од родитеља, презиме, датум рођења, јединствени матични број (ЈМБ), адреса становања, телефон, мејл, идентификациони код и пол даваоца,

2. занимање,

3. крвна група,

4. етничка припадност (националност),

5. адреса блиске особе за контакт (у случају промјене адресе или телефона);

2) медицински подаци - детаљна анамнеза;

3) HLA типизација.

(2) Подаци из става 1. тачка 1) овог члана прикупљају се на основу пријавног листа.

(3) Изглед и садржај пријавног листа из става 2. овог члана прописује Завод.

Члан 19.

(1) Завод је дужан да води евиденцију о прикупљању и обради крви.

(2) Садржај евиденције из става 1. овог члана прописан је законом којим се уређује област евиденција и статистичких истраживања из области здравствене заштите.

Члан 20.

Завод је дужан да податке о даваоцу, односно цјелокупну медицинску и другу документацију о прикупљању и обради крви чува 15 година.

Члан 21.

Облици прикупљања крви су:

1) прикупљање цијеле крви,

2) аферезно прикупљање ћелијских елемената - цитафереза и

3) аутологна трансфузија крви.

Члан 22.

(1) Завод је дужан да лабораторијски испитује сваку јединицу крви даваоца на:

1) ABO и RhD крвну групу,

2) крвљу преносиве болести (HIV/AIDS, хепатитис Б, хепатитис Ц и сифилис) и

3) скрининг клинички значајних антибијела.

(2) Завод је дужан обавијестити даваоца крви о резултатима налаза који одступају од референтних вриједности.

(3) Министар доноси правилник којим се прописује поступак за лабораторијско испитивање јединице крви даваоца.

Члан 23.

Завод за потребе здравствених установа које у својој дјелатности користе крв и компоненте крви, на основу захтјева достављеног у писаној форми, обавља:

1) лабораторијско испитивање узорка крви пацијента и

2) давање консултација из области клиничке трансфузиологије.

Члан 24.

Завод може лабораторијски испитати узорак крви пацијента на:

1) ABO и RhD крвну групу,

2) аутоконтролу, директни и индиректни антиглобулински тест,

3) идентификацију антиеритроцитних антибијела,

4) друге крвнотипне системе и

5) крвљу преносиве болести.

Члан 25.

(1) Завод из узете крви припрема компоненте крви, потребне за лијечење пацијената.

(2) Компоненте крви које припрема Завод су: деплазматисана крв, модификована крв, ресуспендовани еритроцити, деплазматисана крв осиромашена леукоцитима и тромбоцитима, опрани еритроцити, филтрирани еритроцити, мјешавина еритроцита групе 0 и плазме групе АВ, плазма богата тромбоцитима, концентровани тромбоцити, концентровани тромбоцити добијени цитаферезом, замрзнута свјежа плазма, криопреципитат и свјеже замрзнута плазма осиромашена у криопреципитату.

(3) Начин и контролу припреме компоненти крви доноси Завод у облику СОП-ова.

(4) Сва прикупљена крв чији резултати лабораторијског испитивања нису задовољили критеријуме из члана 22. овог закона или је потенцијално заразна, или је рок терапијске употребе истекао, уништава се у складу са прописима који уређују област збрињавања медицинског отпада.

Члан 26.

(1) Завод је дужан да обезбиди услове за складиштење крви.

(2) Услове за складиштење крви прописује Завод у облику СОП-ова.

Члан 27.

(1) Дистрибуција крви обавља се између организационих јединица Завода, према потребама и захтјевима организационих јединица Завода.

(2) Изглед и садржај обрасца за дистрибуцију крви доноси Завод.

Члан 28.

(1) Завод преко својих организационих јединица, а на основу писменог захтјева, издаје крв за потребе здравствене установе.

(2) Здравствена установа из става 1. овог члана која користи крв и компоненте крви мора да испуњава услове у складу са одредбама правилника који уређује услове за почетак рада здравствене установе.

(3) Здравствена установа из става 1. овог члана дужна је да уз захтјев достави узорак крви примаоца.

(4) Начин узимања и обиљежавања узорка крви примаоца доноси Завод у облику СОП-ова.

(5) Изглед и садржај обрасца за издавање крви доноси Завод.

Члан 29.

Завод, прије издавања крви, мора извршити претрансфузијско испитивање, које подразумијева:

- 1) провјеру АВО и RhD крвне групе даваоца,
- 2) провјеру АВО и RhD крвне групе примаоца,
- 3) избор компоненте крви за трансфузију,
- 4) тест компатибилности,
- 5) идентификацију нађених антитијела код примаоца и
- 6) фенотипизацију и избор крви за имунокомпромитованог примаоца.

Члан 30.

(1) Доктор медицине, одговоран за праћење трансфузије, мора информисати потенцијалног примаоца о могућим посљедицама примања трансфузије крви, како би потенцијални прималац могао донијети одлуку о пристајању на трансфузију крви.

(2) Прималац мора прије трансфузије крви, у писаном облику, дати сагласност за примање трансфузије крви.

(3) Ако је прималац малолетно лице или лице лишено пословне способности, може примити трансфузију крви тек последице писане сагласности његовог законског заступника, односно стараоца.

(4) Законски заступник из става 3. овог члана је родитељ, усвојилац или старалац.

(5) Надлежни доктор медицине који сматра да законски заступник, односно старалац не поступа у најбољем инте-

ресу малолетног или лица лишеног пословне способности дужан је да о томе одмах обавијести орган старатељства.

(6) Прималац који је без свијести или из других разлога не може дати сагласност у писаном облику може примити хитну трансфузију крви на основу мишљења надлежног доктора медицине, који пружа хитну медицинску помоћ.

Члан 31.

(1) Завод утврђује мјере које обезбјеђују да се крв и компоненте крви прикупљају, лабораторијски испитују, припремају, складиште, дистрибуирају и издају на територији Републике, на начин који омогућава праћење крви и компоненти крви од даваоца до примаоца.

(2) Завод обезбјеђује систем за идентификацију сваке појединачне јединице крви или компоненте крви, што омогућава потпуно праћење од даваоца до примаоца.

(3) Систем праћења, начин означавања, као и друга питања од значаја за идентификацију сваке појединачне јединице крви или компоненте крви, доноси Завод у облику СОП-ова.

(4) Завод је дужан да податке којима се обезбјеђује праћење сваке појединачне јединице крви или компоненти крви чува најмање 30 година.

Члан 32.

(1) Уколико примјеном трансфузије крви дође до озбиљне нежељене појаве или озбиљне нежељене реакције, доктор медицине одговоран за праћење трансфузије код примаоца дужан је да о томе обавијести надлежну службу Завода.

(2) Министар доноси правилник којим се прописује начин обавјештавања, као и изглед обрасца за пријављивање озбиљних нежељених појава и озбиљних нежељених реакција.

Члан 33.

(1) Директор здравствене установе која у својој дјелатности користи крв и компоненте крви дужан је да формира Комисију за трансфузијску медицину (у даљем тексту: Комисија).

(2) Комисија мора да има најмање три члана, од којих је један доктор медицине специјалиста трансфузиолог, који се именује на приједлог директора Завода.

(3) Приликом формирања Комисије обезбидиће се равноправна заступљеност полова, када је то могуће, с обзиром на полни састав доктора медицине, специјалиста трансфузиологије у здравственој установи.

Члан 34.

(1) Задаци Комисије су:

1) обављање надзора над примјеном и поступањем са крвљу и компонентама крви,

2) предлагање мјера за адекватну и рационалну примјену крви и компоненти крви у здравственој установи која у својој дјелатности користи крв и компоненте крви,

3) праћење и вођење евиденције о озбиљним нежељеним појавама и озбиљним нежељеним реакцијама,

4) предлагање годишњег плана потреба за крвљу и компонентама крви директору здравствене установе која у својој дјелатности користи крв и компоненте крви,

5) подношење годишњег извјештаја о раду Комисије директору здравствене установе која у својој дјелатности користи крв и компоненте крви.

(2) Комисија доноси пословник о свом раду.

Члан 35.

(1) Крв и компоненте крви не могу се извозити из Републике.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, министар може одобрити извоз крви и компоненти крви за случај елементарних непогода и других ванредних ситуација, као и у случајевима када се ради о хитној, медицински оправданој потреби.

(3) У случају из става 2. овог члана, мора се обезбиједити лабораторијско испитивање крви, у складу са чланом 21. овог закона.

Члан 36.

(1) Крв и компоненте крви не могу се увозити у Републику.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, министар може одобрити увоз крви и компоненти крви за случај елементарних непогода и других ванредних ситуација, као и случајевима када се ради о хитној, медицински оправданој потреби.

(3) У случају из става 2. овог члана увезена крв мора испуњавати услове прописане овим законом и мора се обезбиједити лабораторијско испитивање крви, у складу са чланом 22. овог закона.

ГЛАВА III

СИСТЕМ КВАЛИТЕТА У ТРАНСФУЗИЈСКОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

Члан 37.

(1) Завод је дужан да успостави и одржава систем квалитета у обављању трансфузијске дјелатности.

(2) Систем квалитета у трансфузијској дјелатности, у смислу овог закона, обухвата:

1) адекватно организовање Завода и унутрашњих организационих јединица, на начин који обезбјеђује безбједност крви и унапређење и контролу квалитета,

2) континуирану и додатну едукацију запослених за стручно и квалитетно обављање трансфузијске дјелатности,

3) обезбјеђење адекватног простора, како би се ризик од грешке и контаминације свео на минимум,

4) опрему и апарате, који морају имати редовне валидације, калибрације и сервисирање, тако да обезбиједи сигурност запослених у раду и безбједну крв,

5) обезбјеђење одговорности запослених на свим нивоима обављања трансфузијске дјелатности,

6) унутрашњу контролу квалитета рада и

7) управљање документацијом.

Члан 38.

(1) Стандарди за успостављање система квалитета у обављању трансфузијске дјелатности морају бити усклађени са међународним стандардима.

(2) Успостављање система квалитета у обављању трансфузијске дјелатности спроводи надлежна јавна установа која обавља послове из области квалитета здравствене заштите у складу са законом.

ГЛАВА IV

ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ДОВОЉНИХ КОЛИЧИНА БЕЗБЈЕДНЕ КРВИ

Члан 39.

(1) Прикупљањем крви на подручју Републике обезбјеђује се самодовољност снабдијевања крвљу и компонентама крви, у складу са планираним и повећаним потребама за таквом крвљу.

(2) Планиране потребе за крвљу и компонентама крви из става 1. овог члана утврђују се Годишњим планом потреба за крвљу и компонентама крви (у даљем тексту: Годишњи план).

(3) Повећане потребе за крвљу и компонентама крви из става 1. овог члана обезбјеђују се ванредним акцијама прикупљања.

(4) Здравствене установе које у својој дјелатности користе крв и компоненте крви дужне су да најкасније до 1. новембра текуће године доставе Заводу план потреба за крвљу и компонентама крви за наредну годину.

(5) Завод сачињава приједлог Годишњег плана на основу исказаних потреба за крвљу и компонентама крви из става 4. овог члана.

(6) Завод доставља приједлог Годишњег плана Министарству најкасније до 15. новембра текуће године за наредну годину.

(7) Министар на приједлог Завода доноси Годишњи план, уз претходно прибављено мишљење Савјета, најкасније до 15. децембра текуће године за наредну годину.

Члан 40.

На основу Годишњег плана, Завод у сарадњи са Црвеним крстом, Савезом и другим невладиним организацијама које се баве мотивацијом становништва за добровољним давалаштвом доноси годишњи план акција прикупљања крви и компоненти крви.

Члан 41.

(1) Организатор акције прикупљања крви је Црвени крст, Савез и друге невладине организације.

(2) Организатор акције прикупљања крви може бити и Завод.

(3) У случају из става 1. овог члана организатор акције прикупљања крви дужан је доставити Заводу тромјесечни, полугодишњи и годишњи извјештај о раду на пропаганди и мотивацији становништва за добровољним давалаштвом, као и о броју организованих акција и броју давалаца који су дали крв.

Члан 42.

(1) Послије сваког давања крви, даваоцу се служи захвални оброк, који обезбјеђује Завод.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, у случају организоване акције прикупљања крви на терену, захвални оброк обезбјеђује организатор акције.

ГЛАВА V

НАДЗОР

Члан 43.

(1) Надзор над обављањем трансфузијске дјелатности обухвата:

1) унутрашњи надзор,

2) стручни надзор,

3) надзор над законитошћу рада и аката и

4) инспекцијски надзор.

(2) Надзор из става 1. т. 1), 2) и 3) овог члана врши се у складу са законом којим се уређује област здравствене заштите.

Члан 44.

У обављању инспекцијског надзора, поред овлашћења прописаних посебним законом, здравствени инспектор је овлашћен да:

1) наложи отклањање недостатака у погледу кадра, простора и опреме за обављање трансфузијске дјелатности,

2) наложи доношење СОП-ова прописаних овим законом,

3) наложи успостављање система идентификације сваке појединачне јединице крви и крвне компоненте ради праћења од даваоца до примаоца,

4) наложи вођење евиденција прописаних овим законом, достављање прописаних извјештаја и чување документације у прописаном року,

5) наложи пријављивање озбиљне нежељене појаве и озбиљне нежељене реакције у области трансфузијске дјелатности,

6) наложи формирање Комисије за трансфузијску медицину у здравственој установи које у својој дјелатности користе крв и компоненте крви,

7) наложи отклањање других недостатака током планирања, прикупљања, испитивања, обраде, складиштења, дистрибуције, издавања и примјене крви,

8) забрани поступак прикупљања крви од лица које не може бити давалац и лица које није дало писмену сагласност за узимање крви,

9) забрани примјену крви која није безбједна за примаоца и наложи њено безбједно уништавање,

10) забрани издавање крви здравственој установи која нема рјешење министра о испуњености услова,

11) забрани увоз и извоз крви без одобрења министра,

12) забрани друге радње супротне овом закону и прописима донесеним на основу овог закона.

ГЛАВА VI

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 45.

(1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај Завод ако:

1) не испуњава прописане услове у погледу кадра, простора и опреме (члан 10. став 3),

2) поступак прикупљања крви обавља супротно принципима добровољности, анонимности и бесплатности (члан 11. став 1),

3) не обезбиједи услове за спречавање контаминације крви (члан 11. став 3),

4) прикупља крв од лица које не може бити давалац (члан 13),

5) ако не обезбиједи писмену сагласност даваоца (члан 14),

6) не информише лице које намјерава дати крв о могућим нежељеним појавама и реакцијама (члан 15),

7) не искључи из давања крви лице које испуњава услове за привремено или трајно искључивање (члан 16),

8) не заштити личне податке о даваоцу (члан 17),

9) не води евиденцију о прикупљању и обради крви (члан 19),

10) не чува податке о даваоцу и другу документацију у прописаном периоду (члан 20),

11) не врши лабораторијско испитивање крви у складу са овим законом и прописима донесеним на основу овог закона (члан 22),

12) на писмени захтјев здравствене установе не изврши лабораторијско испитивање крви пацијента или не даје консултације из области клиничке трансфузиологије (члан 23),

13) не пропише СОП-ове о начину и контроли припреме компоненти крви и не припрема компоненте крви потребне за лијечење пацијента (члан 25. ст. 1, 2. и 3),

14) не уништи све дозе крви и компоненти крви које не испуњавају прописане критеријуме, које су потенцијално заразне или им је терапијски рок истекао (члан 25. став 4),

15) не обезбиједи одговарајуће услове за складиштење крви и не пропише СОП-ове о условима чувања крви (члан 26),

16) изда крв здравственој установи која не испуњава услове у складу са одредбама правилника који уређује услове за почетак рада здравствене установе која нема рјешење министра о испуњености услова (члан 28),

17) не пропише СОП-ове о начину узимања и обиљежавања узорка крви пацијента (члан 28),

18) не изврши претрансфузијско испитивање крви даваоца и примаоца (члан 29),

19) не обезбиједи систем идентификације сваке појединачне јединице крви и крвне компоненте, о томе не пропише СОП-ове и не чува податке у прописаном року (члан 31),

20) врши увоз или извоз крви без одобрења министра (чл. 35. и 36),

21) не успостави и одржава систем квалитета у обаваљању трансфузијске дјелатности (члан 37),

22) Министарству до 15. новембра текуће године не достави приједлог Годишњег плана (члан 39. став 6).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у Заводу новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ.

Члан 46.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај здравствена установа која у оквиру своје дјелатности користи крв и компоненте крви ако:

1) не узима и не обиљежава узорак крви примаоца у складу са СОП-овима (члан 28),

2) не формира Комисију за трансфузијску медицину (члан 33),

3) Заводу до 1. новембра текуће године не достави план потреба за крвљу за наредну годину (члан 39. став 4).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у здравственој установи новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 47.

Новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ казниће се за прекршај доктор медицине одговоран за праћење трансфузије крви ако:

1) не информише примаоца о могућим последицама примјене трансфузије и не обезбиједи сагласност примаоца, односно његовог законског заступника у писаној форми (члан 30),

2) не обавијести надлежну службу Завода о нежељеним појавама и нежељеним реакцијама у току примјене трансфузије крви и крвних компоненти (члан 32. став 1).

ГЛАВА VII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48.

Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике којима се прописују:

1) разлози за привремено и трајно искључење даваоца (члан 16. став 4),

2) поступак за лабораторијско испитивање крви даваоца (члан 22. став 3),

3) начин обавјештавања и изглед обрасца за пријављивање озбиљних нежељених појава и озбиљних нежељених реакција (члан 32. став 2).

Члан 49.

Завод ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети СОП-ове којима се прописује:

1) начин и контрола припреме компоненти крви (члан 25),

2) услови за складиштење крви (члан 26),

3) начин узимања и обиљежавања узорка крви примаоца (члан 28),

4) систем праћења, начин означавања, као и друга питања од значаја за идентификацију сваке појединачне јединице крви или компоненте крви (члан 31).

Члан 50.

До доношења подзаконских аката утврђених овим законом примјењиваће се акти који су важили прије ступања на снагу овог закона, а који нису у супротности са овим законом.

Члан 51.

Завод ће ускладити своју организацију, рад и опште акте са одредбама овог закона најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 52.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о трансфузијској медицини ("Службени гласник Републике Српске", број 1/08).

Члан 53.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-641/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

723

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), д о н о с и м

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О СТОЧАРСТВУ

Проглашавам Закон о сточарству, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, а Вијеће народа 1. јуна 2015. године констатовало да усвојеним Законом о сточарству није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1947/15
3. јуна 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН
О СТОЧАРСТВУ

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се начин држања и зоохигијенски услови узгоја животиња, начин доношења и спровођења узгојно-селекцијског програма, очување генетичке варијабилности, конзервације и коришћења генетичких ресурса гајених животиња, узгој и селекција квалитетно приплодне стоке, промет гајених животиња и генетског материјала, права и обавезе субјеката у сточарству, означавање и вођење евиденције означених животиња, евиденција узгајивача животиња и квалитетно приплодних животиња, оспособљавање и истраживачки рад у области сточарства, квалитативно и квантитативно оцјењивање производа животињског поријекла, надзор над спровођењем овог закона и друга питања од значаја за развој и унапређење сточарства.

Члан 2.

Циљеви овог закона су:

- 1) повећање ефикасности производње и узгоја гајених животиња уз очување или побољшање њихове виталности,
- 2) повећање економичности сточарске производње,
- 3) побољшање квалитета производа од гајених животиња,
- 4) очување генетичке варијабилности, биолошке разноврсности и изворних (аутохтоних) раса гајених животиња,
- 5) узгој животиња уз примјену прописа за очување животне средине, зоохигијенских и етолошких норматива,
- 6) извођење стручних зоотехничких поступака и
- 7) примјена резултата научноистраживачког, стручног, образовног и савјетодавног рада у сточарству.

Члан 3.

(1) Селекцијски учинци, учинци контролисаног размножавања стоке, узгој новостворених раса и крижанаца, као и

све остале мјере чијом примјеном се унапређује сточарска производња од интереса су за Републику Српску.

(2) Средства за извршење послова из става 1. овог члана обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

Члан 4.

Одредбе овог закона примјењују се на узгој копитара, говеда (све врсте у оквиру потпородице Bovinae), свиња, оваца, коза, живине, крзнашица, кунића, длакаве и пернате дивљачи у фармском узгоју и других врста гајених животиња (у даљем тексту: гајене животиње) које имају привредни значај и намијењене су за привредно искоришћавање и коришћење у рекреативно-спортске сврхе, осим паса, мачака и животиња у зоолошким вртovima.

Члан 5.

(1) Поједини појмови коришћени у овом закону имају сљедећа значења:

1) гајена животиња је животиња означена у складу са прописима, која се гаји на пољопривредном газдинству за потребе привредног искоришћавања или коришћења у рекреативно-спортске сврхе;

2) генетска манипулација је планско мијењање генома појединих животиња;

3) генетски материјал је биолошки репродуктивни материјал (жива животиња оба пола, сјеме, јајна ћелија и ембрион);

4) генетичка варијабилност је разноврсност гена унутар популације;

5) квалитетно приплодна животиња је уматичена или уписана гајена животиња, као и матично јато живине трајно означено и испуњава сљедеће услове:

1. уматичена животиња, која је гајена животиња чисте расе, уписана је у матичну књигу, чији су родитељи, дједови и бабе уписани у матичну књигу исте расе,

2. уписана животиња, која је гајена животиња чисте расе или крижанац познатих родитеља, уписана је у узгојни регистар или

3. матично јато, које је јато чисте расе или хибрид, уписано је Централни регистар матичних јага;

6) изворне (аутохтоне) расе су расе гајених животиња створене на подручју Републике Српске;

7) испитивање производности је поступак утврђивања производних особина гајених животиња, укључујући квалитет и квантитет производа, с циљем оцјене приплодне вриједности и усмјеравање технологије искоришћавања гајених животиња;

8) раса или пасмина је скуп животиња исте врсте које због утицаја заједничког поријекла и прилагођености на једнаке услове живота имају карактеристичне расне ознаке у морфолошком и физиолошком погледу, сигурно их преносе на потомство, а под утицајем услова узгоја могу се више или мање мијењати према жељи узгајивача;

9) родовник (педигре) је потврда о поријеклу и производним особинама уматичене животиње;

10) репроцентар је мјесто за узгој квалитетно приплодних животиња, производњу и пренос сјемена приплодњака, јајних ћелија и ембриона;

11) сој је група животиња сличних морфолошких и физиолошких особина унутар расе гајених на одређеном подручју;

12) стадо је скуп регистрованих или појединачно регистрованих животиња које држи заједно један или више узгајивача, са циљем размножавања, одржавања и очувања генетских ресурса, коришћења производа, у спортске сврхе или као хоби,

13) сабирни центар јесте пољопривредно добро или тржница гдје се скупљају гајене животиње или производи гајених животиња поријеклом из различитих пољопривредних газдинстава намијењене трговини, које се стављају у промет и испуњавају услове у складу са прописима о сабирним центрима;

14) селекцијски програм је скуп селекцијско-организа- ционих мјера;

15) стајско ђубриво означава сточне фекалије, мјешави- ну простирке и фекалија и мјешавину фекалија и отпадних вода из стаја;

16) узгој гајених животиња је скуп зоотехничких поста- пака у изградњи жељених особина животиња;

17) узгојни регистар је регистар који води Министар- ство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) и признато удружење узгајивача (књига, попис, картотека, датотека или неки други облик билежења података) о животињама из програма укрштања и одабраних животиња из популације, а да би се оне могле идентификовати и да би се могло доказати поријекло и вла- снштво над уписаном животињом;

18) узгојни репроцентар је мјесто у коме се врши узгој претходно селекционисаних јединки са једне или више фарми или из увоза;

19) увјерење о поријеклу је исправа о поријеклу уписа- не гајене животиње;

20) условно грло је прописана јединица за поређење међу врстама и категоријама гајених животиња;

21) популација је група животиња на географски одре- ђеном простору чији број омогућује циљану репродукцију и очување врста;

22) Централни регистар матичних грла јесте централна база података о квалитетно приплодним животињама у Републици Српској;

23) Централни регистар матичних јата јесте централна база података о матичним јатима Републике Српске;

24) зоотехника је систем технолошко-техничких и узгојно-селекцијских поступака у узгоју и искоришћавању гајених животиња;

25) тестирање је поступак оцјењивања приплодне и про- изводне вриједности примјереним методама и поступцима;

26) етолошки норматив је минимум услова које је неоп- ходно испунити при гајењу животиња којима се омогућава њихова добробит и карактеристично понашање;

27) еколошки норматив је дозвољено оптерећење жи- вотне средине при гајењу животиња;

28) хибрид је животиња добијена системским и план- ским поступцима укрштања;

29) храна за животиње је свака материја или производ, укључујући и додатке хране за животиње прерађен, дјели- мично прерађен или непрерађен, а намијењен је исхрани животиња;

30) матична књига је књига о уматиченим животиња- ма из програма узгоја чисте расе, уписаним животињама и матичним јатима, у циљу да се те животиње могу иденти- фиковати, а прикупљени подаци о поријеклу, производним и другим особинама користити у унапређењу сточарства;

31) банка гена је мјесто чувања посебно организованих и високоспецијализованих колекција генетичког материја- ла гајених животиња, који садржи функционалне јединице наслеђивања и који се сакупља, карактеризује, одржава и размножава под строго контролисаним и специфичним условима;

32) овлашћено лице је правно или физичко лице којем је Министарство дало сагласност за обављање одређених стручних послова.

(2) Поједини изрази употријебљени у овом закону за озна- чавање мушког или женског рода подразумевају оба пола.

ГЛАВА II

ЗООХИГИЈЕНСКИ УСЛОВИ ДРЖАЊА ГАЈЕНИХ ЖИВОТИЊА

Члан 6.

(1) Ради остварења циљева из члана 2. овог закона, узгајивач је дужан да узгој животиња врши у складу са

овим законом, прописима о заштити животне средине и прописима који одређују услове добробити животиња.

(2) Гајење животиња врши се у складу са њиховом спо- собношћу прилагођавања, уз задовољење њихових биоло- шких потреба, примјену етолошких и еколошких нормати- ва и на начин којим се не ометају њихове тјелесне функције и понашање.

(3) Узгајивач је правно или физичко лице које посједује гајену животињу у фармском узгоју или је одређен да се стара о гајеној животињи у циљу коришћења, чувања, узго- ја и транспорта гајене животиње.

Члан 7.

(1) Животиње могу да се гаје на конвенционалан и при- роди прилагођен начин.

(2) Конвенционално гајење је гајење у коме се при- мјењује дозвољен систем гајења, исхране и стимулације производње без употребе хормонских препарата и недо- звољених стимулатора раста, осим у репродуктивне и те- рапијске струге.

(3) Конвенционално гајење може бити интензивно и ек- стензивно.

(4) Интензивно гајење подразумијева узгој у објектима намјенски изграђеним или адаптираним за одређену врсту производње гајене животиње, уз очување или побољшање њене виталности и производности.

(5) Екстензивно гајење животиња врши се у објектима и на пашњацима уз минимална улагања и скромније приносе.

Члан 8.

(1) Природи прилагођен начин гајења животиња је узгој гдје су гајеној животињи обезбијеђени природни услови живљења, прилагођени изворним потребама гајене врсте и расе.

(2) Гајење животиња из става 1. овог члана врши се на длакавој и пернатој дивљачи у фармском узгоју, примитив- ним расама свиња и производњи перади без употребе ин- кубатора.

Члан 9.

(1) Узгајивач је дужан да узгој животиња усклади са зоотехничким, етолошким и еколошким нормативима, обе- збјеђујући довољно инфраструктуре, објеката, опреме и површине по условном грлу.

(2) Гајење животиња дозвољено је у објектима који испуњавају прописане зоотехничке услове за гајену врсту и категорију, односно да животињама обезбиједе адекватне животне услове.

(3) Ради обезбјеђења одговарајућег квалитета и кванти- тета производа животињског поријекла, узгајивач је дужан при гајењу користити одговарајућу опрему за смјештај, храњење, напајање, чишћење, његу и превоз, за сваку врсту и категорију животиња.

(4) Министар доноси правилник којим се прописују услови и начин гајења животиња, објекти и опрема за гајење појединих врста и категорија животиња.

Члан 10.

(1) Узгајивач је дужан да посједује основна знања о узгоју и поступању са гајеним животињама, одржавању здравља животиња, репродукцији, исхрани, квалитету про- извода животињског поријекла и поступању са излучевина- ма гајених животиња.

(2) Узгајивачу је дозвољено обављати у властитом ста- ду сједеће захвате:

1) прву помоћ (заустављање крварења, примарна обра- да ране, помоћ при партусу),

2) купирање репова прасади до осмог дана старости, стављање гумица за купирање репова јагњадима до петог дана старости, скраћивање кљунова, обезрожавање мла- дих животиња, скраћивање зуба прасадима првог дана по рођењу,

- 3) обрада и њега папака, копита и чишћење животиња,
- 4) њега и стрижа длаке и вуне и њега коже,
- 5) дезинфекција, дезинсекција и дератизација објеката дозвољеним средствима на газдинствима,
- 6) заштита животиња од ектопаразита,
- 7) означавање животиња у складу са прописима,
- 8) осјемењавање, које се врши вјештачким путем и природним припустом - парењем,
- 9) употреба и давање минералних и витаминских препарата који се не издају на рецепт, а користи се према упутству произвођача,
- 10) радње које се односе на припрему животиње за покретање са фарме и
- 11) нешкодљиво уклањање и збрињавање нуспродуката сточарске производње.

(3) Министар доноси правилник о оспособљавању лица за обављање зоотехничких мјера из става 2. овог члана.

Члан 11.

(1) Узгајивач је дужан да гајеним животињама обезбиједи довољне количине квалитетне хране и воде за задовољење хранидбених потреба животиње.

(2) Под квалитетом хране за животиње подразумијевају се физичко-хемијска својства, микробиолошка исправност и нутритивна вриједност хране.

(3) Узгајивач је дужан да овлашћеним лицима омогући узимање узорака ради контроле исправности воде за напајање из властитих извора и хране за животиње произведене на властитом имању, осим готове хране за животиње (концентрата) и појединих састојака купљених од регистрованих произвођача.

(4) Узорковање хране за животиње и воде за напајање из властитих извора у присуству узгајивача врши овлашћено лице код произвођача који своје производе стављају на тржиште.

(5) Трошкове анализе сточне хране и воде сноси узгајивач.

(6) Министар доноси правилник којим се прописују потребе животиња у нутритивној вриједности хране за животиње.

Члан 12.

(1) Узгајивач је дужан да гајеним животињама обезбиједи потребну здравствену заштиту.

(2) Узгајивач и ветеринар су дужни да воде уредну евиденцију о спроведеним зоотехничким радњама, обавезним мјерама здравствене заштите, лијечењу и употреби лијекова на фарми (у даљем тексту: фармска књига).

(3) Министар доноси правилник којим се прописује садржај и облик фармске књиге у којој се води евиденција из става 2. овог члана.

Члан 13.

(1) Стајско ђубриво (стајњак) користи се за ђубрење обрадивих пољопривредних површина на начин и вријеме којим се обезбјеђује снабдијевање биљака храњивим материјама и очување плодности земљишта, а не утиче негативно на животну средину.

(2) Животињске излучевине из става 1. овог члана које се користе за ђубрење пољопривредних површина не сматрају се отпаcima, осим уколико је на фарми утврђена различна болест.

(3) Стајско ђубриво на пољопривредним газдинствима обавезно се правилно одлаже на начин да не утиче негативно на животну средину и процес производње.

(4) Министар доноси правилник којим се прописује начин складиштења и вријеме и начин примјене стајског ђубрива на обрадивим пољопривредним површинама и пањацима.

(5) Остали нуспроизводи животињског поријекла користе се и збрињавају у складу са прописом којим се уређују нуспроизводи.

Члан 14.

(1) Власник гајених животиња може оградити свој посјед заштитном оградом да би осигурао несметан узгој животиња, али тако да не ограничава друга лица у вршењу својих права.

(2) Власник гајених животиња може забранити неовлашћен улазак туђих гајених животиња на свој посјед, односно властито или закуљено пољопривредно земљиште.

(3) Власник гајених животиња чијим је неовлашћеним уласком или коришћењем туђег посједа, односно туђег пољопривредног земљишта проузрокована материјална штета дужан је посједнику, односно власнику надокнадити причињену штету.

ГЛАВА III

СЕЛЕКЦИЈА КВАЛИТЕТНО ПРИПЛОДНИХ ЖИВОТИЊА

Члан 15.

(1) Селекција гајених животиња је избор родитеља следеће генерације гајених животиња.

(2) Селекцијска дјелатност и узгојне мјере заснивају се на:

1) установљавању селекцијских програма за достизање постављених циљева,

2) установљавању и евиденцији поријекла, особина и производних карактеристика гајених животиња,

3) извођењу контроле производности, тестирањима, контроли наследности производних особина,

4) вођењу матичне евиденције,

5) оцјењивању домаћих животиња и њиховој сврсној селекцији и парењу у складу са селекцијским програмима и циљевима,

6) заштити наследних особина и карактеристика одређене популације (генофонда) и заштити генетичких ресурса,

7) издавању докумената о поријеклу, перформансама и узгојним вриједностима гајених животиња и

8) објављивању постигнутих узгојних вриједности животиња и резултатима селекцијских метода.

Члан 16.

(1) Узгојна вриједност квалитетно приплодних и укрштених животиња оцјењује се у складу са прописаним поступцима.

(2) Поступци оцјене узгојне вриједности и резултати оцјене из става 1. овог члана јавни су и доступни сваком узгајивачу путем средстава јавног информисања.

(3) Министар доноси правилник којим се уређују поступци оцјењивања, испитивање и тестирање и оцјене узгојне вриједности квалитетно приплодних и укрштених животиња.

Члан 17.

(1) Производњу генетског материјала одређених врста и раса живих животиња могу обављати правна лица и предузетници, као и физичка лица чланови узгајивачких организација, којима Министарство изда рјешење за производњу генетског материјала одређених врста и раса живих животиња.

(2) Рјешење из става 1. овог члана издаје се овлашћеном лицу које у радном односу има ангажоване раднике одговарајуће стручне спреме, посједује објекте и опрему и испуњава прописане зоотехничке и ветеринарско-здравствене услове.

(3) Против рјешења из става 1. овог члана није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.

(4) Министар доноси правилник којим се прописују услови за производњу генетског материјала одређених врста и раса живих животиња.

Члан 18.

(1) Производњу и пренос генетског материјала (сјеме, јајне ћелије и ембриони) могу обављати правна лица којима Министарство изда рјешење за производњу и пренос генетског материјала.

(2) Рјешење из става 1. овог члана издаје се правном лицу које у радном односу има раднике одговарајуће стручне спреме, поседује објекте и опрему и испуњава прописане зоотехничке и ветеринарско-здравствене услове.

(3) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба, али се може покренути управни спор.

(4) Правна лица која производе и преносе сјеме за вјештачко осјемењавање, јајне ћелије и ембрионе обавезни су испуњавати услове прописане ставом 2. овог члана и посједовати мушке квалитетно приплодне животиње.

(5) Министар доноси правилник којим се прописују услови за производњу и пренос генетског материјала (сјеме, јајних ћелија и ембриона).

Члан 19.

(1) Генетске манипулације могу обављати научноистраживачке институције из области сточарства којима Министарство изда рјешење за обављање генетских манипулација у области сточарства.

(2) Генетске манипулације и генетски материјал гајених животиња под сталном су контролом Министарства.

(3) Уколико Министарство утврди да добијени резултати генетских манипулација и генетског материјала гајених животиња не осигуравају успјешно привредно искоришћавање или су неповољни за раст и развој организма, тако добијен производ, односно организам обавезно се уништава уз присуство надлежне инспекције.

(4) Приликом поступка уништавања из става 3. овог члана обавезно се води записник.

Члан 20.

(1) На квалитетно приплодним животињама обавља се испитивање производних особина и тестирање на потомству.

(2) Испитивање производности и тестирање квалитетно приплодних животиња обавља се на фармама, клаоницама и тестним станицама.

Члан 21.

Квалитетно приплодна живина може се производити само од јаја која потичу од перади чистих раса и дједовских матичних јага.

Члан 22.

(1) Осјемењавање животиња као зоотехничка и здравствена мјера је уношење сјеме, произведеног у регистрованом репроцентру или из увоза, у утерус женке вјештачким путем, без природног парења, а врши га оспособљено лице.

(2) Природни припуст врши се под надзором власника животиње ради утврђивања поријекла потомка по оцу.

(3) За вјештачко осјемењавање користи се само сјеме натпросјечно квалитетних приплодњака потврђених тестом на властиту раст и развој или тестовима на потомство, зависно о доби приплодњака и степену тестирања, који потичу од натпросјечних родитеља.

(4) Приплодњаци који се користе за вјештачко осјемењавање и природни припуст обавезно су под сталном здравственом контролом овлашћене ветеринарске организације, а најмање једном годишње врше се дијагностичка испитивања на заразне и полне болести.

(5) У природном припусту могу се користити квалитетни приплодњаци који потичу од натпросјечно квалитетних

родитеља, задовољавају услове за оцјену спољашности грла и репродукцијског стања.

(6) Провјеру поријекла и оцјену спољашности приплодњака врши Комисија за лиценцирање приплодњака, а провјеру његовог здравственог стања овлашћена ветеринарска организација.

(7) Ако у Републици Српској нема довољно сјеме, квалитетних приплодњака поједине расе из става 2. овог члана или подручје није обухваћено вјештачким осјемењавањем, може се вршити природни припуст са лиценцираним приплодњацима у типу те расе.

(8) Лиценцирање је узгојна мјера одабира и оцјене приплодњака за природни припуст.

(9) Комисију из става 6. овог члана именује министар, коју чине три члана: дипломирани инжењер сточарства, представник узгајивача и доктор ветеринарске медицине.

(10) Министар доноси правилник којим се прописују услови и начин лиценцирања приплодњака.

Члан 23.

(1) Приплодњаци који потичу од натпросјечно квалитетних родитеља намијењени коришћењу путем вјештачког осјемењавања и природног припуста уписују се у Централни регистар мушких матичних грла.

(2) Евиденција употребе и производни резултати искључених мушких матичних грла служе у сврху оцјене приплодне вриједности потомака и избор нових приплодњака који воде поријекло од искљученог приплодњака, водећи рачуна да се избјегне узгој у сродству.

(3) Министар доноси правилник којим се прописују услови и начин вођења централног регистра приплодњака.

Члан 24.

(1) Дјелатност вјештачког осјемењавања домаћих животиња могу обављати лица која испуњавају прописане услове за ту дјелатност.

(2) Вјештачко осјемењавање домаћих животиња могу обављати узгајивачи на властитом стаду ако су оспособљени и располажу прописаном опремом и прибором.

Члан 25.

(1) Приплодњак од којег се узима сјеме за вјештачко осјемењавање или је намијењен природном припусту оцјењује се најмање једном годишње, да би се утврдило ново стање узгојне и употребне вриједности приплодњака.

(2) Министар именује комисију за оцјену приплодњака из става 1. овог члана.

(3) У случају да комисија из става 2. овог члана утврди да нису испуњени прописани услови, надлежна инспекција на основу извјештаја ове комисије доноси рјешење о мјерама за отклањање утврђених недостатака, о излучењу из производње одређених приплодњака, односно о забрани производње сјеме, а

(4) Власник излученог приплодњака из става 3. овог члана нема право на накнаду штете.

(5) Излучени приплодњаци не могу се више користити у приплоду.

Члан 26.

(1) Лица која обављају вјештачко осјемењавање и држаоци приплодњака у природном припусту дужни су водити евиденцију о извршеном осјемењавању у природном припусту и власнику плоткиње издати потврду, а Министарству достављати кварталне извјештаје о обављеним припустима.

(2) Министар доноси правилник којим се прописује начин вођења евиденције, садржај, начин издавања потврде и облик и садржај извјештаја.

ГЛАВА IV

ОРГАНИЗОВАЊЕ УЗГОЈА КВАЛИТЕТНО ПРИПЛОДНИХ ЖИВОТИЊА

Члан 27.

(1) Организовање узгоја квалитетно приплодних животиња обављају узгајивачи, призната удружења узгајивача, узгајивачке организације, репроцентри и узгојни репроцентри (у даљем тексту: организације за узгој).

(2) Организација за узгој је организација којој је Министарство издало рјешење којим се даје сагласност за вођење матичних књига, односно обављање других селекцијских активности у складу са овим законом.

(3) У циљу организовања узгоја квалитетно приплодних животиња узгајивачи се могу удруживати у удружења, у складу са прописима којима се уређује оснивање и рад удружења и фондација, пољопривредних задруга, привредних друштава и овим законом.

(4) Узгајивачи могу самостално организовати узгој квалитетно приплодне стокe ако испуњавају услове прописане овим законом.

Члан 28.

(1) Узгој квалитетно приплодних грла могу обављати узгајивачи (правна и физичка лица) који испуњавају услове прописане овим законом и који су уписани у регистар узгајивача квалитетно приплодних животиња.

(2) Регистар узгајивача квалитетно приплодних животиња води Министарство.

(3) Министар доноси правилник којим се прописује садржај и начин вођења регистра из става 1. овог члана и пријаве за упис.

Члан 29.

Организација за узгој квалитетно приплодних животиња:

1) спроводи одобрене узгојне програме за поједине врсте и расе квалитетно приплодних животиња,

2) води матичну евиденцију и узгојни регистар за квалитетно приплодне животиње,

3) води регистар чланова удружења и податке о томе доставља Министарству,

4) организује промет квалитетно приплодне стокe за чланове удружења,

5) организује годишње оцјењивање гајених животиња за потребе уписа у регистар квалитетно приплодних животиња и

6) обавља и друге послове од интереса за чланове удружења.

Члан 30.

(1) Узгој квалитетно приплодних животиња у Републици Српској врши се у складу са узгојним програмима за поједине врсте и расе гајених животиња.

(2) Узгојни програм је скуп селекцијских поступака којима се остварује генетско унапређење појединих врста и раса животиња.

(3) Узгојним програмом одређују се величина популације, узгојни циљ, узгојне методе, начин његовог спровођења и начин објављивања резултата његовог спровођења.

(4) Узгојне програме за Републику Српску из става 1. овог члана, за период од пет година, доноси Министарство, а појединачне програме доносе узгајивачи, удружења узгајивача и репроцентри.

(5) Узгојни програми које доносе узгајивачи, удружења узгајивача и репроцентри у производњи квалитетно приплодних животиња усаглашени су са узгојним програмом за Републику Српску.

(6) Министар доноси рјешење којим се даје сагласност на узгојне програме из става 5. овог члана.

(7) Програмом из става 4. овог члана утврђује се следеће:

1) генетски напредак популације на којој ће се спроводити,

2) величина популације квалитетно приплодних грла на којој ће се спроводити,

3) стручне, техничке и организацијске претпоставке за спровођење узгојног програма,

4) стручњаци из области сточарства који ће бити укључени у спровођење узгојног програма,

5) начин вођења прописане узгојне документације,

6) одржавање генетске варијабилности и

7) услови за спречавање парења у сродству, осим у случају када је то узгојним програмом планирано.

Члан 31.

(1) Захтјев организације за узгој за добијање рјешења којим се даје сагласности за обављање узгоја квалитетно приплодних животиња обавезно садржи:

1) назив и адресу подносиоца захтјева,

2) име, презиме и адресу одговорног лица,

3) име, презиме и адресу лица одговорног за спровођење узгојног програма,

4) податке о планираном броју квалитетно приплодних животиња које су укључене у спровођење узгојног програма, те списак узгајивача при оснивању,

5) узгојни програм из којег је видљив узгојни циљ, узгојне методе, величина популације на којој се он спроводи, те начин испитивања својстава квалитетно приплодних животиња,

6) рјешење о упису у надлежни регистар.

(2) У случају да на неком подручју постоји организација за узгој која спроводи узгојни програм исте расе и врсте квалитетно приплодних животиња, може се подносиоцу захтјева сузити територијално подручје дјеловања или одбити захтјев.

(3) Захтјев за добијање сагласности узгајивача и узгојних репроцентара за самостално спровођење узгоја квалитетно приплодних животиња садржи податке из става 1. т. 1), 2), 3), 4) и 5) овог члана.

Члан 32.

(1) Министар доноси рјешење којим се организацијама за узгој даје сагласност за организовање узгоја квалитетно приплодних животиња ако су испуњени следећи услови:

1) да има узгојни програм за ону расу или врсту квалитетно приплодне животиње чијим се узгојем удружење узгајивача бави;

2) да посједује довољно бројну популацију квалитетно приплодних животиња за спровођење узгојног програма;

3) да у радном односу има ангажоване раднике одговарајуће стручне спреме, посједује објекте и опрему и испуњава прописане зоотехничке и ветеринарско-здравствене услове;

4) да су осигурани технички и организацијски услови:

1. животиње могу трајно да се обиљеже, а код коња и тачно опишу, тако да им се увијек може утврдити идентитет,

2. уредно се воде матичне књиге,

3. документи од важности за узгој воде се тако да се у њих у сваком тренутку може извршити увид,

4. јасно је одређено територијално подручје дјеловања организације за узгој,

5. свака животиња из домаћег узгоја или увоза која задовољава услове поријекла, исправно је обиљежена, вањским изгледом одговара стандардима расе и уписана је у матичну књигу или узгојни регистар,

6. чланство у организацијама за узгој доступно је сваком узгајивачу који се налази на подручју дјеловања удру-

жења и који обавља узгој квалитетно приплодних животиња исте расе или врсте и осигурава услове за успјешно спровођење узгојног програма.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба, али се може покренути управни спор.

(3) Министар доноси правилник којим се прописују начин и услови одобравања организација за узгој.

Члан 33.

Министарство ће одбити захтјев из члана 31. став 1. овог закона ако:

1) рад на узгоју није базиран на спровођењу усвојеног програма,

2) се програмом нарушава спровођење генетске изградње једне расе или врсте квалитетно приплодних животиња и

3) се утврди да организација за узгој не испуњава услове из члана 32. овог закона.

Члан 34.

(1) Министарство води регистар организација за узгој.

(2) Министар доноси правилник којим се прописују облик, садржај и начин вођења регистра из става 1. овог члана.

Члан 35.

(1) Министар доноси рјешење којим се укида сагласност за обављање узгоја квалитетно приплодних животиња ако се утврди да организација за узгој не испуњава услове из члана 31. овог закона.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 36.

(1) Организација за узгој је обавезна најкасније до краја првог квартала текуће године доставити Министарству извјештај о спровођењу узгојног програма за претходну годину.

(2) Министарство може тражити додатне податке на основу којих је сачињен извјештај из става 1. овог члана.

Члан 37.

Узгајивач током узгоја квалитетно приплодних животиња на свом стаду:

1) обавља узгој квалитетно приплодне животиње,

2) води матичну евиденцију за квалитетно приплодне животиње у свом стаду и податке доставља Министарству,

3) води рачуна о добробити животиња,

4) предузима мјере на заштити околине у складу са еколошким прописима у овој области,

5) у складу са важећим законским прописима предузима мјере које обезбјеђују здравствену заштиту животиња,

6) примјењује прописане мјере за унапређење сточарства и

7) учествује на оцјењивањима уписаних квалитетно приплодних животиња једном годишње на захтјев Министарства.

ГЛАВА V

КОРИШЋЕЊЕ И ОЧУВАЊЕ ГЕНЕТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 38.

(1) Изворне и заштићене расе и сојеви домаћих животиња насталих на територији Републике Српске представљају дио биолошке баштине од интереса за Републику Српску.

(2) Очување и искоришћавање раса и сојева из става 1. овог члана обавља се према посебном програму за поједине расе и сојева.

(3) Заштита изворних раса и сојева остварује се државном потребном броја животиња за одржавање узгоја и чувања њиховог генетског материјала.

(4) Средства за заштиту одређеног узгојно потребног броја домаћих животиња и генетског материјала појединих раса и сојева из става 1. овог члана обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

(5) Министар доноси програм којим се уређује очување генетичких ресурса из области сточарства.

Члан 39.

(1) Министар доноси рјешење којим се утврђује листа раса, сојева, хибрида и крижанаца домаћих животиња које се узгајају у Републици Српској, а која се објављује у "Службеном гласнику Републике Српске".

(2) Захтјев за признавање нове расе, соја или хибрида створених посебним узгојним програмом у Републици Српској подносе узгајивачи, удружење узгајивача и репродуктивни Комисији за признавање раса, сојева и хибрида коју именује министар.

(3) Комисију из става 2. овог члана чине три члана, а трошкове рада комисије сноси подносилац захтјева.

(4) За признате расе, сојева и хибрида министар доноси рјешење о признавању нове расе, соја или хибрида.

(5) Министар доноси правилник којим се прописује садржај пријаве и поступак признавања нове расе, соја или хибрида.

Члан 40.

(1) Као изворне (аутохтоне) и заштићене расе, односно сојеви признају се сљедеће врсте домаћих животиња:

1) говеда: гатачко говече и буша,

2) овце: влашићка праменка, подвелешка праменка и купрешка праменка,

3) козе: домаћа балканска рогата коза,

4) коњи: босански брдски коњ,

5) свиње: мангулица и

6) перади: домаћа кокошка погрмуша или живичарка.

(2) Ергела липицанског коња "Вучијак" као дио европског културног наслеђа и генетички ресурс добро је од општег интереса у својини Републике Српске и има посебну бригу и заштиту.

(3) Поред аутохтоних раса из става 1. овог члана, министар, на захтјев овлашћене организације за узгој, може донијети рјешење о признавању нове расе, соја или хибрида као изворне (аутохтоне) и заштићене.

(4) Овлашћена организација за узгој може поднијети захтјев из става 3. овог члана уз који се обавезно доставља стручни елаборат.

Члан 41.

(1) Обавезе учесника програма конзервације и коришћења генетичких ресурса битних за исхрану и пољопривреду су:

1) чување генетичких извора домаћих животиња,

2) оцјењивање генетичких извора животиња,

3) на писмени захтјев овлашћеног лица достављање генетичких узорака животиња у узгоју и осталих узорака, односно података о животињама и

4) у случају угрожености генетичког извора животиње, без одлагања, обавјештавање овлашћеног лица.

(2) Конзервацију генетичких ресурса домаћих животиња у банци гена обезбјеђују овлашћена лица, и то улагањем узорака генетичког материјала животиња у банке гена.

(3) Банка гена обавезна је да:

1) обезбједи чување узорака генетичких ресурса домаћих животиња у одговарајућим условима, који обезбјеђују да не дође до њиховог уништавања,

2) направи и чува сигурне дупликате узорака генетичких ресурса домаћих животиња, ако је то неопходно због очувања, односно коришћења генетичких ресурса домаћих животиња и њиховог значаја за пољопривреду.

(4) Очување и одржива употреба генетичких ресурса у сточарству доприноси остваривању циљева Конвенције о биолошкој разноликости и заштити и очувању генетичких ресурса у пољопривреди.

ГЛАВА VI

ПРОМЕТ ГАЈЕНИМ ЖИВОТИЊАМА, КВАЛИТЕТНО ПРИПЛОДНОМ СТОКОМ И ГЕНЕТСКИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Члан 42.

(1) Промет гајених животиња и њихово излагање на смотрема, изложбама, сајмовима, лицитацијама, такмичењима (у даљем тексту: изложбе) може се вршити ако су означене на прописан начин и имају увјерење о здравственом стању животиње.

(2) Промет квалитетно приплодних животиња и њихово излагање на изложбама може се вршити ако животиња, поред услова из става 1. овог члана, има педигре за уматичену животињу или потврду о упису у узгојни регистар за уписану животињу.

(3) Промет животиња и њихово излагање на изложбама из ст. 1. и 2. овог члана врши се у сабирном центру.

(4) Излагање квалитетно приплодних животиња на изложбама је од значаја за Републику Српску.

(5) Министар доноси правилник којим се прописују услови за рад сабирних центара.

Члан 43.

(1) Сјеме приплодњака, ембрионе и јајне ћелије правно лице може ставити у промет на основу рјешења министра о одобреној производњи и промету овог генетског материјала.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 44.

(1) Сјеме приплодњака може се стављати у промет ако су испуњени услови у погледу узгојне вриједности, ако је сјеме прописно обиљежено и здравствено испитано.

(2) Здравствено испитивање сјемена из става 1. овог члана обавља ветеринарска организација и о томе издаје потврду.

(3) Захтјев за издавање рјешења из члана 43. овог закона подноси власник приплодњака.

(4) Промет сјемена под сталним је надзором надлежне инспекције.

(5) Министар доноси правилник којим се прописује обиљежавање и испитивање сјемена и услови у погледу узгојне вриједности.

Члан 45.

(1) Ембриони и јајне ћелије прије стављања у промет испитују се и обиљежавају.

(2) Министар доноси правилник којим се прописују испитивање и обиљежавање генетског материјала из става 1. овог члана.

Члан 46.

(1) Генетски материјал могу увозити правна лица која имају запосленог дипломираног инжењера пољопривреде - сточарског смјера или дипломираног ветеринара, ако је увоз у складу са програмом узгоја поједине врсте или расе гајених животиња, а у случају да не постоји наведени програм, министар доноси рјешење којим се даје сагласност за увоз одређених врста животиња за које не постоји програм узгоја.

(2) У промет се може ставити увезени генетски материјал ако су испуњени сљедећи услови:

1) за квалитетно приплодне животиње:

1. да су уписане у матичну књигу коју води овлашћена организација за узгој или признато удружење узгајивача земље поријекла,

2. да су обиљежена на прописани начин,

3. да имају прописану узгојну документацију;

2) за сјеме:

1. да потиче од приплодњака који је уписан у матичну књигу коју води овлашћена организација за узгој или признато удружење узгајивача земље поријекла,

2. да потиче од приплодњака који има позитиван тест на производне особине и позитивну узгојну вриједност, осим у случајевима ако се сјеме увози у ограниченим количинама без резултата теста због обављања теста осјемењавања или другог оправданог узгојног разлога који је у сагласности са узгојним програмом, а потврђено је од Министарства,

3. да је добијено у центру за вјештачко осјемењавање овлашћеном од службеног органа земље извознице,

4. да је обиљежено на прописан начин,

5. да има прописану узгојну документацију;

3) за ембрионе и јајне ћелије:

1. да потичу од квалитетно приплодне стоке која је уписана у матичну књигу коју води овлашћена организација за узгој или признато удружење узгајивача земље поријекла,

2. да су добијени у центру за вјештачко осјемењавање или станици за пренос ембриона и јајних ћелија овлашћених од службеног органа земље извознице,

3. да су обиљежене на прописан начин,

4. да има прописану узгојну документацију.

(3) Одобрење за увоз генетског материјала неће се издавати уколико увоз није у складу са законским прописима и програмима узгоја за поједине врсте и расе животиња.

(4) У промет се може ставити увезени генетски материјал чистих раса и сојева ако су те расе и сојеви уписани у регистар и ако је за промет министар донио рјешење којим се даје претходна сагласност.

Члан 47.

(1) Захтјев за доношење рјешења из члана 46. став 4. овог закона подноси се Министарству.

(2) Уз захтјев достављају се докази о испуњавању услова из члана 46. став 2. овог закона.

Члан 48.

(1) Изузетно од одредаба члана 46. овог закона у научноистраживачке сврхе могу се увозити приплодна грла која не припадају категорији квалитетно приплодних животиња.

(2) Сагласност за увоз грла из става 1. овог члана издаје Министарство.

Члан 49.

(1) Извозити се може генетски материјал који у погледу узгојне и приплодне вриједности и здравственог стања испуњава услове за извоз.

(2) Изворне и заштићене расе могу се извозити ако извоз не угрожава потребно бројно стање за опстанак расе.

(3) Бројно стање популације изворних и заштићених раса води Министарство.

(4) Претходну сагласност за извоз генетског материјала и грла из ст. 1. и 2. овог члана издаје Министарство.

ГЛАВА VII

КВАЛИТЕТ ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ И ПРОИЗВОДА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА

Члан 50.

(1) Гајене животиње хране се храном чија нутритивна вриједност одговара врсти, раси и категорији животиње, при чему се животињи обезбјеђују дневне хранидбене потребе.

(2) Није дозвољено да храна за гајене животиње садржи материје штетне по здравље у концентрацији већој од прописаних.

(3) Нутритивну вриједност хране за животиње утврђују за то овлашћена правна лица којима Министарство, у складу са прописаним условима, изда рјешење којим се одобрава испитивање хране за животиње.

(4) Узгајивач који користи храну на властитим гајеним животињама, а коју је набавио од регистрованог произвођача, може затражити ванредну инспекцијску контролу утврђивања квалитета са правом избора установе за утврђивање нутритивне вриједности и здравствене исправности хране за животиње.

Члан 51.

(1) Производи животињског поријекла, у смислу овог закона, јесу: живе животиње, месо у облику трупова и полутки, свјеже млијеко, јаја, перје, кожа, вуна и стајњак.

(2) Промет производа животињског поријекла обавља се на газдинствима и сабирним центрима.

(3) Производи животињског поријекла обавезно одговарају прописаним условима о квалитету сточних производа.

(4) Квалитет производа животињског поријекла утврђује овлашћена лабораторија.

(5) Министар доноси рјешење којим се даје овлашћење за испитивање квалитета производа животињског поријекла.

(6) Министар доноси правилник којим се прописује квалитет производа животињског поријекла и услови за рад овлашћене лабораторије, за контролу квалитета свјежег сировог млијека, квалитета јаја и утврђивање категорија и класа трупова и полутки закланих животиња.

ГЛАВА VIII

РЕГИСТРИ У СТОЧАРСТВУ

Члан 52.

(1) Гајене животиње и групе животиња (јата) обавезно се трајно обиљежавају.

(2) Обиљежавање папкара и копитара и длакаве дивљачи може бити ушним маркицама, микрочиповима, тетовирањем, а код живине и пернате дивљачи - прстеновањем јединки матичног јата.

(3) Обиљежавање животиња из става 1. овог члана врше:

- 1) ветеринарске организације,
- 2) узгајивачке организације и
- 3) узгајивачи на властитом стаду.

(4) Лица из става 3. т. 1) и 2) овог члана могу да врше обиљежавање гајених животиња ако су овлашћени од стране Министарства.

(5) Узгајивач је одговоран да све гајене животиње буду обиљежене.

(6) Лица из става 3. овог члана дужна су да податке о обиљежавању потомака квалитетно приплодних животиња достављају Министарству, ради уписа података о животињама у матичну евиденцију.

(7) Министар доноси правилник којим се прописује начин обиљежавања појединих врста гајених животиња, осим паса и мачака.

Члан 53.

(1) Квалитетно приплодне уматичене животиње обавезно се уписују у Централни регистар матичних грла.

(2) Матично јато живине обавезно се уписује у Централни регистар матичних јата.

(3) Узгајивачи, репроцентри, удружења узгајивача воде матичну евиденцију за оне врсте и расе квалитетно приплодних животиња за које спроводе узгојни програм.

(4) Матична евиденција из става 3. овог члана води се у писаној и електронској форми.

(5) Министарство води матичне књиге, узгојне регистре и Централни регистар матичних јата.

(6) Министарство на захтјев власника издаје педигре, увјерење или потврду о квалитетно приплодној животињи или јату уписаном у матичну евиденцију.

(7) Министар доноси правилник којим се прописује начин вођења матичних књига и узгојних регистара и прописује услове за упис квалитетно приплодних животиња и јата у матичну књигу или узгојни регистар.

Члан 54.

(1) Ради посебне и специфичне заштите, праћења, планирања и развоја сточарске производње, Министарство води централну базу података.

(2) Вођење централне базе података Министарство може повјерити организацији која има потребну опрему и стручни кадар за обављање послова у области сточарства.

(3) У централну базу података уписују се подаци о: поријеклу, полу, идентификационим бројевима, броју животиња; премјештању и промјенама код појединих животиња; производним објектима у сточарству по врстама животиња; пољопривредним газдинствима, узгајивачима, признатим удружењима узгајивача и организацијама за узгој; клаоницама и руководиоцима клаоница; инкубаторима и руководиоцима инкубатора капацитета већег од 1.000 јаја за насађивање; сабирним центрима и руководиоцима сабирних центара, регистрованим лицима који посредно или непосредно купују и продају стоку (говеда, свиње, овце и козе), превозницима стокe; лицима која се баве производњом и продајом опреме за сточарску производњу и санитарним предузећима.

(4) Министар доноси правилник којим се прописују начин прикупљања и вођења евиденције и сврха коришћења података из централне базе података.

ГЛАВА IX

УПРАВНИ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 55.

(1) Управни надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу њега врши Министарство.

(2) Инспекцијски надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених за његово спровођење врши Републичка управа за инспекцијске послове, посредством пољопривредних инспектора и пољопривредних инспектора у саставу јединица локалне самоуправе.

Члан 56.

У вршењу послова инспекцијског надзора надлежни инспектор, поред општих овлашћења прописаних законом којим се уређује област инспекција, има право и дужност да:

1) контролише узгајиваче, организације за узгој, овлашћена лица, одговорна лица у клаоницама, одговорна лица у живинарницама, трговце гајеним животињама, превознике животиња, санитарне објекте, кориснике и спроводиоце Републичког програма конзервације и коришћења генетичких ресурса битних за исхрану и пољопривреду, те одговорна лица која спроводе обавезе установљене овим законом,

2) контролише лица која извршавају радње у оквирима овог закона, а за које је потребна сагласност или мишљење Министарства,

3) утврђује недостатке и њихове узроке, као и одговорна лица, те налаже отклањање тих недостатака и узрока одређујући начин и рок за њихово отклањање,

4) наложи посебне мјере које се односе на спровођење овог закона, односно правилника њим донесеним,

5) контролише испуњавање мјера наложених за отклањање утврђених недостатака и њихових узрока,

6) контролише испуњавање услова по питањима смјештаја и добробити гајених животиња у складу са прописима Републике Српске и

7) спроводи и друге прописане мјере у складу са овим законом.

Члан 57.

У вршењу послова инспекцијског надзора надлежни инспектор, поред општих овлашћења прописаних законом којим се уређује област инспекција, овлашћен је и да наложи:

1) отклањање неправилности у примјени овог закона и прописа донесених за његово спровођење и одреди начин и рок за њихово отклањање,

2) да се обустави даље обављање дјелатности ако у остављеном року нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци,

3) предузимање мјера којима се спречава наношење штете сточном фонду и

4) предузме друге мјере и друге радње у складу са овим законом и прописима донесеним за његово спровођење.

ГЛАВА X

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 58.

(1) Новчаном казном од 20.000 КМ до 60.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) производи генетски материјал, те преноси ембрионе без одобрења Министарства (члан 18. став 1),

2) се бави генетским манипулацијама без одобрења Министарства (члан 19. став 1),

3) за вјештачко осјемењавање користи сјеме супротно одредбама овог закона (члан 22. став 3),

4) користи приплодњаке који су излучени из приплода (члан 25. став 5),

5) увози приплодна грла која не припадају категорији квалитетно приплодне стоке без сагласности Министарства и дозволе за увоз (члан 48. став 1).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ и одговорно лице у правном лицу.

(3) За прекршај из става 1. т. 3) и 4) овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ.

Члан 59.

(1) Новчаном казном од 3.000 КМ до 9.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) приплодњаци нису уписани у Централни регистар мушких матичних грла (члан 23),

2) обавља вјештачко осјемењавање супротно одредбама члана 26. овога закона,

3) организује узгој квалитетно приплодних животиња супротно одредбама чл. 31. и 32. овог закона,

4) обавља промет гајених животиња и квалитетно приплодне стоке супротно одредбама овог закона и прописа из области ветеринарства (члан 42),

5) продаје сјеме приплодњака супротно одредбама члана 43. овог закона,

6) продаје сјеме приплодњака, ембрионе и јајне ћелије супротно одредбама члана 44. став 1. овог закона,

7) продаје ембрионе и јајне ћелије супротно одредбама члан 45. став 1. овог закона,

8) увози квалитетно приплодну стоку и генетски материјал супротно одредбама члана 46. овог закона,

9) извози квалитетно приплодну стоку и генетски материјал супротно одредбама члана 49. овог закона.

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ и одговорно лице у правном лицу.

(3) За прекршај из става 1. т. 1), 2), 3) и 4) овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 60.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) на домаћим животињама у властитом стаду обавља недопуштене захвате (члан 10),

2) не води евиденцију на фарми (члан 12. став 2),

3) ако неовлашћено користи туђи посјед, односно туђе пољопривредно земљиште (члан 14. став 3),

4) не изврши означавање квалитетно приплодних животиња и упис у Централни регистар матичних грла (члан 52. став 5. и члан 53. ст. 1. и 2),

5) не производи квалитетно приплодну живину у складу са овим законом (члан 21),

6) не користи приплодњаке у природном припусту у складу са овим законом (члан 23. став 1. и члан 26. став 1),

7) не води евиденцију о извршеном осјемењавању у природном припусту (члан 26),

8) се бави узгојем квалитетно приплодних животиња, а није уписан у регистар узгајивача квалитетно приплодних животиња (члан 28. став 1),

9) не достави овлашћеној организацији извјештај о спровођењу узгојног програма за протеклу годину до краја првог тромјесечја текуће године (члан 36. став 1) и

10) инспектору не омогући обављање надзора и не пружи потребне податке и обавјештења (члан 55).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ и одговорно лице у правном лицу.

(3) За прекршај из става 1. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

ГЛАВА XI

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 61.

Организације за узгој које обављају дјелатност производње квалитетно приплодних животиња дужне су ускладити своје пословање са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

Члан 62.

Правна лица која обављају дјелатност производње сјемена за вјештачко осјемењавање животиња и оплођених јајних ћелија врше осјемењавање и раде на пословима селекције животиња, дужни су да, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, ускладе свој рад и пословање са одредбама овог закона.

Члан 63.

Управни поступци који су покренути пред надлежним органима до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама закона који је био на снази у вријеме покретања поступка.

Члан 64.

Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети:

1) Правилник о условима и начину гајења животиња, објектима и опреми за гајење појединих врста и категорија домаћих животиња (члан 9. став 4),

2) Правилник о оспособљавању лица за обављање зоотехничких мјера (члан 10. став 3),

3) Правилник о нутритивној вриједности хране за животиње (члан 11. став 6),

4) Правилник о садржају и облику фармске књиге (члан 12. став 3),

5) Правилник о складиштењу и коришћењу стајског ђу-брива (члан 13. став 4),

6) правилнике о поступцима оцјењивања, испитивања и тестирања и оцјене узгојне вриједности квалитетно приплодних и укрштених животиња (члан 16. став 3),

7) Правилник о условима за производњу генетског материјала (члан 17. став 4),

8) Правилник о условима за производњу генетског материјала и пренос јајних ћелија и ембриона (члан 18. став 5),

9) Правилник о условима и начину лиценцирања приплодњака (члан 22. став 10),

10) Правилник о условима и начину вођења централног регистра приплодњака (члан 23. став 3),

11) Правилник о начину вођења евиденције о осјемењавању и природном припусту (члан 26. став 2),

12) Правилник о садржају и начину вођења регистра узгајивача квалитетно приплодних животиња (члан 28. став 3),

13) Правилник о начину и условима одобравања организација за узгој и признатих удружења узгајивача (члан 32. став 3),

14) Правилник о облику, садржају и начину вођења регистра организација за узгој (члан 34. став 2),

15) Програм очувања генетичких ресурса из области сточарства (члан 38. став 5),

16) Правилник о садржају пријаве и поступак признавања нове расе, соја или хибрида (члан 39. став 5),

17) Правилник о условима за рад сабирних центара (члан 42. став 5),

18) Правилник о обиљежавању и испитивању сјемена и услова у погледу узгојне вриједности (члан 44. став 5),

19) Правилник о обиљежавању и испитивању генетског материјала ембриона и јајних ћелија (члан 45. став 2),

20) Правилник о квалитету производа животињског поријекла и услова за рад овлашћене лабораторије, за контролу квалитета свјежег сировог млијека, квалитета јаја и утврђивање категорија и класа трупова и полутки закраних животиња (члан 51. став 6),

21) Правилник о начину означавања појединих врста гајених животиња (члан 52. став 7),

22) Правилник о начину вођења матичних књига и узгојних регистара (члан 53. став 7) и

23) Правилник о начину прикупљања и вођења евиденције и коришћењу података из централне базе података (члан 54. став 4).

Члан 65.

До доношења прописа из члана 64. овог закона примјењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са његовим одредбама.

Члан 66.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о сточарству ("Службени гласник Републике Српске", бр. 34/06 и 100/11).

Члан 67.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-637/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

724

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Проглашавам Закон о измјенама Закона о високом образовању, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године,

а Вијеће народа 1. јуна 2015. године констатовало да усвојеним Законом о измјенама Закона о високом образовању није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1948/15
3. јуна 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О ИЗМЈЕНАМА ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Члан 1.

У Закону о високом образовању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 73/10, 104/11, 84/12 и 108/13) у члану 148. у ставу 1. ријечи: "2014/2015. године" замјењују се ријечима: "2015/2016. године".

Члан 2.

У члану 149. у ставу 2. ријечи: "2015/2016. године" замјењују се ријечима: "2016/2017. године", а ријечи: "30. септембра 2018. године" замјењују се ријечима: "30. септембра 2019. године".

Члан 3.

Члан 152. мијења се и гласи:

"Студент који није остварио услов за упис наредне године студија из члана 49. ст. 5. и 6. овог закона има право уписа наредне године у академској 2015/2016. години са правом преноса највише 15 ECTS бодова, без обзира на то колико је предмета исказано бројем бодова који се преносе или са правом преноса највише два предмета, без обзира на то са колико ECTS бодова су исказани ти предмети."

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-638/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

725

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ

Проглашавам Закон о измјенама и допунама Закона о здравственој заштити, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, а Вијеће народа 1. јуна 2015. године констатовало да усвојеним Законом о измјенама и допунама Закона о здравственој заштити није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1951/15
3. јуна 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ

Члан 1.

У Закону о здравственој заштити ("Службени гласник Републике Српске", број 106/09) у члану 4. у ставу 1. последије ријечи: "доноси" ријечи: "Средњорочну стратегију" замјењују се ријечју: "Стратегију".

Члан 2.

У члану 7. у ставу 1. т. ј) и к) мијењају се и гласе:

“ј) обавјештавање грађана у вези са заштитом здравља у случају избијања епидемија, елементарних и других непогода и ванредних прилика,

к) превенција и отклањање здравствених посљедица проузрокованих епидемијама, елементарним и другим непогодама и ванредним приликама у сарадњи са другим надлежним институцијама,”.

У тачки л) последије ријечи: “пресађивања” ријеч: “и” брише се и додаје се запета, а у тачки њ) брише се тачка и додаје се ријеч: “и”.

Послије тачке њ) додаје се нова тачка м), која гласи:

“м) праћење и примјена међународних здравствених прописа чија је сврха побољшавање праћења и одговора на међународне јавноздравствене пријетње.”.

Став 2. брише се.

Члан 3.

У члану 8. у ставу 2. додају се нове т. њ) и м), које гласе:

“њ) лица оболела од ријетких болести које утврђује Институт за јавно здравство,

м) лица у стању вигилне коме независно од тачке л),”.

Став 3. мијења се и гласи:

“(3) Обим, садржај и начин остваривања здравствене заштите утврђују се у складу са законом који уређује област здравственог осигурања.”.

Послије става 3. додају се нови ст. 4, 5. и 6, који гласе:

“(4) Влада оснива Савјет за здравље (у даљем тексту: Савјет) као савјегодавно тијело.

(5) Савјет има седам чланова које именује и разрешава Влада на период од четири године из реда истакнутих стручњака из појединих грана медицине или стоматолозије, уз заступљеност оба пола, а на приједлог министра.

(6) Надлежност Савјета је анализа стања у области здравствене заштите, те предлагање и подстицање доношења мјера за унапређење здравствене заштите, планирања, програмирања, развоја, едукације и других питања из здравствене заштите од интереса за Републику.”.

Члан 4.

У члану 9. у ставу 1. тачка б) мијења се и гласи:

“б) предлаже план мреже здравствених установа које доставља Министарству,”.

Тачка ж) мијења се и гласи:

“ж) превенцију и отклањање здравствених посљедица проузрокованих епидемијама, елементарним и другим непогодама и ванредним приликама у сарадњи са другим надлежним институцијама и”.

Ст. 2. и 3. мијењају се и гласе:

“(2) Локална самоуправа у буџету обезбјеђује додатна средства за остваривање здравствене заштите која су преко утврђених вриједности стандарда и норматива из обавезног здравственог осигурања.

(3) Локална самоуправа оснива Одбор за здравље (у даљем тексту: Одбор), уз заступљеност оба пола, а у циљу активног учешћа у креирању планских докумената за здравље и остваривању дефинисаних циљева на нивоу примарне здравствене заштите, подршке и помоћи здравственим установама и здравственим радницима, као и непосредног учешћа грађана у исказивању здравствених потреба.”.

Члан 5.

У члану 14. последије ријечи: “грађанима” ријечи: “кроз рад тимова породичне медицине” бришу се.

Члан 6.

У члану 22. у ставу 2. последије ријечи: “доктора” додаје се ријеч: “медицине”, као и у цијелом тексту Закона у одговарајућем падежу.

Члан 7.

У члану 36. ст. 1. и 2. мијењају се и гласе:

“(1) Примарни ниво здравствене заштите обухвата:

а) активности на промоцији здравља,

б) здравствену едукацију грађана о најчешћим здравственим проблемима, методама њихове идентификације и контроле,

в) превенцију, дијагностику, лијечење, његу и рехабилитацију болести, повреда и стања,

г) хитну медицинску помоћ,

д) откривање и редукцију фактора ризика масовних незаразних болести,

ђ) превентивну, дјечију и општу стоматологију и ортопедију вилице,

е) заштиту и унапређење менталног здравља,

ж) рехабилитацију у заједници,

з) имунизацију против заразних болести,

и) лијечење и његу у кући,

ј) заштиту здравља жена и дјеце,

к) хитни санитарски превоз,

л) обезбјеђивање лијекова и медицинских средстава,

њ) хигијенско-епидемиолошке послове,

м) послове лабораторије (хематологија, биохемија и стоматологија),

н) послове дијагностике (класична конвенционална рендген и ултразвучна дијагностика и мамографија) и

њ) врши оцјењивање опште здравствене способности за раднике на радним мјестима на којима нису присутни професионални ризици.

(2) Примарни ниво здравствене заштите обезбјеђује се у сљедећим здравственим установама: амбулантама за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију, специјалистичким амбулантама породичне медицине, стоматолошким амбулантама, домовима здравља, специјалистичким центрима, домовима за здравствену његу и апотекама.”.

Члан 8.

У члану 37. став 5. мијења се и гласи:

“(5) На секундарном нивоу здравствене заштите спроводи се примарна, секундарна и терцијарна превенција болести и стања.”.

Члан 9.

У члану 38. став 3. мијења се и гласи:

“(3) Терцијарни ниво здравствене заштите обезбјеђује се путем специјалистичке амбуланте, специјалистичког центра, специјалне болнице, завода, болнице и клиничког центра.”.

Став 5. мијења се и гласи:

“(5) На терцијарном нивоу здравствене заштите спроводи се примарна, секундарна и терцијарна превенција болести и стања.”.

Члан 10.

Члан 41. мијења се и гласи:

“Здравствене установе су:

а) амбуланта за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију,

б) специјалистичка амбуланта породичне медицине,

в) специјалистичка амбуланта,

г) стоматолошка амбуланта,

д) дом здравља,

ђ) апотека,

е) специјалистички центар,

ж) болница,

з) специјална болница,

- и) клинички центар,
- ј) завод,
- к) институт за јавно здравство,
- л) дом за здравствену његу,
- љ) лабораторија,
- м) банка биолошког материјала и
- н) банка матичних ћелија.”

Члан 11.

Члан 42. мијења се и гласи:

“(1) Здравствена установа може се основати као јавна или приватна здравствена установа, у складу са овим законом и законом којим се уређује систем јавних служби.

(2) Јавна и приватна здравствена установа оснива се под једнаким условима.

(3) План мреже здравствених установа осим апотека доноси Влада за период од пет година, а на приједлог Министарства.”

Члан 12.

У члану 43. ст. 2, 3. и 4. мијењају се и гласе:

“(2) Република оснива: болницу, специјалну болницу, клинички центар, завод, институт за јавно здравство, банку биолошког материјала и банку матичних ћелија.

(3) Локална самоуправа оснива дом здравља, а може да оснује и: амбуланту за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију, специјалистичку амбуланту породичне медицине, специјалистичку амбуланту, стоматолошку амбуланту, апотеку и дом за здравствену његу.

(4) Правно лице, односно привредно друштво, поред основне дјелатности, може да обавља здравствену дјелатност, ако Министарство утврди да испуњава услове за обављање поједине здравствене дјелатности.”

Члан 13.

Члан 44. мијења се и гласи:

“Правно, привредно и физичко лице може основати приватну здравствену установу, која може да буде: амбуланта за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију, специјалистичка амбуланта породичне медицине, специјалистичка амбуланта, стоматолошка амбуланта, апотека, специјалистички центар, болница, специјална болница, дом за здравствену његу, лабораторија и банка матичних ћелија.”

Члан 14.

У члану 45. став 6. мијења се и гласи:

“(6) На основу одлуке о оснивању и рјешења из става 3. овог члана, здравствена установа се уписује у судски регистар и Регистар здравствених установа, који води Министарство.”

Послије става 6. додаје се нови став 7, који гласи:

“(7) Министар правилником прописује садржај и начин вођења Регистра здравствених установа.”

Члан 15.

Члан 46. брише се.

Члан 16.

У члану 47. у ставу 2. ријеч: “јавни” брише се.

Члан 17.

Послије члана 50. додаје се нови члан 50а, који гласи:

“Члан 50а.

(1) Амбуланта за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију је здравствена установа у којој се промоцијом здравља, лијечењем, његом и рехабилитацијом обезбјеђује здравствена заштита.

(2) У амбуланти за лијечење, здравствену његу и рехабилитацију ради доктор медицине и једна медицинска сестра - техничар.

(3) Ако је оснивач амбуланте из става 2. овог члана правно лице, у зависности од дјелатности коју обавља, поред здравствених радника из става 2. овог члана, може ангажовати и здравственог сарадника.”

Члан 18.

Члан 51. мијења се и гласи:

“Специјалистичка амбуланта породичне медицине је здравствена установа у којој се обезбјеђује примарни ниво здравствене заштите утврђен чланом 36. став 1. овог закона у т. а), б), в), д), з), и) и л).”

Члан 19.

У члану 52. у ставу 1. послије ријечи: “У” додаје се ријеч: “специјалистичкој”.

Члан 20.

Члан 53. брише се.

Члан 21.

Члан 54. мијења се и гласи:

“Стоматолошка амбуланта је здравствена установа која спроводи промоцију здравља, спречавање, сузбијање, рано откривање и лијечење болести уста и зуба.”

Члан 22.

Члан 55. мијења се и гласи:

“(1) Дом здравља је јавна здравствена установа која се оснива за подручје једне или више општина или града.

(2) У дому здравља организују се породична медицина, обављање послова имунизације, хигијенско-епидемиолошких послова, хематолошке лабораторијске дијагностике, а поред наведених послова, могу се организовати и послови у области биохемијске лабораторијске дијагностике, класичне конвенционалне рендген и ултразвучне дијагностике, мамографије и стоматолошке лабораторије.

(3) У дому здравља организује се снабдијевање лијековима и медицинским средствима или се обезбјеђује обављање тих послова закључивањем уговора са апотеком.

(4) У дому здравља организује се хитна медицинска помоћ и хитни санитетски превоз.

(5) У дому здравља организује се превентивна, дјечија и општа стоматологија и ортопедија вилица.

(6) У дому здравља може да се организује центар за физикалну рехабилитацију у заједници и центар за заштиту менталног здравља.

(7) У дому здравља може да се организује специјалистичка амбуланта из педијатрије и гинекологије.

(8) У циљу обезбјеђења доступности консултативно-специјалистичких услуга домова здравља могу организовати посјете консултаната - специјалисте, осим специјалисте медицине рада и специјалисте медицине спорта.

(9) У дому здравља може да се организује стручно усавршавање и обука из регистроване дјелатности, а настава се организује по овлашћењу универзитета.

(10) У дому здравља може се обављати научноистраживачка дјелатност за области за које је регистрован, у складу са законом.

(11) У дому здравља врши се оцјена опште здравствене способности за раднике на радним мјестима на којима нису присутни професионални ризици, осим у вези са радном средином на захтјев послодавца.

(12) У дому здравља може се организовати породично-лиште, ако испуњава прописане услове.”

Члан 23.

У члану 58. став 2. мијења се и гласи:

“(2) Специјалистичка амбуланта и специјалистички центри могу организовати посјете консултаната - специјалиста других грана медицине, у складу са правилником који доноси министар у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.”

Члан 24.

Члан 60. мијења се и гласи:

“(1) Болница је здравствена установа првог, другог, трећег или четвртог нивоа у категоризацији болница, која обавља дјелатност примарне, секундарне и терцијарне превенције болести и стања, дијагностике, лијечења, медицинске рехабилитације и здравствене његе болесника, те осигурава боравак и исхрану болесника.

(2) Критеријуми за категоризацију болница су:

- а) области из којих се пружају здравствене услуге,
- б) дијагностичко-терапијске групе и
- в) ниво стручне оспособљености здравствених радника.

(3) Болница у свом саставу има одјељење, центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(4) У болници се организује снабдијевање лијековима и медицинским средствима у складу са законом који уређује област апотекарске дјелатности, а у зависности од броја болесничких постеља које се у установи налазе.

(5) Болница обавља специјалистичко, консултативно и болничко лијечење свих популационих и нозолошких група.

(6) Стања непосредне угрожености живота се као хитни случајеви, директно, примају у болницу без упутнице.

(7) Болница може обављати научноистраживачку дјелатност за области за које је регистрована, у складу са законом.

(8) Министар доноси рјешење о категоризацији болница.

(9) Министар доноси правилник којим се прописује поступак категоризације болница.”.

Члан 25.

Послије члана 60. додају се нови чл. 60а. и 60б, који гласе:

“Члан 60а.

(1) Специјална болница је здравствена установа која пружа здравствену заштиту лицима одређених популационих и/или нозолошких група, примарне, секундарне и терцијарне превенције болести и стања; дијагностику; лијечење; медицинску рехабилитацију; здравствену његу болесника; те осигурава боравак и исхрану болесника.

(2) Специјална болница у свом саставу има одјељење, центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(3) У специјалној болници организује се снабдијевање лијековима и медицинским средствима у складу са законом који уређује област апотекарске дјелатности, а у зависности од броја болесничких постеља које се у установи налазе.

(4) Специјална болница обавља специјалистичко, консултативно и болничко лијечење.

(5) Специјална болница не подлијеже категоризацији.

Члан 60б.

(1) Клинички центар је здравствена установа која обавља:

- а) високоспецијализоване специјалистичко-консултативне услуге и болничко лијечење,
- б) медицинску рехабилитацију и здравствену његу болесника,
- в) образовно-наставну дјелатност,
- г) научноистраживачку дјелатност.

(2) Клинички центар може се основати само у сједишту универзитета који у свом саставу има студиј медицине, стоматологије, фармације и здравствене његе.

(3) Клинички центар у свом саставу има клинику, завод, одјељење, центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(4) У клиничком центру организује се снабдијевање лијековима и медицинским средствима у складу са законом који уређује област апотекарске дјелатности.”.

Члан 26.

Члан 63. мијења се и гласи:

“(1) Завод за медицину рада и спорта је здравствена установа која обавља дјелатност у области безбједности и здравља на раду и дјелатност у области медицине спорта.

(2) У Заводу за медицину рада и спорта обављају се превентивне, промотивне, статистичке, едукативне, информативне, дијагностичке и терапијске активности у циљу очувања здравља радника и спортиста у безбједној и здравој радној и животној средини:

а) планира, предлаже и спроводи мјере за очување и унапређење здравља и безбједности радника на радном мјесту и у радној средини,

б) развија доктрине, стандарде и методе при оцјењивању здравствене, радне и спортске способности радника и спортиста (аматера, рекреативаца и професионалаца),

в) прати и дјагностикује професионална обољења, води регистар професионалних обољења, обољења у вези са радом, повреда на раду, радних мјеста са повећаним ризиком, радника изложених физичким, хемијским и биолошким штетностима,

г) прати физичке и функционалне способности дјече и омладине и утицај физичког вјежбања и спорта на физички и психички развој и превенцију обољења,

д) спроводи програме професионалне оријентације и професионалне селекције приликом уписа у средње школе и факултете.

(3) Завод за медицину рада и спорта у свом саставу има центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(4) Завод за медицину рада и спорта обавља:

а) оцјењивање психофизичке способности лица чије радно мјесто захтијева ношење ватреног оружја и рад са експлозивима и пиротехничким материјама, полиције, оружаних снага, физичког обезбјеђења и граничне полиције, лица изложених хемикалијама и биоцидима, лица професионално изложених јонизујућем зрачењу, просвјетних радника, државних службеника, ватрогасаца, радника који користе за рад опрему са екранима, возача и инструктора свих моторних возила,

б) здравствени прегледи страних држављана који долазе у Републику Српску ради спречавања обољења која представљају пријетњу за јавно здравље,

в) оцјењивање радне способности, оцјењивање привремене неспособности за рад и друго специфично оцјењивање и стручна вјештачења из своје дјелатности на захтјев послодавца и других надлежних правних и физичких лица,

г) специјалистичко-консултативне послове.

(5) У Заводу за медицину рада и спорта пружају се услуге из области здравља и заштите на раду и медицине спорта у складу са прописима којима се уређују наведене области, те обавља и друге послове у складу са законом и другим прописима.”.

Члан 27.

У члану 65. у ставу 2. послје тачке г) додаје се нова тачка д), која гласи:

“д) организује снабдијевање лијековима и медицинским средствима у складу са законом који уређује област апотекарске дјелатности, а у зависности од броја болесничких постеља које се у установи налазе.”.

Члан 28.

Члан 66. мијења се и гласи:

“(1) Завод за физикалну медицину и рехабилитацију је здравствена установа која обавља дјелатност у области

физикалне медицине, хабилитације, рехабилитације и ортопедије.

(2) Завод за физикалну медицину и рехабилитацију прати, проучава, испитује методе, предлаже и примјењује мјере раног откривања, лијечења и рехабилитације тјелесних обољења, оштећења и функционалних ограничења, а у циљу смањења или спречавања онеспособљености.

(3) Завод за физикалну медицину и рехабилитацију у свом саставу има одјељење, центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(4) Завод за физикалну медицину и рехабилитацију, пред послова из ст. 1. и 2. овог члана, обавља и послове:

а) хипербаричне медицине, балнеотерапије, те производње, апликације и набавке ортопедских помагала,

б) организовања снабдијевања лијековима и медицинским средствима у складу са законом који уређује област апотекарске дјелатности, а у зависности од броја болесничких постела које се у установи налазе,

в) основног образовања дјете на хабилитацији и рехабилитацији, едукације родитеља дјете која се налазе на лијечењу, едукације кадрова за психосоцијалну - едукативну рехабилитацију, те професионалне оријентације и разврставања лица ометених у физичком и психичком развоју и

г) едукације здравствених радника из области физикалне медицине, хабилитације, рехабилитације и ортопедије.”.

Члан 29.

У члану 67. додаје се нови став 2, који гласи:

“(2) Завод за стоматологију у свом саставу има центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.”.

Став 3. мијења се и гласи:

“(3) У Заводу за стоматологију може се обављати специјалистичко-консултативна дјелатност из области стоматологије, као и послови из области стоматолошке лабораторије.”.

Досадашњи ст. 2. и 3. постају ст. 3. и 4.

Члан 30.

Послије члана 67. додаје се нови члан 67а, који гласи:

“Члан 67а.

(1) Завод за трансфузијску медицину је здравствена установа која обавља дјелатност у области трансфузијске медицине.

(2) Област трансфузијске дјелатности је прописана посебним законом.”.

Члан 31.

Члан 68. мијења се и гласи:

“(1) Институт за јавно здравство је јавна здравствена установа за област јавног здравства (у даљем тексту: Институт).

(2) Институт обавља социјално-медицинску, хигијенско-еколошку, епидемиолошку и микробиолошку здравствену дјелатност.

(3) Институт у свом саставу има центар, службу или другу организациону јединицу по потреби.

(4) Институт је надлежан да:

а) прати, процјењује и анализира здравствено стање становништва,

б) израђује и доставља министру анализу о потреби за специјализацијама и/или супспецијализацијама у Републици, најкасније до 30. јуна текуће године за наредну годину,

в) прати и проучава здравствене проблеме и ризике по здравље становништва,

г) обавља активности на промоцији здравља и превенцији болести, те информише становништво о значају очувања и унапређења здравља,

д) предлаже елементе здравствених политика, програма и планова и других јавноздравствених планских докумената за очување и унапређење здравља становништва,

ђ) израђује стручно-методолошка упутства за очување и унапређење здравља становништва,

е) обавља бактериолошке, паразитолошке, вирусолошке, серолошке, хемијске и токсиколошке прегледе и испитивања у вези са производњом и прометом животних намирница, воде, ваздуха, предмета опште употребе, као и дјелимичну дијагностику заразних и незаразних болести, која припада области јавног здравства,

ж) планира, контролише, евалуира и, по потреби, спроводи имунизацију становништва,

з) планира, контролише и евалуира обављање послова дезинфекције, дезинсекције и дератизације,

и) води евиденције, здравствене статистике и обавља истраживања у области јавног здравства,

ј) припрема годишњи извјештај анализе здравственог стања становништва и извјештава надлежне институције, у складу са законом и међународним обавезама,

к) обавља послове у систему мониторинга и евалуације здравственог система,

л) утврђује потребне мјере у елементарним и другим већим непогодама и несрећама и спроводи их у сарадњи са другим установама,

љ) обавља контролу извора јонизујућих и нејонизујућих зрачења, дозиметријску контролу професионално изложених лица и лабораторијску контролу радијације, радионуклеида у ваздуху, земљишту, води и намирницама,

м) обавља едукацију и оспособљава за заштиту од зрачења,

н) обавља едукацију из области имунизације и хемо-профилактике против заразних болести и пружа стручно-методолошку помоћ из области јавног здравства,

њ) врши набавку имунолошких препарата,

о) даје мишљење на процјену утицаја на животну средину у складу са прописима којим се регулише област животне средине,

п) прати међународне здравствене прописе из области јавног здравства и предлаже министру предузимање одговарајућих мјера из исте области,

р) обавља едукацију из области здравственог менаџмента,

с) прикупља, прати и израђује извјештај о потрошњи лијекова у Републици и

т) обавља друге послове у складу са законом.

(5) Институт може организовати наставу по овлашћењу универзитета.

(6) Институт обавља научноистраживачку дјелатност за области за које је регистрован, у складу са законом.”.

Члан 32.

Назив главе VIII: “ОРГАНИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ” мијења се и гласи:

“VIII - ОРГАНИ, СТРУЧНА ТИЈЕЛА И АКТИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ” и члан 73. мијења се и гласи:

“(1) Органи јавне здравствене установе су управни одбор и директор.

(2) Управни одбор и директора установе из става 1. овог члана именује и разрешава оснивач јавне здравствене установе, у складу са законом и статутом.

(3) За члана управног одбора и директора из става 2. овог члана не може бити именовано лице осуђивано за кривично дјело који га чине неподобним за обављање дужности у наведеној установи.

(4) Изузетно од става 2. овог члана, именоване и разрешене директоре јавне здравствене установе, чији је оснивач локална самоуправа, врши се уз сагласност министра, а на приједлог комисије за избор и именоване директора здравствене установе.

(5) Надлежност органа, број чланова управног одбора, те поступак именовања и разрешења утврђује се актом о оснивању и статутом јавне здравствене установе.

(6) Орган здравствене установе коју оснива правно или физичко лице је директор.

(7) Ако је оснивач физичко лице, функцију директора може вршити оснивач или може именовати друго лице на ту функцију.

(8) Приликом именовања органа и стручних тијела здравствене установе обезбиједиће се равноправна заступљеност оба пола.”

Члан 33.

У члану 74. у ставу 1. послјије ријечи: “Статут” додаје се ријеч: “јавне”.

У ставу 2. послјије ријечи: “статут” додаје се ријеч: “јавне”.

Члан 34.

У члану 76. у ставу 2. послјије броја: “60” додају се ријечи: “60а, 60б,”.

Члан 35.

У члану 77. у ставу 3. послјије броја: “60” додају се ријечи: “60а, 60б,”.

Члан 36.

У члану 79. став 1. мијења се и гласи:

“(1) Здравствене установе из чл. 55, 60, 60а, 60б, 65, 66, 67а. и 69. овог закона обавезне су обезбиједити здравствену заштиту 24 часа.”.

Став 5. мијења се и гласи:

“(5) Дежурством из става 4. овог члана сматра се посебан облик рада радника када је радник присутан у здравственој установи послјије истека редовног радног времена и подразумијева рад послјије прве или друге смјене, а завршава почетком рада прве смјене.”.

Послјије става 6. додаје се нови став 7, који гласи:

“(7) Укупно трајање радног времена седмично, укључујући рад у дежурству и приправности, не може бити дуже од 40 часова.”.

Досадашњи став 7. постаје став 8.

Члан 37.

Члан 80. мијења се и гласи:

“Здравствени радник и здравствени сарадник који је засновао радни однос са пуним радним временом не може, без сагласности послодавца, да за свој или туђи рачун уговара или обавља послове из дјелатности послодавца.”.

Члан 38.

У члану 83. у ставу 1. ријечи: “биомедицине и здравства” замјењују се ријечима: “из начуне области медицинске и здравствене науке”.

Члан 39.

Члан 86. мијења се и гласи:

“(1) Лице из члана 84. овог закона, обавља приправнички стаж у трајању од 12 мјесеци за високу стручну спрему, а шест мјесеци за средњу стручну спрему.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, доктори медицине и доктори стоматологије који су завршили шестогодишњи студиј не обављају приправнички стаж.

(3) Здравствена установа и друго правно лице ће омогућити обављање приправничког стажа здравственом раднику и здравственом сараднику у складу са Законом.

(4) Приправнички стаж изводи се по одобреном програму, кроз практични рад и под непосредним надзором овлашћеног здравственог радника, односно здравственог сарадника који је провео најмање три године у струци.

(5) О извођењу приправничког стажа води се евиденција.

(6) По истеку приправничког стажа, здравствени радник и здравствени сарадник обавезан је положити стручни испит у року од три мјесеца.

(7) У здравственој установи доктор медицине може закључити уговор о раду до одобрења специјализације.

(8) Министар правилником прописује програм обављања приправничког стажа, садржај и начин вођења евиденција и поступак полагања стручног испита.”.

Члан 40.

У члану 87. став 6. брише се.

Члан 41.

У члану 89. став 3. брише се.

Члан 42.

Члан 90. мијења се и гласи:

“(1) Институт, најкасније до 30. јуна текуће године за наредну годину, доставља Министарству анализу о потреби за специјализацијама и/или супспецијализацијама у Републици.

(2) Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци и Медицински факултет у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву, најкасније до 30. јуна текуће године за наредну годину, достављају Министарству анализу о расположивим капацитетима свих катедри за обављање специјализације и/или супспецијализације.

(3) Здравствена установа, високошколска установа здравствене струке или правно лице које обавља здравствену или фармацеутску дјелатност, најкасније до 30. јуна текуће године за наредну годину, доставља Министарству анализу о потреби за специјализацијама и/или супспецијализацијама.

(4) Министар, најкасније до 31. децембра текуће године за наредну годину доноси годишњи план специјализација и супспецијализација за Републику, а на основу анализа из ст. 1, 2. и 3. овог члана.

(5) Годишњи план специјализација и/или супспецијализација из става 4. овог члана објављује се у “Службеном гласнику Републике Српске”.

(6) Здравствена установа, високошколска установа здравствене струке или правно лице које обавља здравствену или фармацеутску дјелатност, на основу објављеног годишњег плана из става 5. овог члана врши избор кандидата за специјализацију и/или супспецијализацију, до 31. марта текуће године путем јавног конкурса, који се објављује у средствима јавног информисања.

(7) Министар, до 30. јуна текуће године, доноси рјешење о одобравању специјализације и супспецијализације за изабраног кандидата на основу писаног захтјева здравствене установе, високошколске установе здравствене струке или правног лица које обавља здравствену или фармацеутску дјелатност.

(8) Рјешење министра из става 7. овог члана коначно је и против њега није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.

(9) Министар доноси Правилник о специјализацијама и супспецијализацијама здравствених радника и здравствених сарадника.

(10) Министар правилником из става 9. овог члана прописује врсте, трајање, програм, услове за добијање специјализације или супспецијализације, менторство, образац индекса, начин обављања стажа, престанак и прекид обављања стажа, поступак полагања испита и образац дипломе о положеном испиту.”.

Члан 43.

Послјије члана 90. додаје се нови члан 90а, који гласи:

“Члан 90а.

(1) Кандидат коме је одобрена специјализација или супспецијализација уписује се на медицински факултет у текућој школској години.

(2) Кандидат из става 1. овог члана, од дана уписа на медицински факултет, започиње специјалистички или супспецијалистички стаж.

(3) Специјалистички или супспецијалистички стаж обавља се на медицинском факултету и здравственој установи у складу са програмом специјализације или супспецијализације.

(4) Министар доноси рјешење којим се овлашћује здравствена установа у којој се обавља специјалистички или супспецијалистички стаж из става 3. овог члана.

(5) Специјалистички или супспецијалистички стаж обавља се у континуитету у укупном трајању специјализације или супспецијализације.

(6) Министар доноси рјешење о престанку и прекиду специјалистичког или супспецијалистичког стажа.

(7) Министар рјешењем може одобрити обављање специјалистичког или супспецијалистичког стажа у иностранству.

(8) Трошкове обављања специјалистичког или супспецијалистичког стажа сноси подносилац захтјева.

(9) Рјешења министра из ст. 4, 6. и 7. овог члана коначна су и против истих није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.”.

Члан 44.

У члану 91. ријечи: “научне области биомедицине и здравства” замјењују се ријечима: “области медицинских и здравствених наука”.

Члан 45.

У члану 92. ријеч: “здравство” замјењује се ријечима: “здравствене науке”.

Члан 46.

Члан 93. мијења се и гласи:

“(1) Здравствена установа, медицински факултет у саставу универзитета или правно лице које обавља здравствену и фармацеутску дјелатност, за свог здравственог радника, односно здравственог сарадника, након завршетка специјалистичког или супспецијалистичког стажа, подноси пријаву Министарству за полагање специјалистичког или супспецијалистичког испита.

(2) Специјалистички или супспецијалистички испит полаже се пред комисијом која има најмање три члана.

(3) Министар рјешењем именује комисију из става 2. овог члана са листе стручњака, коју предлаже медицински факултет из редова признатих стручњака одређених специјалности, првенствено из редова наставника у научно-наставном звању редовног професора, ванредног професора или доцента.

(4) Медицински факултет, за сваку календарску годину, најкасније до 31. децембра текуће године доставља Министарству листу стручњака из става 3. овог члана.

(5) Трошкове полагања специјалистичког или супспецијалистичког испита сноси подносилац захтјева, који чини приход буџета Републике.”.

Члан 47.

Члан 94. мијења се и гласи:

“(1) Континуирана едукација је посебан вид стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника, која се организује ради стицања знања и вјештина у циљу праћења и примјене савремених научних достигнућа.

(2) Континуирану едукацију могу организовати здравствене установе, високошколске установе здравствене струке и удружења из области здравства, а према плану континуиране едукације који се доноси крајем текуће године за наредну годину.

(3) Министар правилником прописује врсте, програм и трајање континуиране едукације.”.

Члан 48.

Послије члана 94. додаје се нови члан 94а, који гласи:

“Члан 94а.

(1) Додатна едукација је организован облик теоријског и стручно-практичног оспособљавања здравствених радника и здравствених сарадника из различитих области медицине.

(2) Додатна едукација из става 1. овог члана спроводи се у складу са прописима којима се уређује област образовања одраслих.”.

Члан 49.

У члану 97. у ставу 1. послије ријечи: “установа” додају се ријечи: “или дио здравствене установе”.

У ставу 2. ријечи: “сваке четири године” замјењују се ријечима: “сваких седам година”.

Члан 50.

У члану 98. у ставу 1. послије ријечи: “установе” додају се запета и ријечи: “путем тима оцјењивача обучених од стране Агенције”.

Став 4. брише се.

Досадашњи став 5. постаје став 4.

Члан 51.

У члану 99. у ставу 1. ријечи: “четири године” замјењују се ријечима: “седам година”.

Став 3. мијења се и гласи:

“(3) Агенција води Регистар сертифицираних установа и исти објављује на интернет страници Агенције.”.

Став 4. брише се.

Члан 52.

У члану 100. у ставу 1. послије ријечи: “установа” додају се ријечи: “или дио здравствене установе”.

Члан 53.

У члану 102. став 4. мијења се и гласи:

“(4) Агенција води Регистар акредитованих установа и исти објављује на интернет страници Агенције.”.

Став 5. брише се.

Члан 54.

У члану 103. став 2. мијења се и гласи:

“(2) Оснивање, организација и органи управљања Агенције уређују се у складу са законом који уређује систем јавних служби.”.

Члан 55.

У члану 104. у ставу 1. тачка б) брише се.

Досадашње т. в) и г) постају т. б) и в).

Став 2. брише се.

Члан 56.

У члану 105. став 2. мијења се и гласи:

“(2) За реализацију обавеза из става 1. овог члана, здравствена установа из чл. 55, 60, 60а, 60б, 63, 64, 65, 66, 67, 67а. и 68. овог закона обавезна је успоставити организациону јединицу или одредити лице за континуирано унапређење квалитета и сигурности здравствених услуга.”.

Члан 57.

Члан 106. мијења се и гласи:

“(1) Референтни центар може бити здравствена установа или дио здравствене установе која обавља здравствену дјелатност у складу са стандардима, примјењује најновија медицинска достигнућа у превенцији, дијагностици, терапији и рехабилитацији и која се иновативним приступом и признатим резултатима издваја од других установа исте дјелатности.

(2) Министар уз прибављено мишљење здравствених комора или удружења здравствених радника, а на приједлог Са-вјета, доноси рјешење којим се одређује референтни центар.

(3) Назив референтни центар додјељује се на период од пет година.

(4) Рјешење о одређивању референтног центра из става 2. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Члан 58.

У члану 107. у тачки и) последије ријечи: "цитогенетике" додају се запета и ријечи: "осим узимања узорака" и у тачки ј) последије ријечи: "микробиологије" додају се запета и ријечи: "осим узимања узорака".

Члан 59.

Члан 116. мијења се и гласи:

"(1) Након што је смрт утврђена, умрло лице се преузима из здравствене установе по истеку осам часова од утврђивања смрти.

(2) Преузимање и сахрањивање умрлог лица обавља се у складу са законом који уређује област комуналне дјелатности, гробља и погребне дјелатности.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, на основу рјешења здравственог инспектора или наредбе тужиоца или судије за претходни поступак, преузимање и сахрана се може обавити прије или последије утврђеног рока."

Члан 60.

Члан 117. мијења се и гласи:

"Здравствена установа је обавезна успоставити систем управљања медицинским отпадом у складу са прописима којима се уређује област управљања отпадом."

Члан 61.

У члану 118. став 2. брише се.

Члан 62.

Послије члана 120. додаје се нови члан 120а, који гласи:

"Члан 120а.

(1) Ради планирања, ефикасног управљања системом здравствене заштите, приступа и ефикасности пружања здравствених услуга и побољшања квалитета, као и прикупљања и обраде података у вези са здравственим стањем становништва и функционисањем здравствене службе, односно прикупљања и обраде здравствених информација, организује се и развија интегрисани здравствени информациони систем у Републици.

(2) Програм рада, развоја и организације интегрисаног здравственог информационог система из става 1. овог члана доноси министар на приједлог Фонда.

(3) Фонд обезбјеђује средства за финансирање и организовање интегрисаног здравственог информационог система."

Члан 63.

Члан 129. мијења се и гласи:

"Посебан облик унутрашњег надзора из члана 128. овог закона остварује се путем јединице или лица одређеног за континуирано унапређење квалитета и сигурности здравствених услуга у здравственој установи из чл. 55, 60, 60а, 60б, 63, 64, 65, 66, 67, 67а. и 68. овог закона."

Члан 64.

У члану 130. став 1. мијења се и гласи:

"(1) Стручни надзор обавља се редовно и ванредно."

У ставу 2. ријечи: "здравствено-санитарни" замјењује се ријечју: "здравствени".

Члан 65.

Члан 134. мијења се и гласи:

"Инспекцијски надзор у обављању здравствене дјелатности врши се у складу са законом који уређује област инспекције у Републици Српској."

Члан 66.

Послије члана 134. додаје се нови члан 134а, који гласи:

"Члан 134а.

Поред права и дужности прописаних законом који уређује област инспекције у Републици Српској, здравствени инспектор је овлашћен да предузима сљедеће мјере:

а) забрани обављање здравствене дјелатности без рјешења о упису у судски регистар,

б) забрани рад здравствене установе која не испуњава услове у погледу кадра, простора и опреме, у вријеме извршења инспекцијског надзора,

в) забрани обављање здравствене дјелатности која није одобрена овим законом, односно рјешењем министра,

г) забрани ангажовање здравственог радника, односно сарадника из друге здравствене установе без сагласности директора те установе,

д) забрани приватној здравственој установи извођење огледа супротно овом закону и закону који уређује област услуга,

ђ) забрани пружање услуга алтернативне медицине ако није прибављена сагласност министра,

е) забрани рад здравственом раднику, односно сараднику који нема положен стручни испит, важећу лиценцу и друге доказе о стручној оспособљености за послове које обавља,

ж) забрани рекламирање обављања здравствене дјелатности,

з) забрани извођење одређених третмана и огледа без писаног пристанка пацијента, односно његовог родитеља, староца или законског заступника,

и) наложи директору здравствене установе да поднесе захтјев надлежној комори за утврђивање стручне грешке,

ј) наложи организовање етичког одбора у установи из члана 77. став 3. овог закона,

к) наложи здравственој установи из члана 79. став 1. овог закона да обезбједи здравствену заштиту 24 часа дневно,

л) наложи обављање обдукције у складу са чланом 115. став 2. т. б), в), г) и ђ) овог закона,

љ) наложи доношење акта о унутрашњем надзору и спровођење унутрашњег надзора,

м) забрани рад здравствене установе или пружање одређених здравствених услуга ако се у остављеном року не изврши рјешење инспектора којим је наређено отклањање недостатака и неправилности,

н) забрани спровођење других радњи супротно овом закону и прописима донесеним на основу њега,

њ) наложи спровођење других мјера прописаних овим законом и прописима донесеним на основу њега."

Члан 67.

У члану 138. у ставу 1. у тачки ад) број: "116" замјењује се бројем: "115".

Тачка ал) мијења се и гласи:

"ал) не формира јединицу или одреди лице за континуирано унапређење квалитета и сигурности здравствених услуга (члан 129)."

Члан 68.

Члан 139. мијења се и гласи:

"Здравствени радници и здравствени сарадници који обављају послове здравствене заштите, а који су по прописима који су важали до ступања на снагу овог закона испуњавали услове у погледу степена и врсте стручне спреме, односно који су стручно усавршавање стекли у образовним установама здравственог усмјерења, могу и даље да обављају послове здравствене заштите."

Члан 69.

У члану 142. додаје се нови став 3, који гласи:

"(3) Влада ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донијети План мреже здравствених установа."

Члан 70.

Члан 145. мијења се и гласи:

“(1) До потпуне имплементације модела породичне медицине на подручју Републике, послове породичне медицине из члана 52. овог закона могу обављати доктори медицине и доктори других специјалности најкасније до 31. децембра 2020. године.

(2) Доктори медицине из става 1. овог члана обавезни су да заврше специјализацију из породичне медицине најкасније до 31. децембра 2020. године.

(3) Медицинске сестре - техничари обавезни су да заврше едукацију из породичне медицине најкасније до 31. децембра 2020. године.

(4) Здравствене установе у којима раде здравствени радници из става 1. овог члана поднијеће захтјев за сертификацију најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.”

Члан 71.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-642/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Председник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

726

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Закон о измјенама и допунама Закона о судовима Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, а Вијеће народа 1. јуна 2015. године констатовало да усвојеним Законом о измјенама и допунама Закона о судовима Републике Српске није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1949/15
3. јуна 2015. године
Бања Лука

Председник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 1.

У Закону о судовима Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 37/12) у члану 26. у ставу 1. т. б), е), л) и њ) мијењају се и гласе:

“б) Основни суд у Бијељини, за подручје града Бијељина и општина Угљевик и Лопаре,

е) Основни суд у Добоју, за подручје града Добој и општина Петрово и Станари,

л) Основни суд у Приједору, за подручје града Приједор и општина Оштра Лука и Козарска Дубица и

њ) Основни суд у Требињу, за подручје града Требиње и општина Љубиње, Берковићи, Билећа, Источни Мостар, Невесиње и Гацко.”

Члан 2.

У члану 28. у тачки г) последије ријечи: “овог закона” и запете ријеч: “и” брише се.

У тачки д) последије ријечи: “овог закона” додају се ријеч: “и” и нова тачка њ), која гласи:

“њ) Окружни суд у Приједору, за подручје основних судова у Приједору и Новом Граду, а за Основни суд у Козарској Дубици под условима из члана 99. овог закона”.

Члан 3.

У члану 29. у тачки г) последије ријечи: “Окружни суд у Требињу” ријеч: “и” брише се и додаје се запета.

У тачки д) последије ријечи: “Окружни суд у Источном Сарајеву” додају се ријеч: “и” и нова тачка њ), која гласи:

“њ) Окружни привредни суд у Приједору, за подручје које покрива Окружни суд у Приједору.”

Члан 4.

У члану 33. последије тачке а) додаје се тачка б), која гласи:

“б) у споровима који настану у примјени Закона о привредним друштвима или било којег другог прописа који се односи на организацију и статус привредних друштава, рјешавање спорова насталих између чланова привредног друштва међусобно, те између чланова друштва и привредног друштва, а тичу се положаја чланова у привредном друштву, управљања привредним друштвом и вођења послова који произлазе из њиховог положаја у друштву.”

Досадашње т. б), в), г), д), њ), е), ж), з), и), ј), к), л) и љ) постају т. в), г), д), њ), е), ж), з), и), ј), к), л), љ) и м).

Члан 5.

У члану 58. испред ријечи: “Надзор” додаје се број: “(1)”, а последије ријечи: “Министарства” бришу се запета и ријечи: “а рачуноводствене послове овлашћени радници из финансијске области”.

Послије става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

“(2) Рачуноводствени надзор обављају интерни ревизори или овлашћени радници Министарства, који обухвата надзор над свим поступцима, методама и техникама које доприносе тачности и објективности рачуноводствених података.”

Члан 6.

Члан 71. мијења се и гласи:

“Стручни сарадник и виши стручни сарадник помаже судији у његовом раду, израђује нацрте судских одлука, проучава правна питања, судску праксу и правну литературу, израђује нацрте правних схватања, те обавља самостално или под надзором и по упутствима судије и друге стручне послове.”

Члан 7.

У члану 80. ријечи: “Правилником о дисциплинској одговорности државних службеника запослених у републичким органима управе Републике Српске” замјењују се ријечима: “Уредбом о дисциплинској и материјалној одговорности у републичким органима управе Републике Српске”.

Члан 8.

Члан 98. мијења се и гласи:

“(1) У споровима из члана 33. тачка и) овог закона судова ће окончати поступак према раније важећим прописима.

(2) Спорови из члана 33. тачка б) овог закона који се воде пред основним и окружним судовима, окончаће се пред тим судовима.”

Члан 9.

У члану 99. став 1. мијења се и гласи:

“(1) Основни судови из члана 26. став 1. т. р), с), т), њ), у), ф), х), ц) и ч), Окружни суд из члана 28. тачка њ) и Окружни привредни суд из члана 29. тачка њ) овог закона почеће да раде када се испуне материјалне и друге претпоставке за рад ових судова.”

Члан 10.

У члану 100. у ставу 1. ријечи: “општина Бијељина и Угљевик” замјењују се ријечима: “града Бијељина и општине Угљевик”.

У ставу 5. ријечи: “општина Приједор и Оштра Лука” замјењују се ријечима: “града Приједор и општине Оштра Лука”.

У ставу 6. ријечи: “општина Требиње, Љубиње и Билећа” замјењују се ријечима: “града Требиње и општина Љубиње и Билећа”.

Члан 11.

Послије члана 100. додаје се нови члан 100а, који гласи:

“Члан 100а.

(1) Почетком рада Округног суда у Приједору, Округни суд у Бањој Луци престаје бити мјесно надлежан за подручје основних судова у Приједору и Новом Граду, а за Основни суд у Козарској Дубици под условима из члана 99. овог закона.

(2) Почетком рада Округног привредног суда у Приједору, Округни привредни суд у Бањој Луци престаје бити мјесно надлежан за подручје основних судова у Приједору и Новом Граду, а за Основни суд у Козарској Дубици под условима из члана 99. овог закона, односно за подручје које покрива Округни суд у Приједору под условима из члана 99. овог закона.”.

Члан 12.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-639/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

727

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, члана 182. и члана 187. ст. 1. и 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 31/11), Народна скупштина Републике Српске, на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, донијела је с л њ е д е ћ и

ЗАКЉУЧАК

У ВЕЗИ СА ЗАКОНОМ О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1. Народна скупштина Републике Српске задужује Владу Републике Српске да стварањем материјалних и других претпоставки омогући да Округни и Округни привредни суд у Приједору отпочну са радом до 1. јула 2016. године.

2. Овај закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-640/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

728

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, члана 182. и члана 187. ст. 1. и 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 31/11), Народна скупштина Републике Српске, на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, донијела је с л њ е д е ћ и

ЗАКЉУЧАК

У ВЕЗИ СА ЗАКОНОМ О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ

1. Народна скупштина Републике Српске задужује Владу Републике Српске да до 31. децембра 2015. године анализира број запослених у здравственим установама и Фонду здравственог осигурања Републике Српске, те да на основу тога утврди евентуални вишак запослених и начин рјешавања тог проблема.

2. Овај закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-643/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

729

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, члана 182. и члана 187. ст. 1. и 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 31/11), Народна скупштина Републике Српске, на Четвртој сједници, одржаној 21. маја 2015. године, донијела је с л њ е д е ћ и

ЗАКЉУЧАК

У ВЕЗИ СА СТРАТЕШКИМ ПЛАНОМ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 2016-2020.

1. Народна скупштина Републике Српске усваја Стратешки план развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020.

2. Овај закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-650/15
21. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

730

На основу члана 17. став 1. Закона о стварним правима (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 124/08 и 58/09) и члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 118/08), Влада Републике Српске, на 23. сједници, одржаној 28.05.2015. године, д о н о с и

ОДЛУКУ

I

Врши се пренос права располагања на стамбеној јединици у Вишеграду, насеље Бикавац, објекат 9, улаз 1, стан бр. 1/пр, површине 65,18 m², са Министарства за избјеглице и расељена лица на Министарство рада и борачко-инвалидске заштите.

II

Пренос права располагања из тачке I ове одлуке врши се у сврху стамбеног збрињавања лица са статусом породице погинулог борца и статусом ратног војног инвалида.

III

На основу ове одлуке, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите и Министарство за избјеглице и расељена лица извршиће одговарајуће измјене у својој књиговодственој евиденцији.

IV

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 04/1-012-2-1062/15
28. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

731

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 118/08) и члана 3. став 1. тачка (5) Закона о извршењу Буџета Републике Српске за 2015. годину (“Службени гласник Републике Српске”, број 119/14), Влада Републике Српске, на 22. сједници, одржаној 22.05.2015. године, д о н о с и

ОДЛУКУ**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ПРОДАЈУ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ****I**

Даје се сагласност Министарству рада и борачко-инвалидске заштите на продају нефинансијске имовине (постројења и опреме), и то: путничких возила ауди А6, година производње 1999, број шасије WAUZZZ4BZXN068855; ауди А6 3.2 ФСИ, година производње 2008, број шасије WAUZZZ4F78N151476 и шкода фелиција, година производње 1999, број шасије ТМВЕЕА613У0011226, због неисправности возила и високих трошкова поправке истих.

II

За реализацију одлуке задужује се Министарство рада и брачко-инвалидске заштите.

III

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1048/15
22. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

732

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), члана 15. Закона о почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98), члана 8. Закона о Фонду за управљање некретнинама и потраживањима у власништву Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/13) и члана 14. Закона о имовини и потраживањима којима управља Фонд за управљање некретнинама и потраживањима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 29/10 и 11/15), Влада Републике Српске, на 23. сједници, одржаној 28.05.2015. године, доноси

ОДЛУКУ**О СТАВЉАЊУ ВАН СНАГЕ ОДЛУКЕ
број: 04/1-012-2-2906/12, од 13.12.2012. године****I**

Ставља се ван снаге Одлука Владе Републике Српске, број: 04/1-012-2-2906/12, од 13.12.2012. године ("Службени гласник Републике Српске", број 123/12), којом је дата сагласност предузећу АД "Месопромет" - у стечају, Добој, за спровођење поступка и продају некретнина из пасивног подбиланса предузећа.

II

За реализацију ове одлуке задужују се Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство финансија и Инвестиционо-развојна банка Републике Српске а.д. Бања Лука, која управља Фондом за управљање некретнинама и потраживањима у власништву Републике Српске а.д. Бања Лука.

III

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1055/15
28. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

733

На основу члана 43. став 7. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), Влада Републике Српске, на 23. сједници, одржаној 28.05.2015. године, доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О ДОПУНИ РЈЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ ОДБОРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА "ОТВОРЕНА ВЛАДА"**

1. У Рјешењу о именовању Одбора за реализацију програма "Отворена Влада", број: 04/1-012-2-691/15, од 09.04.2015. године ("Службени гласник Републике Српске", број 31/15), у тачки 1. послје подтачке 7. додају се нове подт. 8 и 9:

- "8) Светлана Радовановић,
- 9) др Радмила Чичковић".

2. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1057/15
28. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

На основу члана 15. тачка з) и члана 43. став 6. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), члана 53. став 1. тачка а) и члана 54. Закона о државним службеницима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 117/11 и 37/12), Влада Републике Српске, на 22. сједници, одржаној 22.05.2015. године, доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О РАЗРЈЕШЕЊУ ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ ПОМОЋНИКА МИНИСТРА У РЕСОРУ ЗА ПОСЛОВЕ НОТАРИЈАТА, АДВОКАТУРЕ, ПРАВОБРАНИЛАШТВА, БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ И СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ**

1. Доц. др. Горан Гајић разрешава се са послова вршиоца дужности помоћника министра у Ресору за послове нотаријата, адвокатури, правобранилаштва, бесплатне правне помоћи и спровођење Стратегије за борбу против корупције у Министарству правде, ради истека времена на које је постављен.

2. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1046/15
22. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

На основу члана 266. став 2. Закона о привредним друштвима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 127/08, 58/09, 100/11 и 67/13) и члана 43. став 6. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), а у вези са Одлуком о начину именовања представника Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију Републике Српске у скупштинама друштва капитала из портфеља фондова и начин њиховог поступања ("Службени гласник Републике Српске", бр. 69/07, 102/07 и 45/09), Влада Републике Српске, на 22. сједници, одржаној 22.05.2015. године, доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСТАВНИКА ФОНДА ЗА РЕСТИТУЦИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ АД БАЊА ЛУКА У СКУПШТИНИ ДРУШТВА КАПИТАЛА "МЕРИДИАН" АД БАЊА ЛУКА**

1. Именује се Јешић Зоран, ЈМБ 2506978104116, са пребивалиштем у Српцу, Гламочани бб, да заступа капитал Фонда за реституцију Републике Српске а.д. Бања Лука у Скупштини друштва капитала "Меридиан" а.д. Бања Лука.

2. Капитал из тачке 1. овог рјешења чини 361.531 редовна акција, класе А Фонда за реституцију.

3. Именовани је дужан да заступа интересе Фонда у Скупштини друштва капитала из тачке 1. Рјешења, а у складу са Упутством о начину поступања представника Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију

Републике Српске у скупштинама друштава капитала из портфеља фондова.

4. Ово рјешење сматра се пуномоћјем за заступање акционара на Скупштини акционара, које важи до опозива.

5. Ступањем на снагу овог рјешења престаје да важи Рјешење број: 04/1-012-2-2745/09, од 30.12.2009. године.

6. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1058/15
22. маја 2015. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске

На основу Амандмана LXXXII тачка б) ст. 5. и 6. на Устав Републике Српске, члана 115. Устава Републике Српске и члана 61. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, на сједници одржаној 1. јуна 2015. године, донијело је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Није прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Декларацији поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број: У-3/13, коју је изгласала Народна скупштина Републике Српске под бројем: 02/1-021-457/15, од 17. априла 2015. године.

Образложење

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 26. маја 2015. године Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03.1/1-348/15, од 26. маја 2015. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Декларацији поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број: У-3/13, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Трећој сједници, одржаној 17. априла 2015. године, под бројем: 02/1-021-457/15. Уз наведени акт достављене су Декларација, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа, број: 03.2-5-22/15, од 27. априла 2015. године, те Образложење ове одлуке, бр.: 03.2-5-22/15-1, од 28. априла 2015. године, и 03.2-5-22/15-2, од 25. маја 2015. године. У акту предсједавајућег Вијећа народа наводи се да је Народна скупштина Републике Српске на Трећој сједници, одржаној 17. априла 2015. године, изгласала поменути декларацију, те је сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске доставила на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је својим актом број: 03.2-5-22/15, од 27. априла 2015. године, одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, сматрајући да су Декларацијом повријеђени витални национални интереси бошњачког народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом предметне декларације, као ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса да донесе одлуку да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Уз акт број: 03.1/1-348/15, од 26. маја 2015. године, предсједавајући Вијећа народа доставио је Суду: извод из стенограма записника са Треће сједнице Народне скупштине Републике Српске, одржане 21. априла 2015. године (дио који се односи на предметну декларацију), затим извод из стенограма са Треће сједнице Вијећа народа Републике Српске,

одржане 19. маја 2015. године (дио који се односи на поменути декларацију), те извод из стенограма са Прве сједнице Заједничке комисије Народне скупштине и Вијећа народа, одржане 25. маја 2015. године (у дијелу који се односи на усглашавање ставова поводом усвојене Декларације).

На основу поменуте обавијести предсједавајућег Вијећа народа Републике Српске као и приложене документације, Вијеће за заштиту виталног интереса утврдило је да је Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске 27. априла 2015. године једногласно донио Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број: У-3/13, број: 02/1-021-457/15. Поред тога, Вијеће овог суда је утврдило да се на Трећој сједници Вијећа народа, одржаној 19. маја 2015. године, о Одлуци Клуба делегата бошњачког народа, од 27. априла 2015. године, гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али да није постигнута сагласност свих клубова у Вијећу народа. Такође, да Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине на Првој сједници, одржаној 25. маја 2015. године, није постигла сагласност поводом овог питања.

Декларацију поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине, у предмету број: У-3/13, донијела је Народна скупштина Републике Српске, под бројем: 02/1-021-457/15, на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, те чл. 182. и 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 31/11). Овом декларацијом Народна скупштина Републике Српске истиче да је оспоравање одредаба чл. 2.б) и 3.б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 43/07 - у даљем тексту: Закон) пред Уставним судом Босне и Херцеговине, у предмету број: У-3/13, искључиво политички, а не правно заснован акт, чији је прикривени циљ негација легалитета и легитимитета Републике Српске и дејтонског уставно-правног поретка Босне и Херцеговине. Овом декларацијом Народна скупштина, између осталог, сматра да су празници Републике Српске утемељени на начелу недискриминације и да не угрожавају национални и вјерски идентитет и равноправност ниједног од три конститутивна народа и да одговарају универзалним вриједностима, европским тековинама и искуствима, и с тим у вези наглашава да је неприхватљиво да се у поступку оцјењивања уставности оспорених одредаба Закона цијене политички и историјски догађаји због којих је 9. јануар одређен као Дан Републике. С тим у вези, Народна скупштина овом декларацијом истиче да је још 2007. године спровела Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине у предмету број: У-4/04 и донијела нови Закон о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 43/07) у оквиру својих уставних надлежности и Дан Републике одредила као републички празник (секуларни празник), различит од вјерских празника који су уређени посебним одредбама Закона, те истовремено потврђује одговор на наводе из захтјева за оцјену уставности одредаба чл. 2.б) и 3.б) Закона о празницима Републике Српске у предмету број: У-3/13. Такође, Народна скупштина овом декларацијом сматра да је, с обзиром да за то нема примјера у упоредноправној пракси у свијету, неприхватљиво да Уставни суд једне државе дјелује без Закона о Уставном суду, као и да су страни држављани судије Уставног суда једне суверене државе и констатује да је једнако неприхватљиво да Уставни суд Босне и Херцеговине, као и остали правосудни органи на нивоу Босне и Херцеговине својим унутрашњим актима проширују своје надлежности. Уз то, Народна скупштина овом декларацијом позива на јединствен став и дјеловање представника Републике Српске у органима и институцијама у Босни и Херцеговини и свих политичких странака са сједиштем у Републици Српској да штите интересе Републике Српске и њених грађана и очувања уставног поретка, утврђеног Дејтонским мировним споразумом, те обавезује надлежне органе да у покренутом поступку пред Уставним судом Босне и Херцеговине именују и подрже тим прав-

них заступника, који ће бити овлашћени да у име Народне скупштине предузму све процесне радње до окончања поступка у предмету број: У-3/13.

Вијеће за заштиту виталног интереса овог суда је, прије свега, размотрило правну природу предметне декларације Народне скупштине Републике Српске, будући да ова чињеница, по оцјени овог вијећа, представља претходно питање од којег зависи постојање процесних претпоставки за заснивање надлежности Уставног суда, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса.

Чланом 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 31/11) прописано је да се декларацијом изражава став Народне скупштине о општем питању политике у вези са правима и дужностима Републике.

У конкретном случају, из садржине предметне декларације, као и питања које третира, по оцјени Вијећа, произилази да овај акт не садржи правну норму општег карактера, односно да правно не обавезује субјекте на које се односи. Овом декларацијом изражава се политички став Народне скупштине у погледу одређених питања политичке природе. С обзиром на то да наведена декларација садржи наводе као што су да Народна скупштина сматра, истиче, наглашава, потврђује, позива, обавезује и сл., Вијеће је утврдило да наведена декларација ни по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

Имајући у виду одредбу члана 115. Устава Републике Српске и Амандмана LXXXVIII тачка 1. на Устав, којим је допуњен став 2. овог члана, према којој предмет оцјене Уставног суда Републике Српске, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса овог суда, могу бити закони, други прописи и општи акти, те чињеницу да оспорена декларација има карактер политичког а не општег правног акта, Вијеће је утврдило да није у оквиру његове надлежности да разматра предметни акт.

На основу изложеног, одлучено је као у изреци овог рјешења.

Ово рјешење Вијеће за заштиту виталног интереса донијело је у саставу: предједавајући Вијећа Војин Бојанић, председник Суда Церард Селман и судије: Миленко Араповић, Амор Букић, Златко Куленовић и проф. др Душко Медић.

Број: УВ-1/15
1. јуна 2015. године
Бања Лука

Предједавајући
Вијећа за заштиту
виталног интереса
Уставног суда РС,
Војин Бојанић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП 3768/14, рјешавајући апелацију Н.Ђ., на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (3) тачка г), члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 94/14), у саставу:

- Валерија Галић, председница,
- Tudor Pantigu, потпредседник,
- Миодраг Симовић, потпредседник,
- Сеада Палаврић, потпредседница,
- Мато Тадић, судија,
- Constance Grewe, судија,
- Мирсад Ђеман, судија,
- Маргарита Цаца-Николовска, судија и
- Златко М. Кнежевић, судија,

на сједници одржаној 27. марта 2015. године, д о н и о ј е

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација Н.Ђ. поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године и Пресуде број Х-КРЖ-07/394 од 12. јуна 2009. године.

Одбацује се као недопуштена апелација Н.Ђ. поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број Х-КРЖ-07/349 од 6. априла 2010. године, зато што су измијењене правне околности.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

Образложење

I - Увод

1. Н.Ђ. из Бање Луке (у даљем тексту: апелант), ког заступа Милорад Ивошевић, адвокат из Бање Луке, поднио је 13. августа 2014. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) апелацију против пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ) број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године, број Х-КРЖ-07/349 од 6. априла 2010. године и број Х-КР-07/394 од 12. јуна 2009. године. Апелант је затражио да се донесе привремена мјера којом ће се одложити поступање по оспореним пресудама Суда БиХ до окончања поступка пред Уставним судом.

II - Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ, те од Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Тужилаштво БиХ) затражено је 11. септембра 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Суд БиХ је доставио одговор 18. септембра 2014. године. Тужилаштво БиХ је доставило одговор 22. септембра 2014. године.

III - Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

5. Суд БиХ је Пресудом број Х-КР-07/394 од 12. јуна 2009. године апеланта прогласио кривим да је починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 173 став 1 тач. а) и б) Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљем тексту: КЗБиХ) у вези са чланом 180 став 1 КЗБиХ, те му је изречена казна дуготрајног затвора у трајању од 25 година.

6. Апелант је проглашен кривим да је у статусу команданта Тактичке групе Озрен Војске Републике Српске (у даљем тексту: ТГ Озрен), супротно правилима међународног хуманитарног права (одредбе Женевске конвенције о заштити цивилних лица за вријеме рата, као и Допунског протокола уз Женевске конвенције о заштити жртава међународних оружаних сукоба), те кршећи правила међународног права 25. маја 1995. године наредио артиљеријском воду који му је био потчињен, а који је био лоциран на планини Озрен, општина Петрово, шири рејон села Пањик, да из топова М 46 - калибра 130 мм гранатира град Тузлу, која је Резолуцијом УН била проглашена заштићеном зоном, те су припадници артиљеријског вода извршили наредбу испаливши више артиљеријских пројектила на град Тузлу од којих је један артиљеријски пројектил типа ОФ-482 у 20.55 часова погодио ужи локалитет центра града, звани Капија, услјед ког је смртно страдало 71 лице, те већи број поименично наведених лица задобио тешке тјелесне повреде.

7. Истом пресудом апелант је ослобођен оптужби да је наведеног дана, на начин описан у изреци пресуде, појединачно означеним радњама нанио материјалну штету на назначеним објектима, односно лаке тјелесне повреде појединачно означеним лицима.

8. Из образложења пресуде, поред осталог, произилази да је Тужилаштво БиХ предложило 38 свједока и два вјештака, те 180 материјалних доказа, а апелант четири свједока и једног вјештака, те шест материјалних доказа. Предложени свједоци и вјештаци обију страна су саслушани на сједницама отвореним за јавност. Даље, указано је да су многи свједоци свједочили о истим догађајима или чињеницама о којима су чули, или их видјели из различите физичке, менталне, а понекад и хронолошке перспективе, да је оцијењен кредибилитет сваког појединог исказа, да су се покушали да доведу у склад искази различитих свједока гдје год је било могуће, а уколико то није било могуће, оцијењено је да ли су разлике последница намјерне грешке и покушаја да се обмане вијеће. Даље, указано је да су неки свједоци, иако искрени, били непоуздани у вези са неким дијеловима свог исказа због ограничења у смислу перцепције и сјећања, или зато што су били пристрасни, али да је закључено да су тачно перципирани, запамтили и репродуковали неке друге чињенице. У погледу неких свједока закључено је да дијелови њихових исказа нису искрени било због личног интереса, било због пријатељства или оданости апеланту, односно настојања да утичу на исход поступка, али да су искрено и тачно пренијели друге чињенице, зато што нису били свјесни њиховог значаја. Даље, указано је да су оцијењени кредибилитет, поузданост и искреност сваког свједока, те, с тим у вези, поузданост и тачност сваке чињенице о којој је свједочио. При томе је указано да је у конкретном предмету било фактора који су отежавали до-

ношење одлуке о кредибилитету, тако да оцјене о томе морају да се дају тек након помоћног разматрања. Такође, указано је да су у погледу свих свједока разматрани и други докази и околности који се тичу предмета. Даље, указано је да је, сходно члану 15 Закона о кривичном поступку БиХ (у даљем тексту: ЗКПБиХ), сматрано да је неопходно утврдити да је доказ поуздан у смислу да ли је добровољан, аутентичан и вјеродостојан. Најзад, указано је да је суд разматрао сваки документ у предмету и закључио да је Тужилаштво БиХ доказало њихову вјеродостојност ван разумне сумње, те да суд није поступао са једнаком пажњом са сваким доказом у спису у складу са својим дискреционим правом, већ да ће објаснити само оне закључке о чињеницама које су важне за утврђивање апелантове кривице, те да је вјеродостојност материјалних доказа оцијенена на основу њихове подударности са осталим доказима.

9. Даље, из образложења пресуде произилази да је неспорна била чињеница да је 25. маја 1995. године у 20.55 часова пала граната на ужи центар Тузле, звани Капија, услед чега је смртно страдало 71 лице, а велики број лица је теже и лакше повријеђен, као и да се радило о цивилима.

10. Из образложења пресуде произилази да су истраживање овог догађаја отпочели локални истражни тим, судија Е.Х., који је изашао на лице мјеста у 21.30 часова ради увиђања, те радници ЦЈБ који су фотографисали лице мјеста, прикупили материјалне доказе и сачинили скицу лица мјеста, те представници УНПРОФОР-а, да је формирана заједничка комисија која је завршила истрагу, те је 28. маја 1995. године завршен извјештај са прилозима. На околност како се конкретни догађај десио Тужилаштво БиХ је предложило да се у статусу вјештака саслуша др Б.З., који је доставио свој писмени налаз и мишљење, а апелант је предложио вјештака за наоружање и балистику В.К., који је дао свој налаз и мишљење.

11. Апелант је оспорио аутентичност доказа Тужилаштва, који представља Annex F, appendix 4, Извјештај о истрази УНПРОФОР-а, јер је један дио документа био дописан руком. У вези с тим је указано да је аутентичност овог документа потврдио свједок Ch.B., који је у релевантном периоду био припадник УНПРОФОР-а и члан заједничке комисије, указујући у свом исказу да је документа која чине дио извјештаја сачинило више лица, да их је више пута проверавала комисија, те да су се сви чланови комисије сложили да је њихова садржина тачна.

12. Апелант је тврдио да налаз и мишљење вјештака Тужилаштва БиХ нису законит доказ. У прилог тој тврдњи је истакао да је вјештак приликом израде налаза и мишљења урадио реконструкцију, те да је наредба била издата само вјештаку, др Б.З., а да се као аутори на наслову, поред његовог имена, налазе и имена виших асистената. Вијеће је пажљиво анализирано налаз и мишљење и закључило да се радило о захтјевном и компликованом вјештачењу, те да је вјештак ангажовао два асистента како би му помогли, да је вјештак, др Б.З. потписао налаз и мишљење које је и изнио на главном претресу, да је том приликом унакрсно испитан, те да је био само он присутан приликом изношења налаза. Чињеница да је приликом изношења налаза поменуто и да је обавио реконструкцију, уствари, значи да се, заправо, радило о методу рада овог вјештака, те да реконструкција коју је обавио овај вјештак не значи реконструкцију у смислу члана 93 ЗКПБиХ.

13. Даље, из образложења пресуде произилази да су ван разумне сумње утврђени врста оружја, калибар и тип пројектила и његови ефекти, правац долета пројектила, удаљеност од мјеста испалења до мјеста експлозије. У образложењу пресуде су детаљно побројани материјални докази и искази саслушаних свједока који су спроведени у вези са сваком од ових питања, указано је на њихову садржину, као и на налазе и мишљење обају вјештака, дати су детаљни разлици и образложења због чега је суд, након што је налазе и мишљења обају вјештака оцијенио у узајамној вези, те у вези са осталим спроведеним доказима у погледу ових питања вјеру покљонио налазу и мишљењу вјештака Тужилаштва Б.З. При томе су детаљно разматрани приговори које је истицао апелант у вези са сваком од ових питања, те образложено, указивањем на спроведене доказе, због чега они нису могли да буду прихваћени.

14. Даље, из образложења пресуде произилази да је у прилог то да се прихвати налаз и мишљење вјештака, др Б.З. истакнуто да је он свој налаз и мишљење износио на научном основу, да је износио искуствена и научна становишта, да је био категоричан и увјерљив, да је извршио детаљну и потпуну анализу свих битних фактора који су били одлучни да се донесе закључак о врсти пројектила, правцу испаливања и удаљености мјеста испаливања од мјеста експлозије, као и о упадном углу пројектила, његовој разорној моћи, те да је дао разложне и логичне аргументе. Даље, указано је да су његови налаз и мишљење поткријељени записником о увиђању који је сачињен непосредно након што се догађај десио, као и извјештајем УНПРОФОР-а, тачније независне мјешовите комисије, састављене од стручних лица, а што је потврдио и свједок Ch.B., који је учествовао у прављењу наведеног извјештаја и који је у свом исказу на главном претресу потврдио да су припадници УНПРОФОР-а знали одакле је испалења граната, али да тачно ло-

кацију испаливања гранате нису жељели да наведу у извјештају како Армији БиХ не би открили положаје артиљеријских оруђа ВРС, те да је та информација избрисана и са карте града Тузла на којој је приказан упадни угао гранате. Исказу овог свједока суд је покљонио вјеру, јер је закључио да је непристрасан и независан, те да није имао разлога да се приклони ниједној страни. У прилог прихватању налаза и мишљења вјештака Тужилаштва БиХ указано је и на исказ свједока Д.Б., који је потврдио да није био присутан на Пањику у инкриминисано вријеме, да је за догађај чуо на телевизији, те да су му, након повратка у јединицу, чланови посаде топа 130 мм потврдили да су тај дан гађали циљеве у Тузли и да им је било жао.

15. Даље, из образложења пресуде произилази да вјештак одбране није јасно и детаљно образложио на који начин је дошао до својих закључака. С тим у вези је указано да је промијенио удаљеност мјеста експлозије од неспорно фиксираних тачака, односно удаљеност од једне и друге стране зграде поред које се догодила експлозија, а чиме су доведени у сумњу сви параметри до којих је овај вјештак дошао. Даље, указано је на то да је овај вјештак истовремено изражавао и сумњу у то да је граната која је погодила Капију уопште испалења из неког артиљеријског оруђа, те изнио теорију о постављању пројектила, али није изнио на који начин је дошао до свог закључка. Приликом суочавања вјештака овај вјештак је руком показао како би пројектил могао да се постави на лице мјеста. Такође, оцијенено је и да је на неувјерљив начин изразио сумњу у могући број настрадалих цивила, као и да његове тезе нису поткријељене ниједним доказом. Када су у питању правац и удаљеност мјеста испалења пројектила од мјеста експлозије, овај вјештак је закључио да је пројектил долетио из правца истока и утврдио удаљеност, не наводећи конкретну локацију. При томе је указано да он није изашао на лице мјеста да утврди која локација се налази на тој удаљености, што доводи у сумњу његов налаз поготово када се има у виду да из исказа свједока Ch.B., датог у истрази, произилази да се на источној страни од линије налазила Армија БиХ, а из исказа свједока М.М. да Армија БиХ није имала у свом саставу топ 130 мм.

16. На основу свега наведеног, ван разумне сумње је утврђено да је пројектил који је 25. маја 1995. године пао на Трг Капија у 20.55 часова долетио из правца запада, из рејона села Пањик, који се налази на планини Озрен, да се ради о пројектилу калибра 130 мм М 46, те да је од посљедица експлозије погинуло 71 лице, а више од 130 лица је теже и лакше рањено.

17. Даље, из образложења пресуде произилази да је на основу спроведених доказа ван разумне сумње утврђено да је апелант починио кривичноправне радње које су му оптужницом стављене на терет. У вези с тим је указано на то да је као неспорно утврђено да је топ од 130 мм у инкриминисано вријеме био смјештен у рејону Пањика на Озрену, који је у то вријеме био под контролом ВРС, те да се ова локација налази на удаљености од мјеста Капија 27.000 м, што је и максимални домет топа од 130 мм. Даље, указано је на то да је на основу апелантове наредбе топ од 130 мм био и прије 25. маја 1995. године одређен да гађа подручје Тузле, те да пројектил испалењ из овог топа има велику разорну моћ и широку смртноснону зону. Даље, утврђено је да је апелант био командант ТГ Озрен и да је наређење за употребу топа 130 мм било у искључивој надлежности команданта ТГ Озрен. Даље, указано је на то да су начелници артиљерије могли да предлажу команданту употребу овог топа, али да нису могли да издају наредбу да се отвори ватра. Даље, указано је на то да је наредба могла да се изда писмено и усмено, те да је посада топа 130 мм имала директну јичану везу само са командом ТГ Озрен, која се налазила на Пањику. Даље, указано је на то да је утврђено да је ВРС имала изражен јасан ланац командовања и субординације, да се хијерархија у командовању строго поштивала, те да је апелант у ланцу командовања био посљедње лице које је могло да изда наредбу за употребу топа 130 мм. Такође, указано је на то да је утврђено да самовољно или неовлашћено отварање ватре никад није забиљежено, те, најзад, да је апелант 25. маја 1995. године био на свом командном мјесту.

18. Даље, из образложења пресуде произилази да је закључено да чињенична утврђења представљају основ за правни закључак о постојању напада на цивилно становништво и неселективног напада као основних кривичних дјела ратног злочина против цивилног становништва, односно да је испуњен материјални елемент *actus reus* напада на цивилно становништво и неселективни напад из члана 172 став 1 тач. а) и б) КЗБиХ.

19. Даље, закључено је да је апелант починио наведена дјела са евентуалним умишљајем. У вези с тим је указано да суд није имао сумњу да је апелант знао да је Тузла заштићена зона, да већину становништва чине цивили који су морали да буду поштеђени сваког насиља које је повезано са војним сукобом. Даље, указано је на то да је апелант потписао наредбу (заповијест за одбрану од 25. априла 1995. године) којом је потврдио своју спремност да нареди дејствовање из топа 130 мм на Пањику, који је био окренут према Тузли, и да је постојала спремност да гађа Тузлу. Стога, наредбом

да се на центар Тузле испали граната без обзира на то да ли му је намјера била да она погоди Капију, или неко друго мјесто у близини, свјесно је преузео ризик да ће stradати велики број цивила у Тузли, а што представља напад на цивилно становништво и неселективни напад, па је закључено да је поступао са евентуалним умишљајем. Сходно наведеном, закључено је да је у конкретном случају испуњен и субјективни елемент, *mens rea*, напада на цивилно становништво и неселективног напада из члана 173 став 1 тач. а) и б) КЗБиХ.

20. Даље, из образложења пресуде произилази да у току поступка нису предочени директни докази да је апелант заиста, директно или посредством свог начелника артиљерије, писмено или усмено, издао наредбу да се на град Тузлу испали граната 25. маја 1995. године, али да постојање наредбе може да се докаже и посредним доказима. У вези с тим је указано да је апелант био де *iure* командант ТГ Озрен, што је потврдио неколико свједока, као и да то произилази из наредби које је потписао (заповијести за одбрану из јануара и априла 1995. године), те из исказа свједока М.М., који је потврдио да наредбе које је потписао апелант указују да је командовао јединицама за артиљеријску подршку. Даље, указано је на то да су током поступка предочени докази да су топови 130 мм увијек дејствовали са Пањика након наредбе коју су добили са командног мјеста ТГ Озрен, те да се наредба обично издавала усмено, путем жичане везе која је све вријеме била у употреби. Ову наредбу је обично издавао "капетан Омега", који је био начелник артиљерије ТГ Озрен, али, према оцјени суда, начелник артиљерије није имао овлашћење да директно изда наредбу, него је само преносио наредбе команданта ТГ Озрен, тј. апеланта. У ратни дневник се обично вршио препис наредби, али је прихваћено као увјерљиво објашњење које је дао свједок М.М. да се незаконите наредбе нису евидентирале како се не би оставио било какав траг о наведеној незаконитој наредби. Даље, указано је на то да постоје бројни докази који показују да је оптужени редовно издавао наредбе и инструкције воду топова и осталим бригадима које су се налазиле у његовој зони одговорности, да је био обавијештен о извршавању ових наредби и да је примао дневне извјештаје о војним активностима у својој зони одговорности. Према оцјени суда, војници у селу Пањик су само извршавали апелантове наредбе путем ланца командовања. На основу наведеног, закључено је да је апелант и де *facto* био командант вода топова 130 мм. Најзад, указано је на то да се апелант 25. маја 1995. године налазио на командном мјесту ТГ Озрен, те да је наредио да се одржи неколико састанака за тај дан, да ништа није указивало да је био одсутан са свог командног мјеста, као и да су наредбе тог дана издаване другачије него обично и да све није функционисало као и обично. На основу наведеног закључено је да је апелант 25. маја 1995. године издао наредбу воду топова 130 мм да гађа Тузлу, те да је почињење ратног злочина против цивилног становништва, тј. напад на цивилно становништво и неселективни напад, у директној узрочној вези са овом наредбом.

21. Даље, из образложења пресуде произилази да је закључено да су испуњена сва битна обиљежја, односно *actus reus* облика одговорности наређивања из члана 180 став 1 КЗБиХ. У вези с тим је указано на то да је апелант поступао са свијешћу да постоји вјероватноћа да ће извршењем наредбе коју је он издао бити почињен злочин, па да је због тога испуњен услов *mens rea* облика одговорности "наређивања". У вези с тим је указано на то да је апелант знао да је Тузла заштићена зона, да већину становништва чине цивили који морају да буду поштеђени било каквог насиља. Наређивање да се испали граната на центар Тузле, без обзира на то да ли је намјера била да граната погоди Капију или неко друго мјесто у близини, оцијенено је да је апелант био свјестан да постоји велика вјероватноћа да ће доћи до неописивог страдања цивилног становништва. Сходно наведеном, закључено је да су испуњени и елементи *mens rea* облика одговорности из члана 180 став 1 КЗБиХ.

22. Најзад, с обзиром на утврђено чињенично стање и правне закључке, детаљно оцјењујући сврху казне, те олакшавајуће и отежавајуће околности на апелантовој страни, закључено је да, имајући у виду тежину извршеног дјела и настале последице, само казна дугогтрајног затвора може да задовољи интерес правде, па је апеланту изречена казна затвора од 25 година.

23. Суд БиХ је Пресудом број Х-КР-07/394 од 12. јуна 2009. године одбио као неосноване апелантову и жалбу Тужилаштва БиХ и првостепену пресуду у цијелини потврдио.

24. Уставни суд је, одлучујући о апелантовој апелацији против наведених пресуда Суда БиХ, Одлуком о допустивости и меритуму број АП 5161/10 од 23. јануара 2014. године утврдио повреду апелантовог права из члана II/2 Устава Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав БиХ) и члана 7 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), укинуо Пресуду Суда БиХ број Х-КР-07/394 од 12. јуна 2009. године, те предмет вратио овом суду да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/2 Устава БиХ и чланом 7 став 1 Европске конвенције.

25. Уставни суд у тачки 54 наведене одлуке је констатовао: "С обзиром на закључке у погледу повреде члана II/2 Устава Босне и Херцеговине и члана 7 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати наводне повреде из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, члана 14 ст. 1 и 2 и члана 15 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члана 11 Универзалне декларације о људским правима", а у тачки 55: "Уставни суд наглашава да уопште није одлучивао о прекиду извршења казне затвора и пуштању на слободу апеланта, нити о процедури према којој ће Суд БиХ доијети нову одлуку, јер су то питања из надлежности Суда БиХ."

26. Суд БиХ је Пресудом број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године одбио као неосновану жалбу Тужилаштва БиХ, а апелантову жалбу је дјелимично уважио, те Пресуду Суда БиХ број Х-КР-07/394 од 12. јуна 2009. године преиначио у погледу примјене кривичног закона на начин да се дјело за које је апелант проглашен кривим правно квалификује као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона СФРЈ (у даљем тексту: КЗСФРЈ), те у погледу одлуке о казни, тако да је апеланта, на основу наведеног законског прописа, те чл. 38 и 41 КЗСФРЈ, осудио на казну затвора у трајању од 20 година. У преосталом дијелу првостепена пресуда је остала неизмијењена.

27. Из образложења пресуде, поред осталог, произилази да је Апелационо вијеће, поступајући по Одлуци Уставног суда број АП 5161/10 од 23. јануара 2014. године, утврдило да је предмет након укидања другостепене правоснажне одлуке враћен у фазу одлучивања поводом изјављених жалби у односу на првостепену пресуду.

28. Даље, на јавној сједници поводом изјављених жалби странкама је указано на то да ће се у овом поступку поново размотрити оно што је индицирано одлуком Уставног суда, будући да се Уставни суд није изјашњавао, нити утврдио друге повреде на које је апелацијом указано. С тим у вези, странкама и одборанима је дата могућност да поново изнесу жалбе, али је при томе назначено да је Уставни суд утврдио повреду у односу на члан 7 став 1 Европске конвенције, па да жалба треба да се усмјери на тај дио, тј. на примјену закона и одлуку о кривичноправној санкцији. Такође, указано је на то да суд нема овлашћење да преиспитује сопствене правоснажне одлуке у овом дијелу у којем нису доведене у питање одлукама Уставног суда, тј. да апелантова кривица и утврђено чињенично стање нису доведени у питање, те да жалбени разлози у овом дијелу не могу да буду поново преиспитивани. Најзад, закључено је да је Уставни суд "унапријед детерминисао" фазу поступка, па да је, у складу с тим, и поступљено. Такође, одбијен је приједлог за извођење нових материјалних доказа - фотографија жртва са лица мјеста на околност нанесених повреда углавном у предјелу доњих екстремитета, у форми њиховог презентовања на графоскопу, а све имајући у виду карактер поступка.

29. Даље, указано је на то да се Апелационо вијеће у овом поступку ограничило на жалбене приговоре који се тичу примјене кривичног закона и, с тим у вези, одлуке о кривичноправној санкцији, а да је дио пријашње пресуде, који се односи на одлуке по жалби због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, који није доведен у питање одлуком Уставног суда, у цијелости задржан и интерпретиран у новој пресуди.

30. Апелантови наводи да налаз и мишљење вјештака, др Б.З. нису законит доказ су оцијенени као неосновани. С тим у вези је указано на то да је неспорно да је наредба Тужилаштва БиХ гласила само на његово име, те да налаз и мишљење представљају искључиво налаз и мишљење овог вјештака, који их је и потписао, без обзира на то што се на насловној страни наводе и имена двају асистената. Даље, указано је на то да је неспорно да је овај вјештак користио помоћ других лица која нису давала свој налаз и мишљење, већ су само дјелимично учествовала у изради налаза и пружала помоћ, а чиме је вјештак показао озбиљност и одговорност у раду. Даље, указано је на то да је вјештак, др Б.З. био задужен за све радње, као и да је био испитан пред судом. Према оцјени Апелационог вијећа, ради се о професионалном, високостручном налазу и мишљењу који су сачињени законито. Такође, указано је на то да чл. 95, 97, 269 и 270 ЗКПБиХ не прописују ограничења приликом ангажовања помоћника при изради извјештаја вјештака. И апелантова тврдња да је вјештак, др Б.З. извршио реконструкцију догађаја коју није наредио Тужилаштво, па је и сама радња незаконита и извршена супротно члану 93 став 1 ЗКПБиХ, оцијенена је као неоснована. С тим у вези је указано на то да је вјештак, др Б.З. имао право да по свом нахођењу, без наредбе суда, изађе на лице мјеста како би извршио одређене провјере ради побољшања квалитета свог налаза и мишљења, те да предузета радња не представља реконструкцију у смислу члана 93 ЗКПБиХ. Такође, указано је на то да је одбрана у вези са реконструкцијом тврдила да је она основ налаза и мишљења вјештака који је унапријед договорен са Тужилашвом како би се доказала теза Тужилаштва да је граната која је експлодирала на Капији испалила из топа 130 мм, те да је

овај приговор оцијењен као неоснован, јер с тим у вези одбрана није предочила нити један доказ. При томе приговор је оцијењен и као озбиљна оптужба за неправилно поступање која не би смјела да се износи без покрића.

31. И апелантова тврдња да формулација из првостепене пресуде да је суд размотрио сваки докуменат и закључио да је Тужилаштво доказало њихову вјеродостојност оцијењена је као неоснована, али да суд неће једнако поступати са сваким доказом у спису, што је његово дискреционо право, и да ће образложити само оне закључке о чињеницама које су важне за утврђивање кривице представља кршење члана 14 ЗКПБиХ. Ово вијеће сматра да се ради о неспретној формулацији, а овај закључак Апелационог вијећа потврђен је и наводом из побијане пресуде о томе шта је задатак суда и да је стандард који се примјењује приликом утврђивања чињеничног стања да би било који објективан суд који пресуђује у чињеничном питању дошао до истог закључка ван разумне сумње.

32. Даље, Апелационо вијеће је оцијенило да је дата оцена исказа свједока и других доказа могла да буде много конкретнија и детаљнија, али да је, ипак, извршена на начин који задовољава минимум стандарда оцјењивања. Такође, из ових доказа првостепено вијеће је извело правилне закључке. Стога су жалбени наводи да је у побијаној пресуди изостала свеобухватна оцена доказа оцијењени као неосновани. Ово вијеће је, прије свега, констатовало да одбрана није навела нити једног свједока чији је исказ неправилно анализиран, те да је одбрана само извукла из контекста дијелове побјане првостепене пресуде, при томе занемарујући софистициране дијелове анализе, као и да је првостепено вијеће навело да, чак и када је утврђено да свједочи нису били искрени, дијелови њиховог исказа још увијек могу да се прихвате као поуздани, да је у неколико наврата констатовано да је вјера поклоњена дијеловима исказа свједока, а при томе не и њиховим исказима у цјелини. Ово вијеће је навело и да искрена свједочења могу да буду пристрасна. Даље, из образложења произилази да је Апелационо вијеће утврдило да је елаборативни метод којим се пресуда служи у потпуном складу са релевантним одредбама процесног закона. Следиће наведено, апелантов приговор да је изостала оцена доказа који иду у његово корист ове вијеће не сматра основаним. Најзад, указано је на дио првостепене пресуде који се односи на општа разматрања доказа и у ком су дата ваљана образложења у погледу свједока, те да је овој оцијени приступано свестрано и сериозно с обзиром на то да је првостепено вијеће непосредно посматрало сваког свједока, оцијенило њихов глас, држање, став, тјелесне и емоционалне реакције на питања, невербално понашање у односу на странке, те атмосферу у којој су давали исказ и да је закључило да одлука о кредибилитету сваког свједока мора да се да након помног разматрања.

33. Апелационо вијеће је закључило да су неосноване апелантове тврдње о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању. Апелационо вијеће је размотрило допис који је упутио апелантов бранилац 2. априла 2010. године у ком је наведено да је одбрана дошла до нових доказа које није била у стању да изведе на главном претресу, тј. до извјештаја Техничког оперативног центра из Београда. Апелантова одбрана је истакла да експертиза представља компликован процес и да је било тешко пронаћи институцију која би је извршила, због чега овај материјал није било могуће обезбиједити раније. Тужилаштво БиХ је истакло да одбрана није тражила сагласност за наведену експертизу, нити је суд био упознат с тим да ће се она извршити, те закључило да је овај доказ предложен за евентуални поновни поступак пред Апелационим вијећем. Апелационо вијеће је закључило да није испуњен услов из члана 295 став 4 ЗКПБиХ због чега је Апелационо вијеће овај приједлог одбило. Даље, из образложења пресуде произилази да су пред претресним вијећем као доказ оптужбе изведени и уврштени у доказну грађу налаз и мишљење вјештака, др Б.З., те као доказ одбране налаз и мишљење вјештака В.К., који су директно и унакрсно испитани пред судом, те је извршено њихово суочавање. На основу наведеног претресно вијеће је донијело правилну и закониту одлуку. Околности на које је одбрана жељела да уведе нови доказ оцијењене су без значаја за предмет, односно као непотребне, с обзиром на то да су количина и садржина доказне грађе изведене у првостепеном поступку сасвим довољне и да не упућују на потребу да се додатно разјашњава чињенично стање. Такође, правни закључци које је првостепено вијеће изнијело о овом питању оцијењени су довољним и прихватљивим, те да не остављају сумњу у погрешно утврђено чињенично стање. На основу наведеног Апелационо вијеће је закључило да су све одлучне чињенице утврђене ван разумне сумње, те да у цјелини дијели правне закључке до којих је дошло првостепено вијеће у погледу одлучних чињеница.

34. Апелантови наводи којим је оспоравао питање наредбе о нападу на цивилно становништво града Тузле су оцијењени као неосновани. С тим у вези је указано на то да су правилно оцијењени искази свједока М.М., као другог човјека у командном ланцу ВРС. Као неоснована је оцијењена и тврдња да је погрешан закључак у вези са изјавом свједока Љ.Ч., која је у цјелини интерпретирана,

те је указано на то да је првостепено вијеће правилно утврдило да су свједоци С.С., Г.М., Д.Б., Љ.Ч. изјавили да је "капетан Омега" из команде ТГ Озрен издавао наредбе команди водова топова 130 мм, те да је, с тим у вези, указано да је испрavan закључак првостепеног вијећа да начелник артиљерије није имао овлашћење да директно издаје наредбе, него да је само могао да преноси наредбе које је примао од апеланта као команданта ТГ Озрен. С тим у вези је указано на то да је на ове околности свједочио и М.М., као изузетно добар познавалац система руковођења и командовања у ВРС, а чији исказ је поткријепљен и материјалним доказима.

35. Апелационо вијеће је као неосноване оцијенило апелантове наводе да командант ТГ не издаје наредбе команди вода артиљерије, већ ТГ у цјелини и бригадама у њеном саставу, јер је на основу наведеног већ образложено да је апелант био једино овлашћено лице које је могло да изда наредбу за гађање из топа 130 мм, те да су правилно оцијењени искази свједока Н.Ч., С.С. и Г.М., који су у битном сагласни, те који су потврдили да из топа 130 мм није могло да се пуца без наредбе команданта ТГ која је садржавала све елементе за гађање.

36. Као неосноване су оцијењене и апелантове тврдње да Тузла није била означена као циљ артиљеријског гађања. Апелационо вијеће је установило да су закључци до којих је с тим у вези дошло првостепено вијеће правилни и да их као такве прихвата. У вези с тим је указано на то да је неспорно да је Тузла била заштићена зона УН и да као таква није смјела да буде изложена било каквом нападу, те да је апелант засигурно знао да већину становништва у Тузли чине цивили. Даље, указано је на то да су свједоци Д.В. и Г.М. изјављивали да одговоре да ли је Тузла била означена као циљ на било којој војној карти и таблицама гађања, али и да је свједок Д.Б. изјавио да је на подручју Тузле и у њеној околини било означено неколико циљева, као и да су припадници одљења топова 130 мм потврдили, кад се вратио на своје мјесто, да су 25. маја 1995. године отварали ватру на Тузлу. Даље, указано је и да радна карта Друге озренске бригаде указује на то да је неколико мјеста у граду Тузла означено као циљ топа од 130 мм, али да су циљеви могли да буду реализовани на захтјев ове бригаде, да је правилан закључак да су то мјеста која су могла да буду погођена, али да карта није доказ да су и погођена, те, најзад, да је свједок Н.В. појаснио акцију "Садејство 95", па да на основу наведеног оправдано може да се закључи да је Тузла била потенцијални циљ топа од 130 мм који се налазио на Пањику.

37. Даље, као докази који указују на то да је апелант наредио да се испали граната на град Тузлу указано је на исказ свједока М.М., који је објаснио хијерархију Војске РС, те исказе свједока оптужбе и одбране који су били чланови посаде топа 130 мм, а који су сагласно потврдили да без директне наредбе из ТГ никад није испален нити један пројектил, као и да је самовољно испаливање суштински немогуће због карактеристика оруђа којим је дијело почињено. С тим у вези је указано и на материјални доказ, зјеловијест за одбрану из априла 1995. године, којим се наводи да је апелант, као командант ТГ, као једну од мета топа од 130 мм одредио град Тузлу, те да је наредио да употреба топова од 130 мм може да се врши искључиво по претходном одобрењу команданта ТГ, тј. његовом лично. Најзад, указано је на то да је апелант неспорно био на свом командном мјесту 25. маја 1995. године.

38. Даље, из образложења пресуде произилази да је првостепено вијеће неспорно утврдило да је апелант био де факто командант ТГ Озрен, те је детаљно образложило да је апелант и де факто био командант вода топова од 130 мм. С тим у вези је указано на заповијест за одбрану од јануара и априла 1995. године, те на исказе свједока М.М., М.Д., Д.Ј., Љ.Ч. из којих произилази да је апелант редовно издавао наредбе и инструкције, да је био обавјештаван о извршењу ових наредби и да је примао дневне наредбе.

39. Као неосновани су оцијењени и апелантови наводи којим је доводио у питање кредибилитет вјештачења др Б.З., указујући на то да је мјешовита комисија установила да је удаљеност од мјеста испаливања пројектила 21.000 м, а да је село Пањик удаљено више од 27.000 м, те да се нигдје не помиње положај топа од 130 мм у селу Пањик. С тим у вези је указано на то да Апелационо вијеће подржава становиште првостепеног вијећа када у цијелости поклања вјеру налазу и мишљењу вјештака, др Б.З. У вези с тим је указано на то да је претресно вијеће имало непосредан увид у све доказе и да је било у могућности да оцијени и увјерљиво вјештака из начина изношења налаза и мишљења. Апелационо вијеће је након непосредног увида у налаз и мишљење вјештака, те након прегледаног ДВД снимка са суђења, такође, закључило да овај вјештак има довољно стручног знања и искуства. У вези с тим је указано на то да овај вјештак има респектабилну каријеру, да је пред овим судом свједочио два пута, да је пет пута свједочио пред МКСЈ. Такође, указано је на то да то не значи и да вјештак одбране В.К. нема завидну каријеру у овој области, али да је вјештак, др Б.З. био много сигурнији и конкретнији приликом детаљног и унакрсног испитивања, као и приликом суочавања ових двају вјештака. Даље, указано је на то да вјештак одбране није јасно и

детално образложио на који начин је дошао до својих закључака, односно да одбрана није довела у питање налаз и мишљење вјештака Б.З. у вези са релевантним питањима. Даље, детаљном анализом удаљености и мјеста са ког је дошла граната, а како су их презентовали вјештак Б.З., вјештак В.К. и комисија, те указујући на с тим у вези спроведене доказе, исказ свједока Ч.В. и М.М., службену записницу коју су сачинили радници ЦЈБ од 26. маја 1995. године, записник о увиђају, закључено је да не оставља никакву сумњу становиште да је пројектил топа 130 мм долетио са Пањика, гдје се налазио и вод топова 130 мм који је био у апелантовој зони одговорности. Даље, из образложења пресуде произилази да је детаљно анализиран сваки од апелантових навода којим се оспоравају налаз и мишљење вјештака Б.З., да је довољан у везу са налазом и мишљењем вјештака В.К., као и извјештајем мјешовите комисије која је дошла до готово истовјетних закључака као и вјештак оптужбе Б.З.

40. Даље, из образложења пресуде произилази да је у побијаној пресуди исправно наведено да је апелант кривично дјело починио са евентуалним умишљајем. Апелационо вијеће је установило да је апелант био свјестан да постоји велика вјероватноћа да ће извршавањем наредбе коју је издао бити почињен злочин, те се са том последицом сагласио, а чиме је испунио услов *mens rea* предметног кривичног дјела. С тим у вези је указано и на становиште МКСЈ у предметима Галић и Милошевић а према ком термин "намјерно" (директни умишљај) укључује концепт "евентуалног *dolus*" (евентуални умишљај). Сходно наведеном, Апелационо вијеће је установило да је у побијаној пресуди правилно утврђен субјективни елемент *mens rea* напада усмјереног на цивилно становништво и неселективног напада, односно испитујући жалбене наводе у погледу погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, оно је закључило да је првостепено вијеће на основу спроведених доказа на поуздан начин утврдило све одлучне чињенице на основу којих је дошло до правилног закључка да је апелант својим дејствовањем остварио сва обилежја кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва.

41. Даље, Апелационо вијеће је истакло да, у складу са својим слободним судијским увјерењем, не дијели правно становиште и мишљења изнесене у одлуци Уставног суда, али да је извршавајући ту одлуку, која је, у складу са чланом VI/5 Устава БиХ, коначна и обавезујућа, апелантова жалба, да је погрешно примјенио кривични закон на његову штету, односно да није примјенио закон који је најблажи по њега, уважена. У опширној елаборацији Апелационо вијеће је указало на то да се у конкретном случају ради о супротности ситуацији у односу на ону с којом се сусрео Европски суд у предмету Мактоуф и Дамјановић, те Уставни суд у предмету Зоран Дамјановић, да је Уставни суд вршио компарацију казне затвора од 20 година из КЗСФРЈ и казне дуготрајног затвора од 45 година из КЗБиХ, при чему је, противно свом ранијем становишту, изоставио смртну казну, не нудећи аргументацију на који начин слат 2 Протокола број 6 одражава на постојеће кривично законодавство, односно да позивања на Протокол број 13 није од утицаја с обзиром на то да је смртна казна укинута из кривичног законодавства БиХ знатно прије његове ратификације; на становиште Уставног суда у предмету број АП 1123/11 у поводу измјене становишта о важном правном питању и, с тим у вези, изостанку образложења за одступање од ставновишта Уставног суда у предмету број АП 1785/06; те, најзад, да Апелационо вијеће сматра да питање ретроактивности и примјене блажег закона мора да се рјешава у сваком конкретном случају, без генерализације и принципа аутоматизма, како је и констатовано у пресуди Европског суда у предмету Мактоуф и Дамјановић, а која имплицира закључак да се код најтежих облика ратних злочина треба примјенити КЗБиХ, као закон који је блажи по учиниоца и који обезбјеђује адекватно кажњавање починилаца најтежих кривичних дјела.

42. Даље, указано је на то да у конкретном случају и закон који је био на снази у вријеме извршења кривичног дјела (КЗСФРЈ), једнако као и закон који је тренутно на снази (КЗБиХ) прописују кривичноправне радње за које је апелант проглашен кривим као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва. Сходно наведеном, закључено је да постоје законски услови за виођење кривичног поступка против починиоца за кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва и кажњавање с обзиром на то да апелантове радње представљају кривично дјело како по закону који је био на снази у вријеме извршења кривичног дјела, тако и према закону који је на снази у вријеме суђења. С тим у вези, цитиран је члан 142 КЗСФРЈ, те члан 173 КЗБиХ. Даље, указано је да радње извршене за које је апелант проглашен кривим, тј. напад против цивилног становништва и напад без избора циља којим се позљеђује цивилно становништво, представљају радње извршене наведеном кривичног дјела према оба кривична закона, односно да оба закона на исти начин дефинишу кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва, а због чега је, према одлуци Уставног суда, било потребно анализирати запријећену казну на начин како је то претходно учињено.

43. Даље, у погледу апелантовог учешћа, указано је на то да је првостепеном пресудом осуђен по индивидуалној кривичној одговорности која као таква није била прописана законом у вријеме извршења кривичног дјела. Међутим, на основу утврђеног чињеничног стања, Апелационо вијеће је извело несумњив закључак да је апелант поступао као директни извршилац, односно да је предузео радњу извршења наређивањем како је прописано КЗСФРЈ. Због тога је из правне квалификације изостављен дио "у вези са чланом 180 став 1 КЗБиХ".

44. Најзад, указано је на то да је КЗСФРЈ примјенио и при одлучивању о приговорима којим се оспорава одлука о казни, те да се Апелационо вијеће кретало у распону казни које су прописане чланом 142 КЗСФРЈ, имајући у виду да је, према становишту Уставног суда, смртна казна за наведено кривично дјело елиминисана. Приликом одлучивања о казни Апелационо вијеће је установило да је првостепено вијеће правилно утврдило све одлучне чињенице и правилно примјенило закон, те да нису учињене грешке које би првостепену пресуду у одлуци о казни чиниле незаконитом. Стога се Апелационо вијеће, у великој мјери, ослонило на правилна утврђења изнесена у првостепеној пресуди, прије свега у вези са општим разматрањима и захтјевима које закон поставља као критеријуме које треба имати у виду при одмјеравању казне, а затим и на појединачно утврђене чињенице и околности које су значајне за изрицање казне у конкретном предмету. Даље, Апелационо вијеће је указало на сврху кажњавања и правила о одмјеравању казне у смислу чл. 33 и 41 КЗСФРЈ, заштитни објект кривичног дјела, његове последице, закључке и образложења из првостепене пресуде у погледу отежавајућих и олакшавајућих околности на апелантовој страни, а које је прихватило као своје закључке, због чега је усвојило становиште да у конкретном случају, с обзиром на тежину кривичног дјела и настале последице, искључиво максимална казна може да испуни сврху кажњавања из члана 33 КЗСФРЈ. Указујући на то да је лимитирано обавезујућим налогом из одлуке Уставног суда, те оцјењујући све наведено а имајући у виду границе кажњавања прописане законом, сврху кажњавања, околности које могу да утичу на то да казна буде већа или мања, а нарочито степен апелантове кривичне одговорности, побуде из којих је дјело почињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којим је дјело почињено, те апелантове личне прилике, закључено је да је казна затвора од 20 година адекватна околностима и приликама и да ће се њоме остварити сврха кажњавања.

45. Најзад, из образложења пресуде произилази да Апелационо вијеће није разматрало други дио првостепене пресуде којим је апелант, на основу члана 284 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ, ослобођен оптужби с обзиром на то да на то нису указивали жалбени наводи, те је закључено да је самим протеком законског рока за изјављивање жалби овај дио пресуде постао правоснажан.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације

46. Апелант тврди да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана 11/3е) Устава БиХ и члана 6 Европске конвенције. У опширним наводима о повреди овог права апелант је, поред осталог, указао на то да је из Одлуке Уставног суда број АП 5161/10 видљиво да је укинута Пресуда Суда БиХ број Х-КРЖ-07/394 од 6. априла 2010. године, па да је Апелационо вијеће повриједило правила поступка, јер је у жалбеном поступку морало да поступи као и при редовном судовању поводом жалби жалилаца. С тим у вези, апелант је истакао да му је допуштено да изнесе своје жалбене наводе, али да Апелационо вијеће о њима није одлучивало, нити је разматрало нове доказе, изражавајући, према његовом мишљењу, становиште да је одлуком Уставног суда питање повреде права на правично суђење дефинитивно окончано у институцијама у оквиру БиХ, да је у свему остало при одлукама претресног и Апелационог вијећа, третирајући раније изнесену жалбу и приједлоге само да би, како тврди, поправило низ грешака и промашених закључака из пријашње пресуде. На тај начин, према апелантовом мишљењу, оспореном пресудом од 11. априла 2014. године Суд БиХ практично није ни одлучивао о изјављеним жалбама, нити је узео у обзир нове доказе које је уложила одбрана. Према апелантовом мишљењу, овакво поступање је одраз даљег отпора Суда БиХ према реалној примјени блажег закона који мора да се посматра у цјелини примјене тог принципа. Апелант указује и на одлуку о казни која, према његовом мишљењу, указује на то да Суд БиХ казну схвата као одмазду, а не као адекватну мјеру у систему одмјеравања казни. Такође, истиче да му је првобитно изречена казна 55% у односу на запријећену казну, па да би према критеријумима које је Суд БиХ имао при одмјеравању првобитне казне (55% од запријећене казне) и преиначена казна била нижа (11 година).

47. Даље, у опширним апелационим наводима апелант тврди да је повреда права на правично суђење последица произвољне оцјене доказа и чињеница утврђених у поступку, а што је резултирало и произвољном примјеном права, те повредом начела равни-

правности странака, пресумпције невиности, права на одбрану, те прекорачењем оптужнице.

48. У апелацији су детаљно анализирани појединачно спроведени докази, прије свега налази и мишљења вјештака оптужбе и одбране, а који су, према апелантовом мишљењу, били од одлучног значаја за утврђивање одлучне чињенице - угла и правца долета пројектила. С тим у вези, апелант оспорава и законитост доказа, тј. налаза и мишљења вјештака оптужбе, који је прихваћен у цјелини и на ком је, како тврди, заснована осуђујућа одлука, указујући на конкретне одредбе ЗКПБиХ чијим је повредама, како сматра, овај доказ прибављен. Према његовом мишљењу, у ситуацији када су постојала два опречна вјештачења, обавеза суда је била да одреди надвјештачење. С тим у вези, указао је и на становиште Европског суда у предмету *Bönisch* против Аустрије. Даље, апелант указује на то да је у образложењима оспорених одлука изостала брижљива и савјесна оцјена доказа и у погледу саслушаних свједока. Према његовом мишљењу, општа разматрања доказа, као што су да је “кредибилитет исказа сваког свједока оцијенен са претпоставком да је сваки намјеравао рећи истину”, “да су неки свједоци, иако искрени, ипак, непоуздани у вези са дијеловима исказа”, “да су дијелимично непоуздани” и сл., нису конкретизована у односу на било ког свједока појединачно, а што подразумева брижљива и савјесна оцјена доказа. С тим у вези, апелант, опширно анализирајући исказе саслушаних свједока, тврди и да је закључак који је суд извео из њихове садржине погрешан. Даље, апелант тврди да у поступку није утврђено да је он издао наредбу за гранатирање, односно да није постојала ни писмена ни усмена наредба, већ је ова одлучна чињеница утврђена на основу индиција које су, такође, утврђиване на основу индиција. Даље, апелант тврди да је у жалбеном поступку неосновано одбијен његов захтјев да се спроведу нови доказ до ког, због објективних разлога, није могао да дође у првостепеном поступку, али га је предочио прије доношења одлуке о жалби. Према његовом мишљењу, радило се о крунком доказу о утврђивању релевантне чињенице а којом је у цјелини оповргнута теза вјештака Тужилаштва БиХ на чијем налазу и мишљењу је пресуда и заснована. Због тога, према његовом мишљењу, не може да се прихвати становиште Апелационог вијећа да доказ није значајан за предмет, да су количина и садржина доказне грађе која је изведена у првостепеном поступку савим довољне и да не упућују на потребу додатног разјашњења. Све наведено, према његовом мишљењу, резултирало је повредом пресумпције невиности, права на одбрану, равноправности у поступку, те прекорачењем оптужбе.

49. Указујући на, према његовом мишљењу, бројне повреде права на правично суђење, апелант је затражио да се донесе привремена мјера којом ће се одложити поступање по оспореним пресудама Суда БиХ до окончања поступка пред Уставним судом.

б) Одговор на апелацију

50. Суд БиХ у одговору на апелацију у вези са апелантовом тврдњом да није размотрио све његове жалбене наводе, као и нове доказе на које је одбрана указала истакао је да је, у складу са упутствима Уставног суда из Одлуке број АП 5161/10, одржао јавну седницу поводом изјављених жалби Тужилаштва и одбране на којој су обе стране упознате са природом и обимом новог поступка, тј. објема странама је наглашено да ће се размотрити жалбени наводи у односу на оно што је индицирано одлуком Уставног суда. Будући да се Уставни суд није изјашњавао, нити утврдио повреде на које је претходном апелацијом указано, објема странама је дата могућност да поново изнесу жалбе с тим да им је указано на то да је утврђена повреда члана 7 став 1 Европске конвенције, па да жалбе треба да се усмјере на тај дио, односно на питање примјене закона и одлуке о кривичноправној санкцији. Даље, указано је на то да чињеница да апелант није добио одговор Уставног суда на своје приговоре у вези са чланом 6 и чланом III(3е) Устава Босне и Херцеговине не чини другостепено пресуду Суда БиХ мањкавом у том погледу. С тим у вези је указано на то да Суд БиХ нема овлашћење да преиспитује сопствене правоснажне одлуке у оном дијелу у ком нису доведене у питање одлукама Уставног суда БиХ. Апелантова кривица, као ни утврђено чињенично стање нису доведени у питање Одлуком Уставног суда, нити је Уставни суд о томе издао било какав налог. Због тога, Суд БиХ у том дијелу није могао поново да оцијени жалбене наводе и да преиспита своју пријашњу одлуку, а самим тим није могао да оцијени ни нове доказе одбране. Даље, указано је на то да се Апелационо вијеће у другостепеној пресуди кретало у границама одлуке Уставног суда БиХ од 21. јануара 2014. године из ког разлога није могао да оцијени остале наводе из изјављених жалби на првостепено пресуду. На основу наведеног, закључено је да је апелација неоснована, те предложено Уставном суду да је као такву и одбије, као и апелантов захтјев за доношење привремене мјере.

51. Тужилаштво БиХ у одговору на наводе из апелације истакао је да се апелантови приговори односе на питање оцјене чињеница и доказа, те примјене закона од Суда БиХ а што, према мишљењу Тужилаштва БиХ, не представља задатак Уставног суда. У прилог овом становишту указано је на одлуке Уставног суда и

Европског суда, као и становиште Европског суда да не жели да га сматрају вишим, “четвртим степеном” у редовном жалбеном поступку. Сходно наведеном, те указујући на то да се апелацијом тражи поновно преиспитивање изведених доказа ради доношења закључака о одлучним чињеницама о постојању кривичног дјела и кривичне одговорности, Тужилаштво БиХ је закључило да апелација није допуштена. Такође, према оцјени Тужилаштва БиХ, апелација одражава жалбене наводе који су у целокупном кривичном поступку упућивани Суду БиХ, а потом и Уставном суду, и који су били предмет раније пажљиве анализе.

52. Даље, Тужилаштво БиХ је истакао да у цијелости подржава становишта у пресуди Суда БиХ од 11. априла 2014. године, односно да је предмет, након Одлуке Уставног суда број АП 5161/10 од 23. јануара 2014. године, враћен у фазу одлучивања поводом изјављених жалби. Даље, указано је на то да Уставни суд није довео у питање ни утврђено чињенично стање, ни апелантову кривицу, као и да је Суд БиХ на јасан начин образложио и утврдио чињенице одлучне за правилно утврђење ових питања. Тужилаштво БиХ је истакао и да анализа услова који су довели до масакра лица на Тргу Капија 25. маја 1995. године у 20.55 часова вјештака Тужилаштва БиХ, проф. др Б.З. представља професионалан и високостручан налаз и мишљење, који су сачињени на законит начин, као и да се ради о вјештаку који располаже стручним знањем и искуством, који је приступио главном претресу и непосредно изнио свој налаз и мишљење, био подвргнут директном и унакрсном испитивању, те, најзад, који је суочен са вјештаком одбране.

53. Даље, указано је да апеланту није била ускраћена могућност да присуствује радњама доказивања, да оспорава доказе које је изводила оптужба, а који су спроведени у поступку на јавној расправи-главном претресу уз пуно поштивање начела непосредности и права на одбрану. Даље, указано је на то да доказивање путем индиција није противно члану 6 Европске конвенције, као и да је у том случају најважнији критеријум доказивање ван разумне сумње, односно да мора постојати чврста и логична повезаност чињеница на основу којих произилази једини могући закључак. Даље, указано је на то да је испоштован принцип једнакости странака у поступку, јер је апеланту омогућено да користи овлашћења из права на одбрану и права на жалбу, те да оспори оптужбу у току цијелог поступка под условима који нису били неповољнији у односу на супротну страну. Најзад, указано је на то да је Суд БиХ правилно оцијенио као прихватљиве доказе изведене у току поступка у вези са спорним питањима, те да је посветио дужну пажњу апелантовим правима и на основу свеобухватне анализе чињеница и доказа одлучио о апелантовој кривици.

V - Релевантни прописи

54. Кривични закон Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10 и 47/14) у релевантном дијелу гласи:

Садржај кривице

Члан 33.

(1) Кривица постоји ако је починилац у вријеме извршења кривичног дјела био урачунљив и при томе поступао с умишљајем.

(2) Кривица за кривично дјело постоји и ако је починилац поступао из нехата, ако то закон изричито предвиђа.

Умишљај

Члан 35.

(1) Кривично дјело може бити учињено с директним или евентуалним умишљајем.

(2) Починилац поступа с директним умишљајем када је био свјестан свог дјела и хтио његово учињење.

(3) Починилац поступа с евентуалним умишљајем када је био свјестан да због његовог чињења или нечињења може наступити забрањена посљедица, али је пристао на њено наступање.

Ратни злочин против цивилног становништва

Члан 173.

(1) Ко кршећи правила међународног права за вријеме рата, оружаног сукоба или окупације нареди или учини које од ових дјела:

а) напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, а тај је напад посљедовао смрћу, тешком тјелесном озљедом или тешким нарушењем здравља људи;

б) напад без избора циља којим се позљеђује цивилно становништво;

(...)

казниће се казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

(...)

Индивидуална и командна одговорност

Члан 180.

(1) Лице које планира, нареди, учини или подстрекава или помаже у планирању, припремању или учињеном кривичном дјелу из члана 171. (Геноцид), 172. (Злочини против човјечности), 173. (Ратни злочин против цивилног становништва), 174. (Ратни злочин против рањеника и болесника), 175. (Ратни злочин против ратних заробљеника), 177. (Противправно убијање и рањавање непријатеља), 178. (Противправно одузимање ствари од убијених и рањених на ратишту) и 179. (Повреде закона или обичаја рата) овог закона, криво је за то кривично дјело. Службени положај било којег лица, било да се ради о шефу државе или владе, или о одговорном службеном лицу владе, не ослобађа такво лице кривице нити утиче на ублажавање казне.

(...)

55. Кривични закон СФРЈ ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77, 56/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90 и 45/90) у релевантном дијелу гласи:

Кривична одговорност

Члан 11.

(1) Кривично је одговоран учинилац који је урачунљив и који је кривично дјело учинио са умишљајем или из нехата.

(2) За кривично дјело учињено из нехата учинилац је кривично одговоран само када то закон одређује.

Умишљај

Члан 13.

Кривично дјело учињено је с умишљајем када је учинилац био свјестан свог дјела и хтио његово извршење; или када је био свјестан да услед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица али је пристао на њено наступање.

Члан 142.

(1) Ко кршећи правила међународног права за вријеме рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, који је имао за последицу смрт, тешку тјелесну повреду или тешко нарушавање здравља људи; напад без избора циља којим се погађа цивилно становништво; [...] или ко изврши неко од наведених дјела,

казнит ће се затвором најмање пет година или смртном казном.

56. Закон о кривичном поступку БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13) у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Претпоставка невиности и in dubio pro reo

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом не утврди његова кривња.

(2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обилежја кривичног дјела или о којима зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, Суд рјешава пресудом на начин који је повољнији за оптуженог.

Члан 7.

Право на одбрану

(1) Осумњичени, односно оптужени има право бранити се сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.

(...)

(3) Осумњиченом, односно оптуженом се мора обезбједити довољно времена за припремање одбране.

Члан 10.

Законитост доказа

(...)

(2) Суд не може засновати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних уставом и међународним уговорима које је Босна и Херцеговина ратификовала, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.

(3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

Члан 14.

Једнакост у поступању

(1) Суд је дужан да странке и браниоца третира на једнак начин и да свакој од страна пружи једнаке могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главном претресу.

(2) Суд, Тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да испитују и утврђују како чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, тако и оне које им иду у корист.

Члан 15.

Слободна оцјена доказа

Право Суда, Тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 93.

Реконструкција догађаја

(1) Ради провјеравања изведених доказа или утврђивања чињеница које су од значаја за разјашњење ствари, орган који води поступак може одредити реконструкцију догађаја, која се врши тако што се понављају радње или ситуације у условима под којима се према изведеним доказима догађај десило. Ако су у исказима појединих свједока или осумњичених, односно оптужених радње или ситуације различито приказане, реконструкција догађаја ће се, по правилу, посебно извршити са сваком од њих.

Члан 95.

Одређивање вјештачења

Вјештачење се одређује када за утврђивање или оцјену неке важне чињенице треба прибавити налаз и мишљење лица која располажу потребним стручним знањем. Ако научно, техничко, или друга стручна знања могу помоћи Суду да оцијени доказе или разјасни спорне чињенице, вјештак као посебна врста свједока може свједочити давањем налаза о чињеницама и мишљења које садржи оцјену о чињеницама.

Члан 96.

Наредба о вјештачењу

(1) Писмену наредбу за вјештачење издаје Тужилац или Суд. У наредби ће се навести чињенице о којима се врши вјештачење.

(2) Ако за одређену врсту вјештачења постоји стручна установа или се вјештачење може извести у оквиру државног органа, таква вјештачења, а посебно сложенија, повјериће се, по правилу, таквој установи, односно органу. У том случају, та установа, односно орган одређује једног или више стручњака који ће извршити вјештачење.

Члан 97.

Дужности вјештака којег је одредио Тужилац, односно Суд

Лице које Тужилац, односно Суд одреди за вјештака дужно је Тужиоцу, односно Суду доставити свој извјештај који садржи сљедеће: доказе које је прегледао, обављене тестове, налаз и мишљење до којег је дошао и све друге релевантне податке које вјештак сматра потребним за праведну и објективну анализу. Вјештак ће детаљно образложити како је дошао до одређеног мишљења.

Члан 99.

Поступак вјештачења

(1) Вјештачењем руководи орган који је наредио вјештачење. Прије почетка вјештачења позваће се вјештак да предмет вјештачења пажљиво размисли, да тачно наведе све што запази и утврди и да своје мишљење изнесе непристрасно и у складу с правилима науке и вјештине. Посебно ће се упозорити да је лажно вјештачење кривично дјело.

(2) Приликом давања налаза и мишљења о предмету који се прегледа, вјештак ће се ослањати на доказе на које су му указала овлашћена службена лица, Тужилац или Суд. Вјештак може свједочити само о чињеницама које произилазе из његовог непосредног сазнања, осим ако се приликом припреме свог налаза и мишљења није користио информацијама на које би се оправдано ослањали остали стручњаци исте струке.

(3) Вјештаку се могу давати разјашњења, а може му се допустити и да разматра списе. Вјештак може предложити да се изведу докази или прибаве предмети и подаци који су од важности за давање његовог налаза и мишљења. Ако присуствује увиђају, реконструкцији догађаја или другој истражној радњи, вјештак може предложити да се разјасне поједине околности или да се лицу које се саслушава поставе поједина питања.

Члан 263.

Право Суда да не допусти питање или доказ

(1) Судија, односно предсједник вијећа ће забранити питање и одговор на питање које је већ постављено - ако је то питање по његовој оцјени недопуштено или неважно за предмет.

(2) Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка и бранилац жели да докаже немају значаја за

предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење таквог доказа.

Члан 269.

Ангажовање вјештака

- (1) Вјештака могу ангажовати странке, бранилац и Суд.
- (2) Трошкове вјештака из става 1. овог члана сноси онај који га је ангажовао.

Члан 270.

Испитивање вјештака

(1) Прије испитивања вјештака, судија, односно предсједник вијећа опоменуће га и на његову дужност да изнесе налаз и мишљење на најбољи могући начин и у складу с вјештином и правилима струке и упозориће га да давање лажног исказа о налазу и мишљењу представља кривично дјело.

(2) Вјештак ће положити заклетву, односно дати изјаву прије свједочења.

(3) Заклетва, односно изјава се даје усмено.

(4) Текст заклетве, односно изјаве гласи: "Заклињем се кашћу-изјављујем да ћу говорити истину и да ћу тачно и потпуно изнијети свој налаз и мишљење."

(5) Писани налаз и мишљење вјештака биће прихваћен као доказни материјал само уколико је тај вјештак свједочио на претресу.

Члан 276.

Допуна доказног поступка

(1) Након извођења доказа судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају још неки доказни приједлог.

(2) Уколико странке и бранилац немају нове доказне приједлоге, судија односно предсједник вијећа ће објавити да је доказни поступак завршен.

Члан 292.

Право на жалбу и рок

(1) Против пресуде донесене у првом степену може се поднијети жалба у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

(...)

(4) Благовремено поднесена жалба одлаже извршење пресуде.

Члан 295.

Садржај жалбе и отклањање недостатака жалбе

(...)

(4) У жалби се могу износити нове чињенице и нови докази који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити представљени на главном претресу. Жалилац је дужан навести разлоге зашто их раније није изнио. Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан навести доказе којима би се те чињенице имале доказати, а позивајући се на нове доказе - дужан је навести чињенице које помоћу тих доказа жели доказати.

Члан 314.

Преиначење првостепене пресуде

(1) Вијеће апелационог одјељења ће, уважавајући жалбу, пресудом преиначити првостепену пресуду ако сматра да су одлучне чињенице у првостепеној пресуди правилно утврђене и да се, с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени закона, има донијети другачија пресуда, а према стању ствари и у случају повреде из члана 297. став 1. тачка ф), г) и ј). овог закона.

VI - Допустивост

Допустивост у односу на Пресуду Суда БиХ број Х-КРЖ-07/394 од 6. априла 2010. године

57. Апелант сматра да му је Пресудом Суда БиХ број Х-КРЖ-07/394 од 6. априла 2010. године повријеђено право на правично суђење.

58. При испитивању допустивости овог дијела апелације Уставни суд је пошао од одредаба члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 став (3) тачка г) Правила Уставног суда.

59. Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.

60. Члан 18 став (3) тачка г) Правила Уставног суда гласи:

3) Апелација није допустива и ако постоји неки од следећих случајева:

г) ако су измијењене правне околности;

61. Уставни суд указује на то да је оспорена пресуда Суда БиХ била предмет разматрања у Одлуци о допустивости и меритуму број АП 5161/10 од 21. јануара 2014. године. Наведеном одлуком оспорена пресуда је укинута, тј. престала да постоји и предмет је враћен на поновно одлучивање Суду БиХ с налогом да донесе нову одлуку у складу са чланом II/2 Устава БиХ и чланом 7 став 1 Европске конвенције. Сходно наведеном, произилази да су већ у вријеме подношења апелације биле наступиле измијењене правне околности због чега је Уставни суд закључио да је разматрање апелације у овом дијелу беспредметно.

62. Имајући у виду одредбу члана 18 став (3) тачка г) Правила Уставног суда, према којој ће се апелација одбацити као недопуштена ако су измијењене правне околности, Уставни суд је о овом дијелу апелације одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

Допустивост у односу на Пресуду Суда БиХ број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године

63. Апелант сматра да му је Пресудом Суда БиХ број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године повријеђено право на правично суђење.

64. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

65. У складу са чланом 18 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побива, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

66. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Суда БиХ број С1 1 К 015222 14 Крж од 11. априла 2014. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 10. јула 2014. године а апелација је поднесена 13. августа 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

67. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у овом дијелу испуњава услове у погледу допустивости.

VII - Меритум

68. Апелант побива наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена његова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

Право на правично суђење

69. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободу из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

70. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. (...)

71. Уставни суд подсјећа да, када је у питању кривични поступак, општа гаранција "правичног суђења" из става 1 члана 6 Европске конвенције има елементе који допуњају специфичне гаранције утврђене ст. 2 и 3 члана 6 (види, Европски суд, *Artico* против Италије, А 37 (1980)). Када се ради о случају који потпада под неку од специфичних гаранција установљених ст. 2 и 3 члана 6, он може бити разматран или у оквиру тих гаранција (види, Европски суд, *Luedicke* против FRG, А 29 (1978); 2 EHRR 149), или у вези са ставом 1 члана 6 (види, Европски суд, *Benham* против Уједињеног Краљевства, 1996-III; 22 EHRR 293 GC). Међутим, уколико се апликација суштински односи на тврдњу да је поступак у цјелини, укључујући и жалбени поступак, био неправичан, наводи се испитују у смислу става 1 члана 6 (види, Европски суд, *Edwards* против Уједињеног Краљевства, А 247-Б (1992); 15 EHRR 417, ст. 33-34).

72. У конкретном случају апелант покреће питања у вези са гаранцијама установљеним чланом 6 ст. 1, 2 и 3 које се, у суштини, односе на тврдњу да поступак као цјелина није био правичан, па ће Уставни суд у том смислу и испитати његове наводе.

а) Право на жалбу

73. Апелант тврди да му је у поступку након доношења одлуке Уставног суда у предмету број АП 5161/10 повријеђено право на жалбу, јер суд практично и није одлучивао о изјављеним жалбама,

нити је разматрао нове доказе које је уложила одбрана а који су, како тврди, били од кључног значаја за оцјену постојања кривичног дјела и кривичне одговорности. Према његовом мишљењу, с обзиром на то да је Уставни суд укинуо другостепену пресуду од 6. априла 2010. године, Суд БиХ је морао у жалбеном поступку да поступа као и код редовног судовања поводом жалби.

74. Уставни суд подсјећа да се, према становишту Европског суда, члан 6 Конвенције примјењује на поступак у ком је лице оптужено за кривично дјело све док та оптужба не буде и коначно потврђена (види, Европски суд, *Adolf* против Аустрије, пресуда од 26. марта 1982. године, Серија А број 49, р. 15, став 30, *Delcourt* против Белгије, пресуда од 17. фебруара 1970. године, Серија А број 11, рр. 12-15, §§ 22-26 30). Даље, кривични поступак чини цјелину и заштита која је обезбијеђена чланом 6 Европске конвенције не престаје доношењем одлуке пред првостепеним судом; према конзистентној пракси Европског суда, иако члан 6 не гарантује право на жалбу, државе које су успоставиле жалбене или касационе судове дужне су да обезбиједе да лица на која се то односи, сходно закону, пред тим судовима уживају фундаменталне гаранције садржане у члану 6 (види, Европски суд, *Monell* и *Morris* против Уједињеног Краљевства, пресуда од 2. маја 1987. године, Серија А број 115, р. 21, став 54). При томе ове гаранције нису ограничене ни чињеницом да, у складу са чланом 2 Протокола број 7, државе уживају широко поље процјене у погледу начина и услова под којим ће право на жалбу бити и обезбијеђено (види, Европски суд, *Ekbatan* против Шведске, пресуда од 26. маја 1988. године, ст. 26 и 27). Међутим, начин на који ће се члан 6 примјењивати у поступку пред жалбеним судом зависи од посебних карактеристика поступка који је у питању, мора да се има у виду поступак у цјелини у домаћем правном систему и улога жалбеног суда у њему (види, већ цитирану, *Monell* и *Morris* против Уједињеног Краљевства). Најзад, када се ради о одлуци вишег суда, суштински захтјев је да виши суд укаже на то да је размотрио питања истакнута у жалби која су била од суштинског значаја; да је, у случају неслагања са одлуком нижестепеног суда, неслагање засновао на њеној процјени (види, Европски суд, *Helle* против Финске, 1997-VIII, 26 EHRR 159) и да жалбу није одбио прије него што ју је претходно размотрио (види, Европски суд, *Lindner* и *Hammermayr* против Румуније, HUDOC (2002)).

75. Уставни суд примјењује да је оспорена пресуда Суда БиХ донесена након што је Уставни суд укинуо другостепену правоснажну пресуду овог суда и наложио Суду БиХ да донесе нову одлуку у складу са чланом II/2 Устава БиХ и чланом 7 став 1 Европске конвенције. Такође, у својој одлуци Уставни суд је изричито нагласио да није одлучивао о процедури према којој ће Суд БиХ донијети нову одлуку, јер су то питања из надлежности Суда БиХ.

76. Уставни суд подсјећа да, у складу са ЗКПБиХ, жалба може да буде изјављена због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, поврде одредаба кривичног поступка, погрешне примјене кривичног закона, одлуке о казни. Даље, у складу са законом, у жалби могу да се изнесу нове чињенице и нови докази уколико, и поред дужне пажње и опреза, нису могли да буду представљени на главном претресу. Даље, када одлучује поводом жалбе, другостепени суд, поред осталог, може жалбу да одбије као неосновану ако утврди да не постоје разлики на које се жалбом указује, да преиначи првостепену пресуду уколико утврди да су релевантне чињенице правилно утврђене и да се, с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени закона има да донесе другачија одлука, да укине пресуду у цјелини или у дијелу, те да одржи главни претрес и донесе нову одлуку.

77. У конкретном случају оспореном пресудом апелантова жалба је дјелимично уважена и првостепена пресуда је преиначена у погледу примјене кривичног закона, тако да се дјело за које је апелант проглашен кривим правно квалификује као кривично дјело из члана 142 став 1 КЗСФРЈ, те у погледу одлуке о казни, тако да је апеланту на основу истог закона изречена казна затвора од 20 година. Из образложења оспорене пресуде произилази да је на јавној сједници, којој су присуствовали апелант и његов бранилац, те Тужилаштво БиХ, странкама саопштено да се предмет налази у фази жалбеног поступка, те им је дата могућност да поново изнесу жалбе. При томе обје стране су упозорене да је одлуком Уставног суда утврђена повреда члана 7 став 1 Европске конвенције, па да се жалбе усмјере на дио који се тиче примјене кривичног закона и, с тим у вези, одлуке о казни. Најзад, у образложењу оспорене пресуде је изричито наведено да се у овом поступку вијеће ограничило на жалбене приговоре који се тичу кривичног закона и одлуке о казни, а да је дио пријашње пресуде који се односио на одлуку по жалби о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању у цијелости задржан и интерпретиран у овој пресуди. Такође, Суд БиХ је одбио да спроведе нови материјални доказ - фотографије жртава са лица мјеста, на околности нанесених повреда, имајући у виду карактер поступка.

78. Даље, из образложења оспорене пресуде произилази да је одговорено на све апелантове жалбене наводе због којих је оспоравао првостепену пресуду а који су се тicali погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању, те да су дати разлози и

образложења због којих је закључено да су апелантови наводи у овом дијелу неосновани. Такође, нису изостали разлози и образложења због чега је апелантова жалба на првостепену пресуду у дијелу који се односио на примјену материјалног права уважена, а због чега је оспорена првостепена пресуда и преиначена у погледу правне квалификације кривичног дјела за које је апелант проглашен кривим, те, с тим у вези, и у погледу одлуке о казни. Имајући у виду наведено, а супротно апелантовим тврдњама, не може да се закључи да оспореном другостепеном пресудом није одлучено о његовој жалби, односно да другостепени суд није преиспитао апелантове тврдње које су се тicale како процедуралних и чињеничних пропуста првостепеног суда, тако и начина на који је примјењено материјално право.

79. Сходно наведеном, Уставни суд није могао да закључи да су апелантови наводи у овом дијелу основани.

б) Докази

80. Даље, апелант сматра да је повријеђен и принцип једнакости странака у поступку, принцип независности и право на одбрану. Међутим, апелантови наводи у овом дијелу се, у суштини, односе на доказе који су спроведени у току поступка, начин на који их је суд прихватио и оцијенио, те на закључке које је с тим у вези извео и, сходно томе, утврдио чињенично стање.

81. Апелант најприје истиче да су прихваћени налази и мишљење вјештака Тужилаштва БиХ и да је овај доказ незаконит, да је суд занемарио и да није оцијенио налази вјештака одбране у дијеловима за које апелант тврди да су били релевантни, да су нетачни наводи суда да се налази вјештака Тужилаштва подударе са другим материјалним доказима, прије свега извјештајем заједничке комисије, да су произвољни закључак и образложење суда због чега поклања вјеру налазу вјештака Тужилаштва БиХ. Такође, апелант тврди да је, у ситуацији када су постојала два опречна вјештачења, обавеза суда била да одреди надвјештачење. Најзад, апелант тврди да је суд неосновано одбио да прихвати доказ који је накнадно прибавио и који није могао да предочи у току првостепеног поступка, али који је доставио прије одлучивања о изјављеним жалбама на првостепену пресуду. Према његовим тврдњама, радило се о круцијалном доказу који у потпуности оповргава тврдњу вјештака Тужилаштва БиХ, а на ком је у претежном дијелу и засновао одлука суда о постојању кривичног дјела и његове одговорности за то дјело.

82. Такође, апелант тврди да су редовни судови погрешно интерпретирали исказе саслушаних свједока, односно да су на основу ових исказа произвољно изводили закључке на које њихова садржина не упућује. При томе апелант тврди да опште констатације да је "ријеткост да два свједока неки догађај описују на исти начин", "неки свједоци, иако су били искрени, били су непоуздани због ограничења у смислу своје перцепције и сјећања, или због пристрасности, али да Вијеће сматра да су исти ти свједоци тачно перципирали, запамтили и репродуковали неке друге чињенице", да "дијелови исказа неких свједока нису били искрени било због личних интереса, било због пријатељства или оданости према оптуженом, или због тога што су хтјели да утичу на исход поступка" и др. не могу да буде прихваћене као брижљива и савјесна оцјена доказа. Према његовим тврдњама, из овакве опште оцјене не може да се закључи који је од саслушаних свједока био непоуздан, чији је исказ и због којих разлога дјелимично прихваћен, односно да на другачији закључак не упућује ни чињеница да је првостепено вијеће непосредно посматрало свједоке, њихово држање, глас, став, тјелесне и емоционалне реакције и др.

83. Најзад, у овом дијелу апелант је истакао и да доказивање на основу индиција само по себи није супротно праву на правично суђење, али да оне у конкретном случају не дјелују као чврст затворен круг, који би дозвољавао само један закључак. С тим у вези, апелант указује на то да је у образложењу оспорених одлука изричито указано да нису предочени директни докази да је он директно или посредством свог начелника за артиљерију, писмено или усмено, издао наредбу да се испали граната. При томе апелант указује на то да је током поступка утврђено да је наредбе о употреби топа 130 мм у 90% случајева издавао у писаној форми "капетан Омега", да, с тим у вези, није спроведен нити један други доказ, да није спроведен нити један доказ који би потврдио закључак да су топови употребљавани на основу усмене наредбе, да су у ланцу командовања послје њега била још двојица старјешина која су могла да нареде да се употреби топ.

84. Уставни суд подсјећа да, према становишту Европског суда, принцип једнакости оружја захтијева да свакој страни буде дата разумна могућност да представи свој случај под условима који је не стављају у значајно неповољнији положај у односу на супротну страну (види, Европски суд, поред осталих, *G.V.* против Француске, апликација број 44069/98, став 58, *ECtHR* 2001-X). Затим, принцип једнакости оружја је само једна карактеристика права на правично суђење као ширег концепта, које, такође, укључује и фундаментално право да кривични поступак треба да буде адверсарни. Право на адверсарни поступак у кривичном поступку значи да и тужиоцу и оптуженом мора да буде дата могућност да се упознају и да коментаришу запажања и доказе супротне стране

(види, Европски суд, Brandstetter против Аустрије, пресуда од 28. августа 1991. године, ст. 66 и 67, Серија А број 211). Затим, члан 6 став 1 захтијева од тужаца да открије све материјалне доказе које посједује у корист или против оптуженог (види, *mutatis mutandis*, Rowe и Davis, пресуда од 16. фебруара 2000. године, став 60). Најзад, право оптуженог да унакрсно испитује свједока против њега је кључни елемент права садржаног у члану 6 став 3д) Европске конвенције и права на адверсарни поступак у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

85. Уставни суд подсећа да је, према становишту Европског суда, првенствено на домаћим судовима да утврде да ли је одређени доказ формално допуштен (види, Европски суд, Garcia Ruiz против Шпаније, [GC] апликација број 30544/96, ECHR 1999-I, став 28). Исто тако, Европски суд сматра да, у смислу члана 6, његов задатак није да утврђује да ли су налаз и мишљење вјештака доступни домаћем суду били поуздани или не (види, Европски суд, Khodorkovskiy и Lebedev, апликације бр. 11082/06 и 13772/05, став 700). Опште правило, осим одређених изузетака, јесте да домаћи суд има широку дискрецију у избору између супротних налаза и мишљења и одабирау оног који сматра конзистентним и поузданим. Међутим, правила о прихватљивости доказа могу понекад да иду на штету принципа једнакости оружја и адверсарног поступка, или да на други начин утичу на правичност поступка (види, Европски суд, Tamminen против Финске, апликација број 40847/98, ст. 40-41, 15. јуни 2004. године). У контексту налаза и мишљења вјештака, правила о прихватљивости доказа не смију да лише одбрану могућности да их ефективно оспорава, конкретно представљањем и обезбеђивањем алтернативног налаза и мишљења. У неким случајевима одбијање алтернативног налаза и мишљења материјалног доказа може да представља повреду члана 6 став 1 Европске конвенције (види, Европски суд, Стоименов против Бивше Југословенске Републике Македоније, апликација број 17995/02, ст. 38 et seq., 5. април 2007. године). Одбрана мора да има могућност не само да преиспитује и оспорава налаз и мишљење вјештака као такве већ и путем директног испитивања кредибилитет оног ко их је припремио (види, Европски суд, поред осталих, Brandstetter против Аустрије, пресуда од 28. августа 1991. године, Серија А број 211, став 42). Најзад, Европски суд је у предмету Mirilashvili против Русије (апликација број 6293/04, 11. децембар 2008. године) у вези са налазом и мишљењем вјештака у кривичном поступку на сљедећи начин сумирао релевантне критеријуме:

“189. Суд понавља да члан 6 не намеће обавезу домаћем суду да нареди изразу налаза и мишљења вјештака или предузимање било које истражне радње само зато што тражи нека од страна у поступку. Првенствено је на националном суду да одлучи да ли су захтијеване мјере релевантне и суштинске за доношење одлуке (види, *mutatis mutandis*, X. против Француске, пресуда од 24. октобра 1989, Серија А број 162-А, р. 23, ст. 60-61).

190. Међутим, ако суд одлучи да су налаз и мишљење вјештака потребни, одбрана мора да има могућност да постави питања вјештаку и да га директно испита пред судом. У одређеним околностима одбијање да се дозволи и алтернативно вјештачење материјалних доказа може да представља повреду члана 6 став 1 (види, Стоименов против Бивше Југословенске Републике Македоније, апликација бр. 17995/02, ст. 38 et seq., 5. април 2007. године).

191. Ипак, уживање ових права од одбране треба да буде балансирано са интересом правилног администраирања правде. Члан 6 став 1 у вези са ставом 3д) Конвенције не даје одбрани апсолутно право да се саслуша одређени стручни доказ. На домаћем суду је да одлучи да ли је вјештак ког је предложила одбрана квалификован и да ли ће његово укључивање у тим експерата допринијети разрешењу случаја.”

86. Уставни суд подсећа да ЗКПБиХ објема странама у поступку даје могућност да релевантне чињенице могу да доказују и тако што ће ангажовати вјештака, те да суд, такође, има могућност да ангажује вјештака, а што је и разумљиво када се има у виду обавеза суда да се стара о свестраном разматрању предмета. Даље, ЗКПБиХ регулише када надлежни орган који води поступак, тужилаштво и суд могу да ангажују вјештака, прописује његове дужности и поступак вјештачења. Даље, законом је одређен начин испитивања вјештака, као и да писани налаз и мишљење не могу да буду прихваћени уколико вјештак није свједочно на претресу. Најзад, вјештачење може да буде повјерено појединцу, али ако постоји стручна установа или вјештачење може да се обави у државном органу, а постоје ако се ради о сложеном вјештачењу, онда ће оно, по правилу, бити повјерено стручној установи, односно државном органу.

87. У конкретном случају у поступку пред редовним судом обје стране су користиле своје право и ангажовале вјештаке да би утврђивале релевантну чињеницу како се десило инкриминисани догађај. Оба вјештака су припремила своје налазе и мишљења о којим су непосредно свједочила пред судом, односно објема странама је пружена могућност да их подвргну директном испитивању пред судом. Из образложења оспорених пресуда произишало је да је суд суочио ова два вјештака покушавајући да отклони несаслаженост

сти између њихових излагања, те налаза и мишљења која су непосредно изнијели пред судом, али без успјеха. Даље, из образложења оспорених одлука произилази да су редовни судови, прихватајући налаз и мишљење вјештака Тужилаштва БиХ, његове закључке о спорним питањима оцијенили у вези са налазом и мишљењем вјештака одбране, те да су, доводећи у везу оба ова налаза са другим материјалним доказима и исказима саслушаних свједока, детаљно образложили свако од спорних питања због чега поклањају вјеру налазу и мишљењу вјештака Тужилаштва БиХ, указујући на спроведене доказе који су их поткрепљивали у погледу сваког од спорних питања. Најзад, у исцрпној анализи у оспореним пресудама дати су разлози и образложења о кредибилитету оба вјештака.

88. Уставни суд примјећује да је апелант у поступку пред редовним судовима, као и у апелацији изнио тврдњу да налаз и мишљење вјештака Тужилаштва не могу да буду прихваћени као законит доказ. Ову тврдњу апелант најприје заснива на наводу да се као аутори налаза и мишљења појављују, поред вјештака који је одређен наредбом Тужилаштва, и двојица асистената на које се наредба Тужилаштва не односи. У вези с тим, Уставни суд примјећује да је у образложењу оспорених одлука указано да је Вијеће пажљиво анализирано налаз и мишљење, те закључило да се радило о захтјевном и компликованом вјештачењу, па да је вјештак ангажовао двојицу асистената како би му помогли, да је вјештак, др Б.З. потписао налаз и мишљење које је и изнио на главном претресу, те да је том приликом унакрсно испитан. Такође, указано је на то да релевантне одредбе чл. 95 (одређивање вјештачења), 97 (дужност вјештака ког је одредио тужилац, односно суд), 269 (ангажовање вјештака) и 270 (испитивање вјештака) ЗКПБиХ не прописују ограничења да при изрази налаза вјештака не могу да буду ангажовани и помоћници. Имајући у виду разлоге и образложење из оспорених одлука, као и релевантне одредбе ЗКПБиХ о вјештачању на које је указано у оспореној другостепеној одлуци и чињеницу да апелант не тврди да му је било усkraћено да предлаже и позове да буду саслушана и лица која су назначена као аутори вјештачења, Уставни суд сматра да су апелантови наводи у овом дијелу неосновани.

89. Даље, апелант је и у поступку пред редовним судовима, као и у апелацији истицао да је овај доказ незаконит и због чињенице да је вјештак Тужилаштва БиХ обавио реконструкцију иако с тим у вези није било наредбе ни Тужилаштва које га је ангажовало, као ни суда. Такође, с обзиром на то да је обављена реконструкција, апелант тврди да му је требало да буде пружена могућност да и он присуствује реконструкцији и да при томе може да поставља питања вјештаку. Апелант наводи да су вјештаци Тужилаштва БиХ у сврху реконструкције довели на лице мјеста возило “голф” које по свом типу одговара возилу за које се наводи да је критичне прилике било на мјесту експлозије, да је, затим, поновљен један дио предметног догађаја, јер је пројектил постављен у положај у ком се, према њиховом мишљењу, налазио у тренутку експлозије. Најзад, апелант истиче да и сам суд у образложењу одлуке констатује да је вјештак Тужилаштва БиХ, да би потпуније и прецизније одредио упадни угао пројектила, извршио реконструкцију.

90. У вези са овим дијелом апелантових навода, Уставни суд подсећа да је чланом 93 ЗКПБиХ прописано да орган који води поступак, ради провјеравања изведених доказа или утврђивања чињеница које су значајне за разјашњење ствари, може да одреди реконструкцију догађаја која се врши тако што се понављају радње или ситуације у условима у којима се, према изведеним доказима, догађај десио. Истом одредбом је регулисано да, ако су у исказима појединих осумњаних, односно оптужених или свједока исте радње или ситуације различито приказане, реконструкција мора да се понови са сваким од њих. Даље, Уставни суд примјећује да је у образложењу оспорене првостепене пресуде изричито наведено да је вјештак Тужилаштва БиХ у свом исказу поменуо да је урадио реконструкцију, али да се, заправо, радило о методу рада овог вјештака, те да се не ради о реконструкцији у смислу члана 93 ЗКПБиХ, нити је у том правцу била и усмјерена. Са оваквим закључком се сагласио у цјелини и другостепени суд, истичући да је вјештак, др Б.З. имао право да по свом нахођењу, без наредбе суда, изађе на лице мјеста како би извршио одређене провјере ради побољшања квалитета свог налаза и мишљења, те да предузета радња не представља реконструкцију у смислу члана 93 ЗКПБиХ. Имајући у виду наведено, као и да члан 97 ЗКПБиХ којим је одређено да вјештак ког је одредио тужилац, а што су и околности конкретnog случаја, доставља свој извјештај који садржи: доказе које је прегледао, обављене тестове, налаз и мишљење до којих је дошао и све друге релевантне податке које вјештак сматра потребним да би анализа била праведна и објективна, те да детаљно образложи како је дошао до одређеног мишљења, Уставни суд није могао да прихвати апелантове наводе ни у овом дијелу.

91. Даље, апелант тврди да је, у ситуацији када су постојала два опречна вјештачења, суд имао обавезу да одреди надвјештачење, посебно имајући у виду да су налаз и мишљење вјештака били кључни доказ за утврђивање одлучне чињенице како се инкриминисани догађај десио. Уставни суд примјећује да из образложења оспорене првостепене пресуде није могуће закључити да

ли је апелант овакав захтјев и истицао у току поступка пред првостепеним судом, нити он то наводи у апелацији. Такође, апелант није понудио нити један доказ који би упутио на закључак да је суд првобитно био одлучио, па онда одустао од спровођења још једног вјештачења, како тврди у апелацији, нити је то могуће закључити из образложења оспорених одлука. Такође, Уставни суд подсјећа да релевантне одредбе ЗКПБиХ прописују да вјештачење може да наложи и суд, али да при томе не прописују и обавезу да суд мора да одреди вјештачење уколико су предочена два супротстављена вјештачења. Сходно наведеном, Уставни суд није могао да прихвати апелантове наводе ни у овом дијелу.

92. Даље, апелант тврди да је неосновано одбијен његов захтјев да се као доказ уврсти извјештај који је сачињен у Београду а који, како тврди, није могао да обезбједи раније због објективних разлога: недостатка материјалних средстава, те тешкоћа да се пронађе одговарајућа институција у којој би овакво вјештачење уопште било могуће спровести. Такође, апелант тврди да се радило о кључном доказу о одлучној чињеници која је утврђена на основу налаза вјештака Тужилаштва БиХ, те који је овај налаз и мишљење у потпуности оповргао.

93. У вези са овим дијелом навода, Уставни суд подсјећа да је, према становишту Европског суда, прије свега, надлежност националних судова да процијене да ли приједлог одбране да се одређено питање или проблем преиспитају још једним налазом и мишљењем, или да се уведе нови доказ, који могу да буду од било какве користи (види, Европски суд, Н. против Француске, пресуда од 24. октобра 1989. године, ст. 60-61, Серија А број 162-А). На другој страни, Европски суд задржава надзорну улогу на овом пољу: у изузетним околностима потреба да се обезбједи друго стручно мишљење о важном питању у неком случају може да буде очигледна сама по себи и пропуст суда да обезбједи доказ који одбрана тражи може да резултира неправичношћу поступка (види, на примјер, Европски суд, G.V. против Француске, апликација број 44069/98, став 69, ECHR 2001-X). Најзад, према становишту Европског суда, принцип једнакости оружја из члана 6 став 1 Европске конвенције не захтијева да одбрана има потпуно иста овлашћења као и оптужба у прикупљању доказа. Начини на које одбрана и оптужба могу да учествују у прикупљању доказа су често различити (види, већ цитирану, *Mirilashvili* против Русије, став 225). Оно што је битно јесте да ове разлике не стављају одбрану у очигледно неповољан положај насупрот оптужби. Правила о прикупљању доказа и њиховом представљању на суђењу не би требало да учине немогућим одбрану да ужива гаранције обезбјеђења чланом 6 Конвенције. У предмету *Khodorkovskiy i Lebedev* (види, већ цитиран, став 731) Европски суд је истакао: "Оспоравање налаза и мишљења вјештака може да буде тешко без помоћи вјештака из релевантне области. Зато, само право одбране да тражи од суда да наложи још један налаз и мишљење није довољно. Да би ово право било ефективно, одбрана мора да има могућност да спроведе и сопствени налаз и мишљење."

94. У конкретном случају Уставни суд примјеђује да су у поступку пред првостепеним судом обје стране понудиле налаз и мишљење вјештака које су саме изабрале у вези са одлучном чињеницом како се инкриминисани догађај десио. Даље, како произилази из образложења оспорене првостепене пресуде, Тужилаштво је налаз и мишљење вјештака приложило као доказ уз оптужницу, дакле, радило се о налазу и мишљењу вјештака који су припремљени у сврху оптужбе. Сходно релевантним одредбама ЗКПБиХ, вјештачење може да нареди само орган који води поступак (Тужилаштво или суд) а у надлежности овог органа јесте да изабере вјештака, да му обезбједи аутентични материјал и материјалне доказе, те да формулише питања за вјештака. Осумњичени, односно оптужени не може на било који начин да утиче на избор вјештака ког одређује Тужилаштво или суд, нити може да му у фази припремања налаза поставља било каква питања. На другој страни, ЗКПБиХ осумњиченом, односно оптуженом, такође, даје могућност да ангажује вјештака, при томе не постављајући било каква ограничења. Такође, не постоје ограничења ни у погледу испитивања вјештака на главном претресу а што је и услов да би писмени налаз и мишљење вјештака ког су одредили тужилаштво, суд или одбрана могли да буду прихваћени. Најзад, не постоје ни посебна правила о доказној снази вјештачења - оно, као и други докази, мора да се оцјењује појединачно и у вези са осталим спроведеним доказима.

95. У конкретном случају у опширној анализи у образложењима обје пресуде дати су разлози због којих су прихваћени налаз и мишљење вјештака Тужилаштва а на основу којих је и утврђена одлучна чињеница како се инкриминисани догађај десио. Даље, налаз и мишљење вјештака Тужилаштва доведени су у везу са материјалним доказима - извјештајем заједничке комисије и записником о увиђају који су сачињени непосредно након инкриминисаног догађаја. Такође, налаз и мишљење вјештака доведени су у везу са службеном забиљешком коју је сачинио овлашћени радник МУП-а дат након инкриминисаног догађаја, као и исказима саслушаних свједока Ch.V., припадника УНПРОФОР-а, који је био и члан заједничке комисије, те свједока Д.Б., који је био члан посаде по-

ва 130 мм а који су, такође, саслушани на главном претресу. Такође, у образложењу оспорених одлука је указано и да се радило о изузетно сложеном и комплексном вјештачењу, као и да се вјештаци одбране и Тужилаштва приликом суочавања нису могли да усагласе ни којој би установи у иностранству требало да буде повјерено евентуално надвјештачење због непостојања компетентне институције у БиХ. Даље, из образложења оспорених одлука произилази да су наведени материјални докази, као и искази саслушаних свједока поткријепили налаз и мишљење вјештака Тужилаштва БиХ, који су, у коначници, и прихваћени и на основу којих је и утврђена одлучна чињеница о томе како се десио инкриминисани догађај. Даље, из образложења оспорених одлука не може да се закључи да је апеланту била ускраћена могућност да оспорава како садржину налаза и мишљења вјештака Тужилаштва, тако и његов кредибилитет пред судом. Такође, апелант је имао и користио је могућност да ангажује вјештака по свом избору и да се тако супротстави налазу и мишљењу вјештака Тужилаштва. С тим у вези, Уставни суд примјеђује да апелант не наводи да му је евентуално била ускраћена могућност да у току главног претреса предлаже и спроводи друге доказе, као и да је првостепени суд неосновано одбио евентуални приједлог да се допуни доказни поступак. Стога, закључак другостепеног суда да не прихвати нови доказ - вјештачење које је понудио апелант на околност како се инкриминисани догађај десио, који је прибавио након окончања првостепеног поступка и приложио уз изјављену жалбу, не оставља утисак произвољности, нити у конкретном случају указује на постојање посебних околности због којих је, ради правичности поступка као цјелине, требало прихватити тај нови доказ. Наиме, у складу са чланом 239 ЗКПБиХ, обавеза суда је да се стара о свестраном претресању предмета и отклањању свега што одуговлачи поступак, а не доприноси разрешењу ствари. У том смислу, у складу са чланом 263 истог закона, суд може да одбије да спроведе доказ уколико закључи да је понуђени доказ непотребан. Најзад, ЗКП прописује и да уз жалбу могу да се предлажу нови докази који, и поред дужне пажње и опреза, нису могли да буду представљени на главном претресу, али је жалилац због тога да наведе разлоге зашто их раније није изнио. У конкретном случају другостепени суд је, одбијајући апелантов приједлог да се уврсти нови доказ који је уз жалбу приложио, утврдио да апелант није понудио разлоге и образложења због чега би му то требало да буде дозвољено, као и да је чињеница на коју се нови доказ односио довољно разјашњена и да не постоји потреба да се спроведе нови докази на ову околност. Стога, Уставни суд није могао да прихвати апелантове наводе ни у овом дијелу.

96. Даље, апелант тврди да је изостала брижљива и савјесна оцјена доказа и у погледу свједока и њихових исказа које су дали на главном претресу. Апелант тврди да у оспореним пресудама недостојају разлози и образложења због чега је покљоњена вјера исказу неког свједока, као и да није јасно да ли се свједок који је у питању налазио у категорији искрених свједока који нису били поуздани, али су тачно свједочили о одређеним чињеницама, да ли се ради о свједоку који је био пристрасан, али је одређене релевантне чињеничне пренио вјеродостојно иако није био свјестан тога и др. С тим у вези, апелант је изнио у апелацији садржину исказа појединих свједока, те указао на то да, према његовом мишљењу, суд није могао да изведе закључке које је и извео.

97. У вези са овим дијелом навода, Уставни суд подсјећа да је ван његове надлежности да процијенује квалитет закључака судова у погледу оцјене доказа уколико се ова оцјена не доима очигледно произвољном. Исто тако, Уставни суд се неће мијешати у начин на који су редовни судови усвојили доказе као доказну грађу. Даље, према становишту Европског суда, мора да се утврди да ли је лицу које је у питању била пружена могућност да оспорава валидност доказа и да им се супротставља, мора да се оцијени квалитет доказа, укључујући и чињеницу да ли су узети у околностима које доводе у сумњу њихову поузданост и истинитост (види, Европски суд, поред осталих, *Sevinç* и други против Турске (dec.), апликација број 8074/02 од 8. јануара 2008. године, *Vukov* против Русије [GC], апликација број 4378/02, став 90, од 10. марта 2009. године). У овом контексту задатак Уставног суда је да испита да ли су докази у корист и против лица које је у питању представљени на начин да обезбједи правичан поступак (види, *mutatis mutandis* Европски суд, *Vapin* против Турске (dec.), апликација број 34536/97 од 12. јануара 1999. године).

98. Из образложења оспорене првостепене пресуде произилази да је у општим разматрањима о доказима указано на то да је саслушано 38 свједока и двојица вјештака Тужилаштва БиХ, те четири свједока и један вјештак ког је предложила одбрана. Даље, дата је општа анализа на који начин су оцијени докази, конкретно искази свједока који су саслушани у току поступка. У образложењу оспорене другостепене пресуде је указано на то да је оцјена исказа свједока и других доказа могла да буде конкретнија, али да задовољава минимум стандарда оцјењивања, да су из спроведених доказа изведени правилни закључци, те да апелант није навео нити једног свједока чији је исказ неправилно анализиран. Најзад, указано је на то да је елаборативни метод који се користи у првостепеној пресуди у пуном складу са одредбама релевантног процесног

закона. Сходно наведеном, а имајући у виду да је у образложењима оспорених пресуда указано на дијелове исказа свједока који су прихваћени и који су оцијени у вези са другим спроведеним доказима, Уставни суд сматра да су апелантови наводи и у овом дијелу неосновани. Најзад, а како је указано у образложењу оспорене првостепене пресуде, сви свједоци су саслушани непосредно пред судом, који је имао могућност да оцијени држање, став, емоционалне реакције на питања, невербално понашање у односу на странке и браниоца, те да је првостепено вијеће у сваком тренутку било свјесно да у конкретном случају постоје околности које отежавају доношење одлуке о кредибилитету и да такве оцјене могу да се дају тек након помног разматрања. Даље, апелант не тврди, а на то не упућују ни образложења оспорених одлука, да му је било ускраћено да се суочи са свим свједоцима непосредно пред судом, те да их испитује и да оспорава њихове исказе, као и доказе који су довођени у везу са овим исказима. Сходно наведеном, Уставни суд није могао да прихвати ни апелантове наводе у овом дијелу.

99. Даље, апелант тврди и да је постојање наредбе, односно чињенице да је он наредио да се испали граната, а на основу чега је и утврђена његова одговорност, установљено на основу индиција које су, такође, утврђиване на темељу индиција.

100. У вези са овим дијелом навода, Уставни суд подсјећа на то да је у Одлуци о допуствости и меритуму број АП 5/05 од 14. марта 2006. године (доступној на веб-страници Уставног суда, www.ustavnisud.ba) усвојено становиште (види тачку 31): "(...) да доказивање путем индиција није, само по себи, противно принципима правичног суђења из члана 6 став 1 Европске конвенције. Међутим, за доказивање индицијама вриједи правило да индиције морају да дјелују као чврст затворен круг који дозвољава само један закључак у односу на релевантну чињеницу, те да објективно потпуно искључе могућност доношења другачијег закључка у односу на исту чињеницу. Дакле, чињенице утврђене посредним доказима морају да буду несумњиво утврђене и међусобно чврсто и логички повезане, тако да упућују на једини могући закључак да је управо оптужени починио кривично дјело које му се ставља на терет (види, Врховни суд бивше СФРЈ, пресуда број Кж-38/70 од 22. децембра 1970. године). Такође, спроведени посредни докази морају да буду у потпуном складу и да представљају не збир доказа, већ систем индиција који ће у свом склопу и повезаности искључити сваку другу верзију могућности од оне коју је утврдио првостепени суд (види, Врховни суд бивше СР Хрватске, пресуда број Кж-1744/68)." У истој одлуци у тачки 29 је указано да: "(...) су суд и други органи гоњена дужни да истинито и потпуно утврде како чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, тако и оне које иду у његову корист. Такође, Закон прописује пресумпцију невиности због чега је оптужени ослобођен терета доказивања. Пресумпција невиности не односи се само на кривицу већ и на све друге елементе који су у међусобној вези у појму кривичног дјела (радња извршења, противправност или кажњивост). Према пракси Европског суда за људска права, пресумпција невиности значи да оптужени није дужан да се брани, мада има право на одбрану, није дужан да доказује своју невиност, а терет доказивања је на тужиоцу. У складу с тим, суд мора да донесе ослобађајућу пресуду не само кад је увјерен у невиност оптуженог него и онда када није увјерен ни у његову кривицу, ни у његову невиност. Дакле, када сумња, суд мора да примијени принцип *in dubio pro reo*, што је и битан елемент права на правично суђење из члана 6 Европске конвенције (види, Европски суд за људска права, Barbera, Messegue и Jabardo против Шпаније, пресуда од 6. децембра 1988. године, Серија А број 146, став 77)."

101. Уставни суд примјењује да је у образложењу оспорене првостепене пресуде изричито наведено да у току поступка није предочен нити један доказ да је апелант директно или посредством свог начелника артиљерије, писмено или усмено издао наредбу да се на град Тузлу 25. маја 1995. године испали граната, али да постојање наредбе може да се доказује и посредним доказима. Даље, утврђено је да је апелант *de iure* био командант ТГ Озрен, на основу исказа свједока М.М., те заповијести које је апелант издао у јануару и априлу 1995. године. Такође, указано је на то да је на основу исказа свједока Н.Ч., М.С., М.Д., М.Ђ. и Д.Ј. утврђено да је топ од 130 мм увијек коришћен након што би стигла наредба из команде ТГ, као и да су се наредбе преносиле усмено и писмено, те да је ове наредбе обично издавао "капетан Омега" за ког је пред судом речено да је био командант артиљерије ТГ Озрен. Даље, указано је на то да је утврђено да начелник артиљерије није имао овлашћење да изда наредбу, већ да је само преносио наредбе команданта ТГ Озрен, тј. апеланта. Такође, прихваћено је као увјерљиво објашњење свједока М.М. да се незаконите наредбе нису евидентирале у дневник. Даље, утврђено је да је апелант био и *de facto* командант водова од 130 мм који су били у његовој надлежности, да је водовима топова апелант редовно издавао наредбе и инструкције, те да је примао извјештаје о њиховом извршењу. Најзад, указано је на то да се апелант критичног дана налазио на командном мјесту ТГ а што је утврђено на основу чињенице да је тај дан наредио да се одржи неколико састанака, да у било којем дијелу критичног дана није био одсутан са свог командног мјеста,

те, најзад, да је тај дан све функционисало као и обично. На основу наведеног, закључено је да је апелант издао наредбу воду топова да испали гранату на Тузлу.

102. Сходно наведеном, Уставни суд сматра да су апелантови наводи и у овом дијелу неосновани, те да индиције у конкретном случају дјелују као чврст затворен круг који дозвољава само један закључак у односу на релевантну чињеницу, односно да објективно потпуно искључују могућност да се донесе другачији закључак у односу на исту чињеницу.

103. На крају, Уставни суд наглашава да је у околностима конкретногог случаја апелант у току цијелог поступка имао и да је користио могућност да оспорава како садржину, тако и валидност и поузданост доказа против њега путем непосредног испитивања пред судом, као и да предлаже и спроводи доказе којим би довео у питање и оспорио доказе Тужилаштва БиХ. У том смислу, апеланту није била ускраћена могућност и да предложи и да спроведе као доказ налаз и мишљење вјештака, ког је имао прилику и непосредно саслушати пред судом, па му није била ускраћена ни могућност да оспорава налаз и мишљење вјештака Тужилаштва БиХ, као и кредибилитет самог вјештака. Даље, из образложења оспорених одлука произилази да је са посебном пажњом и на детаљан начин извршена оцјена налаза и мишљења оба вјештака, доводећи их у везу са другим материјалним доказима, као и исказима саслушаних свједока, а на основу чега су и извођени закључци о одлучним чињеницама, односно да је детаљно образложено због чега је поклоњена вјера налазу и мишљењу вјештака Тужилаштва БиХ. Сходно наведеном, не може да се закључи да је апелант доведен у неповољан положај када је одбијен његов приједлог да се у доказе уврсти и извјештај који је прибавио у току жалбеног поступка, као и да је доведена у питање правичност поступка као цјелине због становишта другостепеног суда да је овај доказ непотребан, јер је чињенично стање потпуно разјашњено. Стога, Уставни суд сматра да у околностима конкретногог случаја нема ништа што би упутило на закључак да докази који су спроведени у току поступка, начин на који их је суд прихватио и оцијенио, те закључци који је с тим у вези извео и, сходно томе, утврдио чињенично стање доводе у питање апелантово право на одбрану и претпоставку невиности, као ни правичност поступка као цјелине.

с) Погрешна примјена материјалног права

104. Апелант тврди да је у конкретном случају погрешно примјењено материјално право, те да КЗСФРЈ мора да се примјењује у цјелини, односно да његова примјена покреће сложена питања у сфери квалификације кривичног дјела, питања односа и доношења и времена примјене нових кривичних закона. У вези с тим је указано и на повреду континуитета и узрока и посљедица, посебно произвољно схватање *mens rea*. Најзад, апелант је истакао и да је другостепени суд произвољно поступао приликом одмјеравања казне, те да, због неприхватања становишта о блажем закону, казну доживљава као одмазду, а не као адекватну мјеру у систему одмјеравања казни.

105. У вези са овим дијелом навода, Уставни суд подсјећа да је у Одлуци о допуствости и меритуму број АП 222/06 од 19. априла 2007. године усвојено становиште (тачка 25) да: "Основно полазиште при примјени института блажег закона јесте у томе да се питање избора повољнијег закона не рјешава *in abstracto*, већ *in concreto*, тј. не уопштеним упоређивањем старог и новог или нових закона, већ њиховим упоређивањем у односу на дати конкретни случај. При томе је потребно утврдити све околности које могу да буду релевантне за наведену оцјену, па према томе извршити процјену, гдје би примјена закона представљала истински повољнији исход за учиниоца, односно када би закон давао веће могућности за повољнију одлуку у конкретном случају. То јасно произилази ако се одредба из члана 5 став 2 КЗФБиХ само језички тумачи, јер закон није казао 'примијениће се блажи закон', него 'примијениће се закон који је блажи за учиниоца'. Ако оба закона воде истом рјешењу, тада се примјењује закон који је важио у вријеме извршења дјела, јер је то основно правило, или, обрнуто, ако се то тумачи кроз изузетак, зато што нови закон није блажи. Према томе, неопходно је прво примјенити на учиниоца и његово кривично дјело прописе који су били на снази у вријеме извршења дјела, затим, прописе који су на снази у вријеме пресуђења дјела и тада коначно примјенити или раније или нове прописе у цјелини, према томе који су повољнији за учиниоца у конкретном случају. Правила примјене блажег закона у кривичноправном смислу захтијевају примјену принципа да, ако се ни према једном закону учинилац не ослобађа од казне, тада се сматра блажим онај закон према којем се учиниоцу изриче блажа казна. Блажа је увијек она казна која је блажа по врсти, а која се врста казне има примјенити према поједином кривичном закону не зависи само од казне која је предвиђена за то дјело већ од свих кривичноправних института који су предвиђени, а у првом реду зависи од могућности, увјета и начина ублажавања оне казне која је предвиђена у закону за то дјело." У истој одлуци Уставни суд је усвојено и становиште (види тачку 26) да се "(...) закон не може примјењивати дјелимично (...)".

106. У конкретном случају из образложења оспорене другостепене пресуде произилази да је на основу упоређивања КЗСФРЈ и КЗБиХ закључено да су кривичноправне радње које су апеланту стављене на терет, тј. напад на цивилно становништво и напад без избора циља, биле прописане као кривично дјело према оба закона, па је при процјени који је закон блажи било потребно анализирати запријећену казну а сходно упутству Уставног суда из Одлуке број АП 5161/10. Даље, у образложењу оспорене другостепене пресуде је указано да је апелант осуђен по индивидуалној кривичној одговорности која, као таква, није била прописана у вријеме извршења кривичног дјела. С тим у вези је указано на то да је ово вијеће из утврђеног чињеничног стања извело несумњив закључак да је апелант поступао као директни извршилац, односно да је предузео радњу извршења наређивањем, како је и прописано чланом 142 став 1 КЗСФРЈ. Сходно наведеном, закључено је да из правне квалификације мора да се изостави дио “у вези са чланом 180 став 1 КЗБиХ”. Даље, из образложења оспорене другостепене пресуде произилази да је закључено да је правилан закључак првостепеног суда да је апелант починио наведено дјело са евентуалним умишљајем иако је првостепено вијеће у појединим сегментима пресуде говорило са одређеном условношћу да лице које наређује извршење неке радње, или пропусти да то и учини, то мора да учини или са директном намјером или са свјешћу о великој вјероватноћи да ће поступањем по том наређењу бити извршено кривично дјело. Такође, указано је на то да је апелант био свјестан да постоји велика вјероватноћа да ће извршењем наредбе коју је он издао бити почињен злочин, те да се са том последицом и сагласио, а чиме је испунио услов *mens rea* предметног кривичног дјела. Најзад, у прилог овом закључку указано је и на становиште МКСЈ у предмету Галић у којем је покренуто слично питање а према којем злочин може да буде почињен са директним или евентуалним умишљајем, да термин “намјерно” (директни умишљај) укључује концепт “евентуалног *dolus*” (евентуални умишљај). Даље, у вези са апелантовим тврдњама да је редовни суд произвољно поступао при одмјеравају казне, Уставни суд примјећује да из образложења оспорене другостепене одлуке произилази да је одлука о казни заснована на релевантним одредбама КЗСФРЈ, да је казна изречена у оквиру казне прописане овим законом, да се при одмјеравању казне другостепени суд руководио општим правилима о одмјеравању казне из овог закона, те да је при томе оцјенио отежавајуће и олакшавајуће околности, детаљно образложивши зашто изречену казну сматра адекватном.

107. Сходно наведеном, када се доведу у везу цитирани ставови из Одлуке Уставног суда број АП 222/06 и разлози и образложења из оспорене другостепене пресуде, Уставни суд сматра да у конкретном случају нема ништа што би упутило на закључак да је КЗСФРЈ, као релевантни материјални закон, није примјењен у цјелини, као и да је при одмјеравају казне суд произвољно поступао.

108. Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције неосновани.

VIII - Закључак

109. Уставни суд закључује да не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције када у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да је повријеђен принцип једнакости странака у поступку, право на одбрану и претпоставка невиности због начина на који је суд спроводио, оцјенио и прихватио доказе оптужбе и одбране, те, с тим у вези, понудио детаљне разлоге и образложења због којих се не доводи у питање чињенично стање које је утврђено на основу доказне грађе, када из разлога и образложења коначне одлуке о постојању кривичног дјела и кривичне одговорности произилази да су испитани жалбени наводи како у погледу чињеничних утврђења, тако и процедуралних гаранција и примјене материјалног права, те, најзад, када је одлучујући о постојању кривичног дјела и кривичне одговорности суд примјењено релевантни закон у цјелини на начин који не оставља утисак произвољности, а сходно чему се за поступак сагледан у цјелини не може рећи да није био правичан.

110. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

111. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, није неопходно посебно разматрати приједлог за доношење привремене мјере.

112. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Валерија Галић, с.р.

САДРЖАЈ

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

722	Закон о трансфузијској дјелатности.....	1
723	Закон о сточарству	7
724	Закон о измјенама Закона о високом образовању. 16	
725	Закон о измјенама и допунама Закона о здравственој заштити	16
726	Закон о измјенама и допунама Закона о судовима Републике Српске	24
727	Закључак у вези са Законом о измјенама и допунама Закона о судовима Републике Српске... 25	
728	Закључак у вези са Законом о измјенама и допунама Закона о здравственој заштити..... 25	
729	Закључак у вези са Стратешким планом развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020..... 25	

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

730	Одлука број: 04/1-012-2-1062/15	25
731	Одлука о давању сагласности на продају нефинансијске имовине, број: 04/1-012-2-1048/15... 25	

732	Одлука о стављању ван снаге Одлуке број: 04/1-012-2-2906/12, од 13.12.2012. године ... 26	
-----	---	--

733	Рјешење о допуни Рјешења о именовану Одбора за реализацију програма “Отворена Влада”	26
-----	--	----

Рјешење о разрјешењу вршиоца дужности помоћника министра у Ресору за послове нотаријата, адвокатуре, правобранилаштва, бесплатне правне помоћи и спровођење Стратегије за борбу против корупције у Министарству правде	26
--	----

Рјешење о именовану представника Фонда за реституцију Републике Српске а.д. Бања Лука у Скупштини друштва капитала “Меридиан” а.д. Бања Лука	26
--	----

ВИЈЕЋЕ ЗА ЗАШТИТУ ВИТАЛНОГ ИНТЕРЕСА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Рјешење број: УВ-1/15	27
-----------------------------	----

УСТАВНИ СУД БиХ

Одлука о допуствости и меритуму, број: АП 3768/14	28
---	----

